

การประเมินโครงการฝึกอบรม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
หลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ระยะที่ 1-5
ปี พ.ศ. 2521-2539

THE EVALUATION OF TRAINING PROJECT FOR
SUB-DISTRICT AND VILLAGE LEADERS ON
"Community Safety Program"
DURING B.E. 2521 - 2539

คณะผู้วิจัย

นายชัช จงสืบทันท์ หัวหน้าโครงการ

M.A. (Government), กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

นายเชิดศักดิ์ โฉวสินธุ์ ผู้ร่วมโครงการ

กศ.ม. (การวัดผล), กศ.ด. (วิจัยและพัฒนาหลักสูตร)

รองศาสตราจารย์

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

นายทศพล ขำจิตรสุทธิ ผู้ร่วมโครงการ

ร.บ. (รัฐประศาสนศาสตร์), พบ.ม.ทางรัฐประศาสนศาสตร์

หัวหน้างานวิเคราะห์และประสานการวางแผน

กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

119739

12 ส.ค. 2542

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยนี้ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย โดยมี
สำนักประสานงานมวลชนเป็นเจ้าของเรื่อง คุณเล ให้การสนับสนุน และอำนวยความสะดวกใน
การดำเนินการวิจัยมาโดยตลอด นับตั้งแต่เริ่มต้น จนเสร็จสิ้นกระบวนการวิจัย

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ อธิบดีกรมการปกครอง ผู้อำนวยการสำนักประสานงานมวลชน
ข้าราชการในสังกัดกรมการปกครองทุกท่าน ที่ได้ให้ความเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือ ตลอดจนให้ความ
ร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณรองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด ป้องกันจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ
งานป้องกัน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนที่เป็นตัวอย่างในการวิจัยทุกท่าน
ที่ได้ให้ข้อมูล และความเห็นอันทรงคุณค่ายิ่งสำหรับผลการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้ ได้รับการสนับสนุน และช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากเพื่อน ๆ ร่วมวิชาชีพ
ของคณะผู้วิจัยทุกท่าน โดยเฉพาะในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม คณะผู้วิจัยมีความ
ซาบซึ้งและขอขอบคุณทุกท่าน มา ณ ที่นี้

คณะผู้วิจัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ทั่วไปในการประเมิน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ซึ่งดำเนินการโดยส่วนกิจการมวลชน สำนักประสานงานมวลชน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เพื่อพัฒนาบุคลากรที่ออกไปปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของราษฎรภายในหมู่บ้าน ตำบล มีผู้ผ่านการฝึกอบรมตามโครงการนี้ นับตั้งแต่ปี 2521-2539 เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน 20,407 คน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ้ายรักษาความสงบ จำนวน 37,094 คน จาก 20,407 หมู่บ้าน 73 จังหวัด โดยกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ ในการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความจำเป็นของโครงการฝึกอบรม ✓ โดยการวิเคราะห์ความจำเป็นของตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ้ายรักษาความสงบ (พรส.) ลักษณะงานหรือภาระหน้าที่และความสามารถที่เหมาะสมกับลักษณะงานในตำแหน่ง พรส. ในสถานการณ์ปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการฝึกอบรมในด้านเนื้อหาและวิธีการ ✓ ทั้งในด้านการพัฒนาศักยภาพ ความสามารถของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และปฏิกิริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรม
3. เพื่อประเมินและติดตามผลของการฝึกอบรมที่มีต่อการปฏิบัติงานของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ✓ ฝ้ายรักษาความสงบ ว่าสามารถตอบสนองนโยบายในด้านการรักษาความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของราษฎรในหมู่บ้าน การช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งฝ่ายปกครองและตำรวจ ตลอดจนความพึงพอใจของราษฎรในการปฏิบัติงานของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ้ายรักษาความสงบ

วิธีดำเนินการ

การประเมินโครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านครั้งนี้ มีขั้นตอนการวางแผน ออกแบบการประเมิน และวิธีดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดประชากรที่เป็นแหล่งข้อมูล ✓
ประชากรที่กำหนดเป็นแหล่งข้อมูลประกอบด้วย ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรม ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรม ประชาชน และบุคลากรฝ่ายปกครองในท้องที่ ผู้บริหารและจัดการ โครงการฝึกอบรม

2. กำหนดวัตถุประสงค์และประเด็นในการประเมิน ✓

ประชุมเบื้องต้นกับผู้บริหารและจัดการโครงการฝึกอบรม และทำการตกลงร่วมกัน เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินตัวบ่งชี้ในการระบุความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการ และนำไปสู่ประเด็นในการพิจารณาเพื่อการตอบวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

3. กำหนดยุทธศาสตร์หรือวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล ✓

กำหนดยุทธศาสตร์หรือวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละประเด็นที่เหมาะสม กับลักษณะที่จะวัดและแหล่งข้อมูล โดยใช้แนวทางที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ดำรา บทความ และ งานวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ✓

1. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและจัดการ โครงการฝึกอบรม ✓
2. แบบสัมภาษณ์ประชาชน
3. แบบสอบถามผู้เข้ารับการฝึกอบรม
4. แบบสอบถามผู้ผ่านการฝึกอบรม
5. แบบสอบถามผู้บังคับบัญชา

กรอบความคิด และข้อคำถาม ที่นำมาพัฒนาเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ ตรวจสอบคุณภาพคำถามในด้าน content validity ร่วมกับกลุ่มผู้บริหารและจัดการ โครงการใน ส่วนกิจการมวลชน สำนักประสานงานมวลชน กรมการปกครอง และศูนย์ฝึกสมานมิตร เพื่อให้ได้ ข้อคำถามที่ครอบคลุมข้อมูลที่ต้องการและเหมาะสมกับลักษณะของประชากรตลอดจนสอดคล้อง กับยุทธศาสตร์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่ง ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นทำการจัดประเภทและแจกแจง ความถี่ของข้อมูล เพื่อใช้ฐานนิยม เป็นตัวแทนของข้อมูลเชิงคุณภาพในแต่ละเนื้อหา สำหรับข้อมูล จากแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง ใช้วิธีการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละของการ แจกแจงความถี่

ผลการประเมิน

ผลการประเมินโครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน สรุปตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน ได้ดังนี้

1. ความจำเป็นของโครงการ ✓

ประชาชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และบุคลากรฝ่ายปกครองในพื้นที่ ต่างเห็นว่าภารกิจของผู้ใหญ่บ้านในบทบาทของนักปกครองท้องถิ่นมีมาก ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่มีอยู่เดิมไม่เพียงพอต่อการแบ่งเบาภาระของผู้ใหญ่บ้าน โดยเฉพาะในงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม การรักษาความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้าน งานป้องกัน และช่วยเหลือประชาชนเกี่ยวกับอุบัติเหตุทางธรรมชาติ และ สาธารณภัย ซึ่งการทำงานดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความสามารถที่ได้รับการฝึกอบรมมาเพื่อปฏิบัติการโดยตรง ฉะนั้น โครงการฝึกอบรมหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน จึงยังมีความจำเป็น

2. รูปแบบการฝึกอบรม ✓

การฝึกอบรมในแต่ละรุ่นจะจัดให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนเข้ารับฟังคำบรรยายความรู้ภาควิชาการในห้องประชุมใหญ่ โดยมีการถ่ายทอดโทรทัศน์วงจรปิดในแต่ละจุดเพื่อกระจายการรับรู้ของผู้เข้ารับการอบรมได้ทั่วถึง ซึ่งห้องประชุมใหญ่เป็นห้องโล่ง ไม่มีฝ้ากัน แสง เสียง และการถ่ายเทอากาศภายในห้องประชุม เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ ส่วนการฝึกอบรมด้านยุทธวิธีทางทหารจะเป็นการฝึกภาคปฏิบัติและภาคสนาม

บรรยากาศการเรียนรู้โดยทั่วไปมีลักษณะเป็นทางการมากกว่าการผ่อนคลายทั้งในภาควิชาการและยุทธวิธี วัสดุอุปกรณ์ที่เป็นสื่อการเรียนรู้ ส่วนใหญ่ใช้แผ่นใส และเอกสารประกอบคำบรรยาย ซึ่งไม่แตกต่างกับเทคนิคการสอนวิธีบรรยายทั่วไป ผู้เข้ารับการอบรมเห็นว่าวิทยากรมีการเตรียมตัว ตั้งใจถ่ายทอดความรู้ และมุ่งประเด็นไปยังจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม แต่โอกาสในการแสดงความเห็นของผู้เข้ารับการอบรมมีน้อย เนื่องจากขนาดของชั้นเรียนมีขนาดใหญ่เกินไป

ผู้เข้ารับการอบรมเห็นว่าสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้เป็นประโยชน์ยิ่งในการปฏิบัติงานที่ทำอยู่ในปัจจุบันสำหรับกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเป็นประโยชน์สำหรับราษฎรที่จะได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็น ผรส.

3. การประเมินและติดตามผลผู้ผ่านการฝึกอบรม

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมและผู้ผ่านการฝึกอบรมประเมินตนเองว่ามีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นในด้านการทราบสิทธิ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในตำบล หมู่บ้าน และพัฒนาลักษณะความเป็นผู้นำหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ประชาชนที่ให้ความเห็นว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และพรส. ที่ผ่านการฝึกอบรมมาแล้วมีความสามารถและมั่นใจในการดำเนินการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน อีกทั้งเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถปรึกษาได้ง่ายกว่าการติดต่อกับฝ่ายปกครอง หรือตำรวจซึ่งมักจะเป็นคนต่างถิ่น

ผู้ผ่านการฝึกอบรมตามโครงการ เมื่อได้ไปปฏิบัติหน้าที่ตามที่ทางราชการมอบหมายในพื้นที่ที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้ผลเป็นที่น่าพึงพอใจ ผู้บังคับบัญชาประเมินว่า มีผลงานที่ดีขึ้นก่อนการได้รับการฝึกอบรม ทั้งในด้านการรักษาความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย การข่าว การพัฒนาท้องถิ่น ความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ และความร่วมมือกับทางราชการ ประชาชนในท้องถิ่นมีความชื่นชม และมีเจตคติที่ดีต่อผู้ผ่านการฝึกอบรม โดยเห็นว่าเป็น ผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ มีความกล้าหาญ เชื้อมั่นในตนเอง มีระเบียบวินัย ตั้งใจทำงาน และมีความเป็นผู้นำ แสดงว่า โครงการสามารถผลิตบุคลากรที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการที่ต้องการพัฒนาและส่งเสริม อันเป็นข้อบ่งชี้ถึงประสิทธิผล (effectiveness) ของโครงการว่าประสบความสำเร็จ

กล่าวโดยสรุป โครงการนี้มีลักษณะเด่นในด้านความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการ (appropriateness) และมีเป้าหมายที่การกระจายผลผลิตเพื่อการบรรจุแต่งตั้ง พรส. ในหมู่บ้านต่าง ๆ อย่างทั่วถึง (equity)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. กระทรวงมหาดไทยควรมีนโยบายปรับเปลี่ยนลักษณะของโครงการจากโครงการพิเศษมาเป็นแผนงานปกติที่ต้องดำเนินการต่อเนื่อง
2. โครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน "หลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน" ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรทั้งในด้านเนื้อหา กิจกรรม และประสบการณ์การเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับพื้นฐาน ประสบการณ์ด้านการบริหารปกครองและยุทธวิธีทางการต่อสู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มผลผลิตของโครงการได้มากขึ้น

3. การสรรหาวิทยากรในการบรรยายแต่ละเนื้อหา ควรคำนึงถึงคุณสมบัติเฉพาะตัวในด้านคุณธรรม จริยธรรมของวิทยากรประกอบด้วย นอกเหนือจากการพิจารณาถึงความรู้ ความสามารถและความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาการ และในการแนะนำตัววิทยากรในการบรรยายแต่ละครั้ง ควรมีการกล่าวถึงเกียรติประวัติ และชื่อเสียงของวิทยากรในด้านคุณงามความดีตามจรรยาบรรณวิชาชีพของวิทยากรแต่ละรายทุกครั้ง

4. ศูนย์ฝึกอบรมควรขออนุญาตวิทยากรทำการบันทึกเทปโทรทัศน์การบรรยาย เพื่อจัดทำเป็นต้นฉบับ โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการจัดทำสื่อโทรทัศน์ช่วยดำเนินการ เพื่อให้ได้ต้นฉบับที่สมบูรณ์ มีประสิทธิภาพเพียงพอในการที่จะนำไปเผยแพร่ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการที่จะพัฒนารูปแบบโครงการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพในโอกาสต่อไป

5. กรมการปกครองควรมีนโยบายในการพัฒนาสถานที่ศูนย์ฝึกอบรมมวลชน (ศูนย์ฝึกสมานมิตร) ให้พร้อมในการบริการเพื่อฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานต่างๆ ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย นอกเหนือจากการฝึกอบรมบุคลากรตามโครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และขยายต่อไปเพื่อรองรับโครงการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน จนสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยอาศัยความช่วยเหลือจากเงินงบประมาณแผ่นดินน้อยที่สุด

การวิจัยเพื่อประเมินโครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ระยะที่ 1-5 ปี พ.ศ. 2521 - 2539 ครั้งนี้ ดำเนินการประเมินบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรกลุ่มดังกล่าวภายใต้กรอบความคิดพื้นฐาน (frame of reference) ของการบริหารราชการแผ่นดิน ตามนโยบายของรัฐในปัจจุบัน ผลการประเมิน ข้อเสนอแนะ และข้อเสนอแนะจึงเหมาะสมกับเงื่อนไขของกรอบความคิดพื้นฐานดังกล่าว ถ้าหากกรอบความคิดพื้นฐานหรือนโยบายของรัฐในการบริหารราชการแผ่นดินเปลี่ยนไป ข้อเสนอแนะต่าง ๆ อาจไม่เหมาะสมหรือเป็นไปได้ยากในการนำมาปฏิบัติจริง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาของโครงการประเมิน	1
2. วัตถุประสงค์ของโครงการประเมิน	3
3. ขอบเขตและข้อจำกัดของการประเมิน.....	3
2 โครงการฝึกอบรมกำนันผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หลักสูตรการรักษา ความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน	5
1. ความจำเป็นของพนักงานฝ่ายปกครองท้องที่.....	5
2. โครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	10
3. วิธีดำเนินการ	18
1. ประชากรที่เป็นแหล่งข้อมูล	18
2. การกำหนดวัตถุประสงค์และประเด็นในการประเมิน	19
3. การกำหนดยุทธศาสตร์หรือวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล	20
4. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	22
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	24
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	26
4 ผลการประเมิน	27
ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานของประชากรและแหล่งข้อมูล	27
1. กลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม	28
2. กลุ่มผู้ผ่านการฝึกอบรมและกำลังปฏิบัติหน้าที่ผู้นำชุมชน	28
3. ประชาชน	31
4. ผู้บังคับบัญชา/บุคลากรในหน่วยงานปกครองส่วนภูมิภาค	31
5. กลุ่มผู้บริหารและจัดการโครงการ	32
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความจำเป็นของโครงการ	32
1. ปัญหาของชุมชน	32
2. ภาระงานในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน	34

3. ความสามารถที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย ภายในหมู่บ้าน	37
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์รูปแบบการฝึกอบรม	39
1. ความเห็นของผู้บริหารและจัดการโครงการ	39
2. ความเห็นของผู้บังคับบัญชา	43
3. ความเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรม	44
4. ความเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม	49
5. รูปแบบโครงการฝึกอบรมที่ปฏิบัติจริง	53
ตอนที่ 4 การประเมินและติดตามผลผู้ผ่านการฝึกอบรม	57
1. ความเห็นของผู้บังคับบัญชา	57
2. ความเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรม	59
3. ความเห็นของประชาชน	61
4. บทบาทของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ	62
5 สรุป และข้อเสนอแนะ	64
1. ความเป็นมาของโครงการประเมิน	64
2. วัตถุประสงค์	65
3. ขอบเขตการประเมิน	66
4. วิธีดำเนินการ	67
5. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	68
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล	70
7. การวิเคราะห์ข้อมูล	71
8. ผลการประเมิน	71
9. อภิปรายผล	76
10. ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ	77

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก	เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ภาคผนวก ข	ตารางการฝึกอบรม

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
3.1	วัตถุประสงค์และประเด็นในการประเมิน	19
3.2	ยุทธศาสตร์และแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูลแต่ละประเด็น	21
3.3	จังหวัดและอำเภอที่กำหนดเป็นแหล่งข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม	25
4.1	ร้อยละของความเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม.....	43
4.2	ร้อยละของความเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีต่อลักษณะทั่วไปของโครงการ และกระบวนการฝึกอบรม	46
4.3	ร้อยละของความเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีต่อสภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้	48
4.4	เจตคติของผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีต่อความคุ้มค่าและประโยชน์ของกิจกรรม/ ประสบการณ์การเรียนรู้	49
4.5	ร้อยละของความเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อลักษณะทั่วไปของโครงการ และกระบวนการฝึกอบรม	50
4.6	ร้อยละของความเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อสภาพทั่วไปของการฝึกอบรม	52
4.7	เจตคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อความคุ้มค่าและประโยชน์ของกิจกรรม/ ประสบการณ์การเรียนรู้	53
4.8	ร้อยละของความเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อพฤติกรรมการทำงานของผู้ผ่าน การฝึกอบรม	58
4.9	มาตรการต่าง ๆ ที่ผู้ผ่านการฝึกอบรมดำเนินการในการป้องกัน/รักษาความสงบ เรียบร้อยภายในหมู่บ้าน	60

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาของโครงการประเมิน

การรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นภารกิจและความรับผิดชอบอันสำคัญยิ่งประการหนึ่งของกระทรวงมหาดไทย ในการที่จะรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนภายในตำบล หมู่บ้าน แต่การที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยภายในตำบล หมู่บ้าน ให้มีขึ้นด้วยความรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์โดยอาศัยกำลังของฝ่ายปกครอง และตำรวจเพียงอย่างเดียว ย่อมไม่เพียงพอ ทั้งนี้เนื่องจากในแต่ละท้องที่ของตำบลและหมู่บ้านมีลักษณะ กว้างขวาง บางแห่งทุรกันดาร การคมนาคมไม่สะดวกเพราะห่างไกลความเจริญ กระทรวงมหาดไทย ได้เล็งเห็นว่า บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะที่เป็นผู้ปกครองของตำบล และหมู่บ้านเป็นสิ่งจำเป็น นับวันจะทวีความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ เนื่องจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นบุคคลในท้องที่ที่ทราบถึงสภาพพื้นที่ เศรษฐกิจ และสังคม ของตนเป็นอย่างดี อีกประการหนึ่ง ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ได้กำหนดอำนาจ หน้าที่ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในภารกิจรักษาความสงบเรียบร้อย ตลอดจนการปราบปรามโจรผู้ร้ายในท้องที่อย่างแน่ชัด

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้จัดตั้งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ (พรส.) ตั้งแต่ปี 2508 เป็นต้นมา เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้านในงานรักษาความสงบ ตลอดจนเป็นการเสริมกำลังของฝ่ายปกครองและตำรวจ ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของตำบล หมู่บ้าน จึงต้องมีการฝึกอบรมบุคคลเหล่านั้น ให้มีความรู้ และความสามารถเพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ โดยในระยะแรกทำการฝึกอบรมราษฎรและแต่งตั้งให้เป็น พรส. ในพื้นที่ที่มีสถานการณ์ต่อแหลมต่อความมั่นคง ภายใต้โครงการอบรมรักษาความสงบและพัฒนาหมู่บ้าน (รพบ.) ร่วมกับกองอำนวยการปราบปรามคอมมิวนิสต์ (กอ.รมน.ในปัจจุบัน) จนกระทั่งปี 2519 กอ.รมน.ได้ยกเลิกโครงการ รพบ. ไปดำเนินการอบรมตามโครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) แทน

กองอาสารักษาดินแดน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้ทบทวนการฝึกอบรมโครงการ รพบ. ใหม่ โดยเสนอความเห็นขอต่อคณะรัฐมนตรี และได้รับอนุมัติหลักการให้ดำเนินการต่อไป เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2520 และเปลี่ยนชื่อโครงการจากเดิมเป็น “โครงการฝึกอบรม

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน” รวมทั้งมีการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับการถือการรักษาความสงบเรียบร้อย ตลอดจนการปกครอง ป้องกันตำบล หมู่บ้านโดยเฉพาะ

การดำเนินงานตามโครงการฝึกอบรมที่ได้รับอนุมัติใหม่นี้ ได้ดำเนินงานมาแล้ว 5 ระยะ ตั้งแต่ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี ให้ดำเนินการได้ ดังนี้

ระยะแรก	ระหว่างปี 2521-2523	เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2520
ระยะที่ 2	ระหว่างปี 2524-2526	เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2523
ระยะที่ 3	ระหว่างปี 2527-2529	เมื่อวันที่ 12 เมษายน 2526
ระยะที่ 4	ระหว่างปี 2530-2534	เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2529
ระยะที่ 5	ระหว่างปี 2535-2539	เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2534

นับตั้งแต่ปี 2521-2539 ได้มีผู้ผ่านการฝึกอบรมออกไปปฏิบัติหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของราษฎร ภายในตำบล หมู่บ้าน จำนวน 57,501 คน เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 20,407 คน เป็นราษฎรที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ (พรส.) จำนวน 37,094 คน จาก 20,407 หมู่บ้าน 73 จังหวัด ยกเว้น จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สถิติจำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรมในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา แม้จะมีจำนวนมาก แต่ก็ไม่ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ตามเป้าหมายของกระทรวงมหาดไทย โดยเฉพาะหมู่บ้านตามแนวชายแดน หมู่บ้านที่ทุรกันดาร ตลอดจนหมู่บ้านที่มีปัญหาอาชญากรรมสูง จัดได้ว่าเป็นหมู่บ้านที่ต้องการให้มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบในหมู่บ้านนั้น ๆ กระทรวงมหาดไทย โดยส่วนกิจการมวลชน สำนักประสานงานมวลชน กรมการปกครอง จึงได้จัดทำโครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายรักษาความสงบ เพื่อสนองตอบความต้องการ และความจำเป็น ของหมู่บ้าน ดังกล่าว เป็นโครงการระยะที่ 6 ระหว่างปี 2540-2544 ซึ่ง คณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการให้ กรมการปกครองดำเนินการได้ อย่างไรก็ตาม การดำเนินการฝึกอบรมที่ผ่านมา ตั้งแต่ระยะที่ 1-5 แม้จะมีผู้ผ่านการอบรมและไปปฏิบัติภารกิจในตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากทางราชการเป็นจำนวนมากดังกล่าวมาแล้ว แต่ยังขาดข้อมูลอย่างเป็นระบบในการประเมินประสิทธิภาพของโครงการฝึกอบรมทั้งในด้านการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้ผ่านการอบรม อันเป็นผลผลิตโดยตรงของโครงการ หรือความสำเร็จของโครงการในด้านอื่น ๆ อาทิ การพัฒนาศักยภาพและความสามารถของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ปฏิกริยาของชุมชนที่มีต่อผลผลิต ปฏิกริยาของผู้เข้ารับการฝึก

อบรม และผู้ร่วมโครงการที่มีต่อโครงการ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการประเมินเพื่อติดตามผลของโครงการฝึกอบรมระยะที่ 1-5 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นระบบในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการตัดสินใจในด้านความสำเร็จของโครงการในแต่ละเป้าหมาย รูปแบบการฝึกอบรมควรปรับปรุงหรือไม่ อย่างไร ตลอดจนมีความคุ้มค่ากับการลงทุนมากน้อยเพียงใด

2. วัตถุประสงค์ของโครงการประเมิน

1. เพื่อศึกษา และวิเคราะห์ความจำเป็นของโครงการฝึกอบรม โดยวิเคราะห์ความจำเป็นของตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ลักษณะงานหรือภาระหน้าที่และความสามารถที่เหมาะสมกับลักษณะงานในตำแหน่ง ผรส. ในสถานการณ์ปัจจุบัน

2. เพื่อศึกษา และวิเคราะห์รูปแบบการฝึกอบรม ในด้านเนื้อหา และวิธีการ ทั้งในด้านการพัฒนาศักยภาพ ความสามารถของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และปฏิกิริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรม

3. เพื่อประเมินและติดตามผลของการฝึกอบรมที่มีต่อการปฏิบัติงานของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ว่าสามารถตอบสนองนโยบายในด้านการรักษาความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของราษฎรในหมู่บ้าน การช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งฝ่ายปกครองและตำรวจ ตลอดจนความพึงพอใจของราษฎรในการปฏิบัติงานของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ

3. ขอบเขตและข้อจำกัดของการประเมิน

เพื่อให้การประเมินโครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านระยะที่ 1-5 เกิดประโยชน์ต่อการปกครอง กระทรวงมหาดไทยในภาวะปัจจุบันมากที่สุด จึงได้กำหนดขอบเขตของการประเมินเพื่อนำผลการประเมินมาใช้ประโยชน์ในการวางแผน และปรับปรุงการฝึกอบรมตามหลักสูตรนี้ต่อไป ดังนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์ความจำเป็น มุ่งเน้นการประเมินความต้องการ (need assessment) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบในหมู่บ้านปกติ และหมู่บ้านชายแดนในสภาพปัจจุบันที่ทำการวิจัยเพื่อการประเมินผล

2. การศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการฝึกอบรมมุ่งเน้นเนื้อหาและวิธีการที่ศูนย์ฝึกอบรมมวลชน สำนักประสานงานมวลชน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยดำเนินการในปี 2540 ซึ่งเป็นระยะเริ่มต้นของโครงการฝึกอบรมระยะที่ 6 ซึ่งได้รับอนุมัติหลักการให้ดำเนินการและได้ดำเนินการไปแล้ว เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับในการปรับปรุงโครงการดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับโครงการที่ผ่านมา (program record) พบว่า วัตถุประสงค์ เนื้อหา และวิธีการที่ใช้ในการดำเนินโครงการระยะที่ 1-5 มีความแตกต่างไปจากวัตถุประสงค์ เนื้อหา และวิธีการที่ใช้ในระยะที่ 6 ไม่มากนัก โดยมีการเพิ่มเติมวัตถุประสงค์ของโครงการจากเดิม 3 วัตถุประสงค์ เป็น 5 วัตถุประสงค์ และลดระดับความเข้มข้นของการฝึกภาคปฏิบัติลง โดยที่เนื้อหาและวิธีการฝึกอบรมโดยทั่วไป มีลักษณะเช่นเดิม ฉะนั้นรายละเอียดของโครงการจากหลักสูตรที่ใช้ในระยะที่ 6 จึงสามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการประเมินโครงการระยะที่ 1-5 ได้ และการศึกษารูปแบบของการฝึกอบรม ในเชิงรายละเอียด มุ่งกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมในระยะที่ 6

3. การประเมินและติดตามผลของการฝึกอบรมที่มีต่อการปฏิบัติงานของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายรักษาความสงบ จะทำการศึกษาติดตามผลผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมทั้งในระยะที่ 1-6 โดยทำการศึกษาโดยวิธีการสอบถามทางไปรษณีย์กับกลุ่มผู้ผ่านการฝึกอบรมรุ่นที่ 1 ปี 2527 เป็นต้นมา ตามที่สามารถสืบค้นแหล่งที่อยู่อาศัยของกลุ่มบุคคลเหล่านี้ ส่วนการศึกษาโดยการสังเกตและสัมภาษณ์เชิงลึกนั้น ไม่สามารถกำหนดรุ่นที่ได้รับการฝึกได้ เนื่องจากการกำหนดหมู่บ้านเป้าหมายนั้นต้องอาศัยทางอำเภอเป็นผู้กำหนด ซึ่งเป็นข้อจำกัดประการหนึ่งของการประเมิน

4. การประเมินและติดตามผลของการฝึกอบรมครั้งนี้เป็นการศึกษาย้อนอดีต สำหรับประผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมมานานหลายปี การสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและกระบวนการฝึกอบรมอาจมีข้อจำกัดในเรื่องความจำเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ในขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งอาจทำให้เกิดความแตกต่างของข้อเท็จจริงของสภาพการฝึกอบรมได้ แต่สามารถใช้ข้อมูลที่มีความถี่สูงสุด หรือฐานนิยมเป็นตัวแทนของข้อเท็จจริงในข้อมูลเหล่านั้น

บทที่ 2

โครงการฝึกอบรมกำนันผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน

1. ความจำเป็นของพนักงานฝ่ายปกครองท้องที่

การปกครองระดับหมู่บ้าน และตำบล ตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 นับเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการส่วนภูมิภาค กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นหัวหน้าปกครองดูแลตำบลหมู่บ้าน ทั้งนี้เนื่องจากทางราชการไม่อาจจัดเจ้าหน้าที่เข้าไปทำการปกครองดูแลและบริการประชาชนได้อย่างทั่วถึงเพียงพอ จึงได้กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างรัฐกับประชาชน ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของทางราชการ นำนโยบายของรัฐไปแจ้งให้ราษฎรได้ทราบ รวมทั้งช่วยอำนวยความสะดวกและให้บริการสาธารณะของรัฐให้กับราษฎรในท้องที่ของตน ขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของราษฎรในการติดต่อกับทางราชการ ดังนั้นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นจุดเชื่อมโยงที่สำคัญระหว่างรัฐกับประชาชนในชนบท จึงมีการมอบหมายภารกิจต่าง ๆ ให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านอย่างมากมาย ทั้งโดยนิตินัยและพฤตินัยจากรัฐและประชาชน

ในส่วนที่เกี่ยวกับนิตินัย พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ในฐานะผู้ปกครอง ผู้ปกป้องและผู้คุ้มครอง ดังนี้

1. ปกครอง (ปกครองดูแลทุกข์สุขประชาชน)
2. ป้องกันรักษาความสงบ (ป้องกันปราบปรามโจรผู้ร้าย)
3. ดูแลความแพ่ง-อาญา (ไกล่เกลี่ยประนีประนอม และจับกุมผู้ทำผิดส่งฝ่ายปกครอง ดำรวจ)
4. ป้องกันโรคภัย (รายงาน ผ่านสายแพทย์ประจำตำบล)
5. บำรุงทางทำมาค้าขาย ทางคมนาคม ป่าไม้
6. บำรุงการศึกษา (เป็นกรรมการการศึกษา)
7. จัดเก็บภาษี (ภาษีบำรุงท้องที่ สรรพากร สรรพสามิต)
8. งานเบ็ดเตล็ด (เสร็จ) (งานกระโถนท้องพระโรง)

นอกเหนือจาก พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องถิ่น และกฎหมายของรัฐ อีกหลายฉบับที่ระบุภารกิจของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เช่น กฎหมายลักษณะอาญา พระราชบัญญัติ การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแล้ว กำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังมีการกิดอันเกิดจากพระราชบัญญัติสภา ตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538 สรุปได้ว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่บริหาร กิจการของสภาตำบล หรือ องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีขอบเขตตามอำนาจหน้าที่ของตนเอง ตามที่พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2538 และเป็นผลให้สภาตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลจำนวน 6,217 แห่ง มีฐานะเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 617 แห่ง ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 30 พฤษภาคม 2538 โดยมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ตาม แผนงานโครงการในการจัดทำกิจกรรมด้านการจัด ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภคและการเกษตร จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก จัดให้มีและ รักษาทางระบายน้ำและรักษาความสะอาดของถนน คู่มือรองดูแลและรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การบำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร และการส่งเสริมพัฒนา สตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ เป็นต้น

อนึ่ง ปัญหาของประเทศไทยในยุคสมัยนี้มีความหลากหลายมากกว่าในอดีต นับวันจะ มีความยุ่งยากและสลับซับซ้อนเพิ่มขึ้นไปตามลำดับ ปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบไปยังชนบท และท้องที่ภายใต้การกำกับดูแลของกำนันผู้ใหญ่บ้านมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่าง

1. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ได้แก่

1.1 ผลผลิตการเกษตรตกต่ำ และราคาพืชตกต่ำ เช่น ข้าว กระเทียม หอมแดง ยางพารา ปาล์ม กาแฟ

1.2 การบุกรุกที่ดินของรัฐ และป่าสงวนแห่งชาติ อาจเกิดจากนายทุน หรือ ราษฎร ผู้ยากไร้

1.3 การขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค

1.4 ปัญหาเรื่องที่ดินทำกินของราษฎร เช่น ที่ดิน สปก. โครงการ คจก.

1.5 ปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งของราษฎรด้วยกัน อาจเกิดจากผลกระทบที่เกิด จากอาชีพข้างเคียงของราษฎร เช่น นากลิ้งกับนาข้าว อุตสาหกรรมหนักกับการท่องเที่ยว โรงไม้หินกับราษฎร สนามกอล์ฟกับเกษตรกร

1.6 ปัญหาหนี้สินของราษฎร เช่น หนี้สินเกษตรกรกับ ธกส.

1.7 กรณีเกี่ยวกับการพิพาทแรงงาน ส่วนมากมักเกิดจากนายจ้างกับลูกจ้าง ต่างก็ จะรักษาผลประโยชน์ของตนเอง เช่น การเรียกร้องค่าแรงขั้นต่ำเพิ่มขึ้น การเรียกร้องสวัสดิการ

1.8 ปัญหาเกิดจากการช่วงชิงทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ป่าไม้ ทราย แร่ธาตุ
ลูกแร่ หิน น้ำ

2. ปัญหาด้านสังคม ได้แก่

2.1 ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต อาจเกิดจากผลการพัฒนาของรัฐ
หรือเอกชนที่ขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เช่น กรณีโรงโม่หินจังหวัดเลย การระเบิดหินที่
เกาะสีชัง

2.2 ปัญหาการคัดค้านโครงการสาธารณูปโภคหรือสาธารณูปการ เช่น กรณี
โรงงานไฟฟ้าแม่เมาะ เตาเผาขยะหางดง เขื่อนแก่งเสือเต้น เขื่อนราศรีโสล เขื่อนป่าสัก

2.3 ปัญหาเกิดจากความเชื่อ ความศรัทธา หรือเรื่องศาสนา เช่น กรณียันตะ
ภาวนาพุทธโธ เณรแอ สมินิกร สันติอโศก

2.4 ปัญหาเกิดจากการศึกษา เช่น ปัญหาเด็กไม่มีที่เรียน ปัญหาระบบการ
คัดเลือก ปัญหาการหลอกลวงเรื่องวุฒิบัตร ปัญหาครู อาจารย์ ประพฤติตนไม่เหมาะสม

3. ปัญหาด้านการเมือง ได้แก่

3.1 การใช้อิทธิพลของนักการเมือง หรือกลุ่มผลประโยชน์

3.2 การเลือกตั้งทุกระดับอาจเกิดปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง การไม่วางตัว
เป็นกลางของข้าราชการ การโกงการเลือกตั้ง การนับคะแนนไม่โปร่งใส

3.3 การที่นักการเมืองผิดสัญญาต่อประชาชน การโกงกินของนักการเมือง
บางกลุ่มบางพวก การทำลายล้างกันทางการเมือง ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ อาจนำไปสู่การชุมนุม
เรียกร้องของมติมหาชนขับไล่ออกจากตำแหน่งหรือขับไล่ออกจากพื้นที่ได้

สภาพการณ์ดังกล่าวกำหนด ผู้ใหญ่บ้านจำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่ทั้งในฐานะนักปกครอง
และนักพัฒนา เพื่อประโยชน์สูงสุดที่จะเกิดต่อราษฎรและท้องถิ่นในความรับผิดชอบของตน ซึ่ง
ลำพังกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเองคงไม่สามารถปฏิบัติภารกิจดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์ หากไม่มีกำลัง
คนมาช่วยแบ่งเบาภารกิจ ซึ่งทางราชการได้เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว จึงได้แต่งตั้งผู้ช่วย
ผู้ใหญ่บ้านขึ้น 2 ฝ่ายคือ ฝ่ายปกครอง และฝ่ายรักษาความสงบ ซึ่งในทางปฏิบัติผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
ทั้ง 2 ฝ่ายมีความจำเป็นต้องช่วยงานกำนันผู้ใหญ่บ้านในทุก ๆ เรื่อง และทุก ๆ ด้านตามแต่กำนัน
ผู้ใหญ่บ้านจะมอบหมาย เพราะผู้ช่วยทั้ง 2 ฝ่าย ต่างก็เป็นพนักงานฝ่ายปกครองมีหน้าที่บำบัด
ทุกข์บำรุงสุขราษฎรในหมู่บ้าน ตำบลของตนเหมือนกัน เพียงแต่อาจเน้นตามความรับผิดชอบ
ของฝ่ายของตนเอง ตามที่ได้รับมอบหมายไว้ตามกฎหมาย

อำนาจหน้าที่ของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ มีความรับผิดชอบ ต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน และมีอำนาจหน้าที่ตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 28 ทวิ ดังนี้

1. ตรวจรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน
2. ถ้ารู้เห็น หรือทราบเหตุการอันใดจะเกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้นในหมู่บ้านเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยให้นำความแจ้งต่อผู้ใหญ่บ้าน
ถ้าเหตุการณ์ตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้น หรือจะเกิดขึ้นในหมู่บ้านใกล้เคียง ให้นำความแจ้งต่อผู้ใหญ่บ้านท้องที่นั้น และรายงานให้ผู้ใหญ่บ้านของตนทราบ
3. ถ้ามีคนจรเข้ามาในหมู่บ้าน และสงสัยว่าไม่ได้เข้ามาโดยสุจริต ให้นำตัวส่งผู้ใหญ่บ้าน
4. เมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้นในหมู่บ้านต้องระงับเหตุ ปรามปราม และติดตามจับผู้ร้าย โดยเต็มกำลัง
5. เมื่อตรวจพบหรือตามจับได้สิ่งของใดที่มีไว้เป็นความผิด หรือได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้กระทำความผิดให้รีบนำส่งผู้ใหญ่บ้าน
6. เมื่อมีเหตุอันสมควรสงสัยว่าผู้ใดได้กระทำความผิด และกำลังจะหลบหนีให้ควบคุมตัวส่งผู้ใหญ่บ้าน
7. ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งสั่งการ โดยชอบด้วยกฎหมาย

การปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผรส. ในการรักษาความสงบดังกล่าวจะประสบความสำเร็จ หรือดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีคุณลักษณะที่จำเป็นในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ ได้แก่
 - 1.1 ความรู้ความสามารถในการด้านการเมือง การพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
 - 1.2 ความรู้และทักษะในการป้องกัน ปรามปรามอาชญากรรม
 - 1.2.1 การใช้อาวุธ
 - 1.2.2 การลาดตระเวนเวลากลางคืน
 - 1.2.3 การจัดเวรยาม

- 1.2.4 การจัดตั้งค่าน
- 1.2.5 การหาข่าวและรายงานข่าวทั้งทางลับและเปิดเผย
- 1.3 ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายลักษณะอาญา
 - 1.3.1 ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ
 - 1.3.2 ความผิดเกี่ยวกับชีวิต
 - 1.3.3 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน
 - 1.3.4 ความผิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจ
 - 1.3.5 ความผิดเกี่ยวกับเจ้าพนักงานของรัฐ
 - 1.3.6 ความผิดลหุโทษ
- 1.4 ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันภัยธรรมชาติและอุบัติเหตุ
- 1.5 ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติ
2. ด้านศักยภาพและสมรรถภาพ ได้แก่
 - 2.1 มีลักษณะเป็นผู้นำ
 - 2.2 มีมนุษยสัมพันธ์
 - 2.3 มีทักษะในการสื่อสาร
 - 2.4 มีความคิดริเริ่ม
 - 2.5 มีความรับผิดชอบและกระตือรือร้นในการทำงาน
 - 2.6 มีความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา
 - 2.7 มีความเสียสละและน้ำใจที่จะทำงานเพื่อส่วนรวม

ลักษณะของความรู้ ความสามารถที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยที่วิเคราะห์ได้ดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีบางลักษณะที่อาจมีอยู่แล้วในตัวบุคคลที่ผ่านกระบวนการสรรหาเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผรส. โดยเฉพาะคุณลักษณะด้านศักยภาพและสมรรถภาพ แต่ความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการ บุคลากรบางคนอาจมีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ให้สมบูรณ์ มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐ จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนา (develop) หรือปรับแต่ง (tune up) และเติมเต็มลักษณะความรู้ความสามารถของบุคลากรเหล่านี้ให้มีความรู้ ความสามารถพื้นฐานเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ฉะนั้น จึงจำเป็นต้องจัดให้มีโครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการ

พัฒนา และสร้างเสริมบุคลากรที่เข้ารับการอบรมให้มีคุณสมบัติขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติหน้าที่ รักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน

2. โครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

โครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ระยะที่ 6 ระหว่างปี 2540-2544

หลักการและเหตุผล

การรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นภารกิจและความรับผิดชอบอันสำคัญยิ่งประการหนึ่งของกระทรวงมหาดไทย ในการที่จะรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนภายในตำบล หมู่บ้าน แต่การที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยภายในตำบล หมู่บ้าน ให้มีขึ้นด้วยความรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ โดยอาศัยเพียงกำลังของฝ่ายปกครองและตำรวจย่อมไม่เพียงพอ เนื่องจากในแต่ละท้องที่ของตำบลและหมู่บ้านมีลักษณะกว้างขวาง บางแห่งทุรกันดาร การคมนาคมไม่สะดวกเพราะห่างไกลความเจริญ ดังนั้น กระทรวงมหาดไทยเล็งเห็นว่าบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในฐานะที่เป็นผู้ปกครองของตำบลและหมู่บ้าน จึงเป็นสิ่งจำเป็นและทวีความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ เนื่องจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นบุคคลในท้องที่ที่ทราบถึงสภาพพื้นที่ เศรษฐกิจ และสังคม ของตนเป็นอย่างดี อีกประการหนึ่ง ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในภารกิจรักษาความสงบเรียบร้อย ตลอดจนการปราบปรามโจรผู้ร้ายในท้องที่อย่างแน่ชัด

นับตั้งแต่ปี 2508 เป็นต้นมา พื้นที่ในหลายภาคของประเทศไทยประสบกับภัยคุกคามจากการก่อการร้ายของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์อย่างหนัก กระทรวงมหาดไทย จึงมอบหมายให้กรมการปกครองพิจารณาแก้ไขปัญหา โดยมีการจัดตั้งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้านในงานด้านการรักษาความสงบ ตลอดจนเป็นการเสริมกำลังของฝ่ายปกครองและตำรวจ ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในตำบล และหมู่บ้าน แต่การที่จะให้ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบมาปฏิบัติหน้าที่ได้นั้น จะต้องมีการฝึกอบรมบุคคลเหล่านั้นให้มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่นี้ได้

ในปี 2509 ได้มีการคัดเลือกราษฎรจากพื้นที่ที่ประสบภัยคุกคามจากฝ่ายคอมมิวนิสต์ ในเขตอำเภอมุกดาหาร (ในขณะนั้น) นาแก ธาตุพนม และปลาปาก เมื่อสำเร็จการฝึกอบรมแล้ว ได้แต่งตั้งให้บุคคลเหล่านั้นทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ และได้ขยายพื้นที่ การฝึกอบรมครอบคลุมถึงจังหวัดสกลนคร นครพนม อุบลราชธานี กาฬสินธุ์ ในเวลาต่อมา

ในปี พ.ศ.2511 กระทรวงมหาดไทย และกองอำนวยการปราบปรามคอมมิวนิสต์ (กอ.รมน.ในปัจจุบัน) จึงได้ร่วมมือกันจัดตั้งโครงการอบรมราษฎรรักษาความสงบและพัฒนา หมู่บ้าน (รพบ.) ตามแนวความคิดทางยุทธการที่ 110 เพื่อขยายผลการจัดตั้ง ผรส. ออกไปยัง หมู่บ้านอื่น ๆ อีก และในปี พ.ศ. 2512 จึงได้มีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมขึ้นเป็นการถาวรที่ ตำบล อำวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เรียกชื่อว่า “ศูนย์ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่รักษาความ สงบและพัฒนาหมู่บ้าน” (ศูนย์ รพบ.) ซึ่งได้แก่ ศูนย์ฝึกอบรมมวลชน (ศูนย์ฝึกสมานมิตร) ใน ปัจจุบัน เพื่อใช้เป็นที่ฝึกอบรมราษฎรที่จะได้รับแต่งตั้งเป็น ผรส. และราษฎรรักษาความสงบและ พัฒนาหมู่บ้าน โดยได้ดำเนินการฝึกอบรมจนถึงปี พ.ศ. 2518ปรากฏว่ามีผู้ผ่านการฝึกอบรมทั้งสิ้น 3,441 คน จาก 919 หมู่บ้าน ในพื้นที่ 15 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี สกลนคร หนองคาย กาฬสินธุ์ นครพนม ยโสธร เพชรบุรี เลย อุบลราชธานี ประจวบคีรีขันธ์ พิจิตร โขกลุบุรีรัมย์ เพชรบูรณ์ เชียงราย และจังหวัดปราจีนบุรี

ต่อมาในปี พ.ศ.2519 กอ.รมน. ได้ยกเลิกโครงการฝึกอบรมราษฎรรักษาความสงบและ พัฒนาหมู่บ้าน ทั้งนี้เนื่องจาก กอ.รมน. ได้เปลี่ยนการดำเนินงานไปทำการอบรมตามโครงการ อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) แทน ดังนั้น กรมการปกครองจึงดำเนินงานโครงการ รพบ. ตามลำพัง การฝึกอบรมตามโครงการฝึกอบรมราษฎรรักษาความสงบและพัฒนาหมู่บ้าน จึงเปลี่ยนเป็นการฝึกอบรม ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ เพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (ในฐานะหัวหน้า ผรส.) และราษฎรที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็น ผรส. ซึ่งโครงการ ดังกล่าวได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2519 แต่โครงการนี้ ดำเนินงานไปได้เพียง 1 รุ่น ระหว่างวันที่ 29 กันยายน - พฤศจิกายน 2519 มีอุปสรรคเกี่ยวกับ งบประมาณ จึงต้องงดการฝึกอบรมไประยะหนึ่ง

ในปี 2520 กระทรวงมหาดไทย โดยกองอำนวยการรักษาความสงบ กรมการปกครอง ได้มี การทบทวนการดำเนินงานตามโครงการนี้ใหม่และเสนอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรี และได้ รับอนุมัติหลักการให้ดำเนินงานโครงการนี้ต่อไปได้ เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2520 โดยให้เปลี่ยน ชื่อโครงการจากเดิมเป็น “โครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน” รวมทั้งมี

การปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมเสียใหม่ ระยะเวลาการฝึกอบรมให้เหลือเพียง 4 สัปดาห์ เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจการรักษาความสงบเรียบร้อย ตลอดจนการปกครอง ป้องกันตำบล หมู่บ้าน โดยเฉพาะ

การดำเนินงาน ตามโครงการฝึกอบรมที่ได้รับอนุมัติใหม่นี้ได้ดำเนินงานมาแล้ว 5 ระยะ ตั้งแต่ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี ให้ดำเนินการได้ ดังนี้

ระยะแรก	ระหว่างปี 2521-2523	เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2520
ระยะที่ 2	ระหว่างปี 2524-2526	เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2523
ระยะที่ 3	ระหว่างปี 2527-2529	เมื่อวันที่ 12 เมษายน 2526
ระยะที่ 4	ระหว่างปี 2530-2534	เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2529
ระยะที่ 5	ระหว่างปี 2535-2539	เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2534

นับตั้งแต่ปี 2521-2539 ได้มีผู้ผ่านการฝึกอบรมออกไปปฏิบัติหน้าที่เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของราษฎร ภายในตำบล หมู่บ้าน จำนวน 57,501 คน เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 20,407 คน เป็นราษฎรที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ จำนวน 37,094 คน จาก 20,407 หมู่บ้าน 73 จังหวัด ยกเว้นจังหวัดอ่างทอง และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กระทรวงมหาดไทย โดยส่วนกิจการมวลชน สำนักประสานงานมวลชน กรมการปกครอง มีความต้องการที่จะให้มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ครบทุกหมู่บ้าน แต่มีข้อจำกัดในด้านงบประมาณ จึงได้เน้นให้มีในพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติประกอบเข้ากับความต้องการของจังหวัดที่ต้องการให้มี ผรส.ในหมู่บ้านตามแนวชายแดน หมู่บ้านที่ทุรกันดาร ตลอดจนหมู่บ้านที่มีปัญหาอาชญากรรม จัดทำเป็นโครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ จากหมู่บ้านที่มีความจำเป็นดังกล่าว ในระยะที่ 6 ระหว่างปี 2540-2544 ต่อไป

เป้าหมาย

กระทรวงมหาดไทย โดยส่วนกิจการมวลชน สำนักประสานงานมวลชน กรมการปกครอง จะทำการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่าย ปกครองของรัฐ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ในระยะที่ 6 ระหว่างปี 2540-2544 จากพื้นที่ เป้าหมายจำนวน 22,680 คน จาก 7,560 หมู่บ้าน ใน 66 จังหวัด โดยในแต่ละหมู่บ้านจะฝึกอบรม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน และราษฎรอีกจำนวน 2 คน เมื่อ

ฝึกเสร็จแล้วราษฎรที่ผ่านการฝึกอบรมจะได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดให้ต้องมีการฝึกอบรมก่อนที่จะมีการแต่งตั้ง เพื่อให้เหมาะสมกับอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ และเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการฝึกจะเป็นเจ้าหน้าที่ระดับล่างสุดที่มีความสำคัญยิ่ง ที่จะช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ทั้งในด้านการปกครอง การพัฒนาและการรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์

การฝึกอบรมตามโครงการนี้ เป็นการฝึกอบรมในหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน มีความมุ่งหมายที่จะให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความสามารถ มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ตลอดจนอำนวยความสะดวก และช่วยเหลือราษฎรได้อย่างทันท่วงที เมื่อมีเหตุการณ์จำเป็นเกิดขึ้นจึงกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความสามารถในการป้องกัน ปราบปรามโจรผู้ร้าย และรักษาความสงบเรียบร้อยภายในตำบล หมู่บ้าน ของตน
2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย
3. เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดี ในการปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวม ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยเฉพาะการวางรากฐานและการสร้างสรรค์ความเจริญในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

วิธีดำเนินการ

1. เมื่อโครงการนี้ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว กรมการปกครองโดยส่วนราชการมวชน สำนักประสานงานมวชนกรมการปกครองจะจัดทำโครงการฝึกอบรมประจำปี เสนอขอรับความเห็นชอบจากกระทรวงมหาดไทย โดยจะทำการฝึกอบรมปีละ 9 รุ่น ๆ ละ 504 คน รวมฝึกอบรมปีละ 4,536 คน เมื่อครบ 5 ปี (2540-2544) จะทำการฝึกอบรมได้ 45 รุ่น ซึ่งจะมีผู้ผ่านการฝึกอบรมจำนวน 22,680 คน จาก 7,560 หมู่บ้าน ใน 66 จังหวัด จากพื้นที่เป้าหมายที่มีความจำเป็นเร่งด่วน โดยเฉพาะพื้นที่การพัฒนา เพื่อความมั่นคงตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544)

2. กระทรวงมหาดไทยแจ้งจังหวัดส่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมจากหมู่บ้านเป้าหมายมาเข้ารับการฝึก ณ ศูนย์ฝึกอบรมมวชน (ศูนย์ฝึกสมานมิตร) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยแต่ละหมู่บ้านจะมีผู้เข้ารับการฝึก 3 คน ประกอบด้วย คำนัน ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน และราษฎร 2 คน

3. สำหรับราษฎรเมื่อผ่านการฝึกอบรมแล้วจะได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ (พรส.) เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในหมู่บ้านต่อไป

สถานที่ฝึกอบรม

ใช้สถานที่ของศูนย์ฝึกอบรมมวลชน (ศูนย์ฝึกสมานมิตร) ส่วนกิจการมวลชน สำนักประสานงานมวลชน กรมการปกครอง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นที่พักแรมและสถานที่ให้การฝึกอบรมทุกรุ่น

หลักสูตรและวิธีการฝึกอบรม

โครงการนี้ ฝึกอบรมในหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน โดยทำการฝึกอบรมรุ่นละ 3 ตำบลๆ โดยมีหลักสูตรและวิธีการฝึกอบรม ดังนี้

1. หลักสูตรการฝึกอบรม ประกอบด้วยภาควิชาการต่าง ๆ รวม 123 ชั่วโมง ดังนี้

1.1	ภาควิชาการ	รวม	54 ชั่วโมง
1.1.1	วิชาความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่		20 ชั่วโมง
1.1.2	วิชาการเมืองและการพัฒนา		12 ชั่วโมง
1.1.3	วิชาการรักษาความสงบเรียบร้อย		22 ชั่วโมง
1.2	ภาคปฏิบัติ	รวม	31 ชั่วโมง
1.3	การบรรยายพิเศษ	รวม	26 ชั่วโมง
1.4	การศึกษาดูงานนอกสถานที่	รวม	8 ชั่วโมง
1.5	ภาคทดสอบ	รวม	4 ชั่วโมง

รายละเอียดหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ตามโครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ระยะที่ 6 ระหว่างปี พ.ศ. 2540-2544

1 ภาควิชาการ รวม 54 ชั่วโมง

1.1	วิชาความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่	20 ชั่วโมง
	วิชาอำนาจหน้าที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และการบริหารตำบลหมู่บ้าน	4 ชั่วโมง
	วิชาความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอาญา	4 ชั่วโมง
	วิชาความรู้เกี่ยวกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	4 ชั่วโมง
	วิชาความรู้เกี่ยวกับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	2 ชั่วโมง
	วิชาความรู้เกี่ยวกับงานอำเภอ	2 ชั่วโมง
	วิชาการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม	2 ชั่วโมง
	วิชาการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	2 ชั่วโมง

1.2	วิชาการเมืองและการพัฒนา	12 ชั่วโมง
	วิชาความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย	2 ชั่วโมง
	วิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	2 ชั่วโมง
	วิชาศิลปะและวัฒนธรรมไทย	2 ชั่วโมง
	วิชาการพัฒนาชนบท	2 ชั่วโมง
	วิชาอุดมการณ์ของชาติว่าด้วยแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง	2 ชั่วโมง
	วิชาการพัฒนาแหล่งน้ำ	2 ชั่วโมง
1.3	วิชาการรักษาความสงบเรียบร้อย	22 ชั่วโมง
	วิชาอาวุธศึกษา	4 ชั่วโมง
	วิชาระเบิดทำลาย	2 ชั่วโมง
	วิชาการฝึกทางยุทธวิธี	4 ชั่วโมง
	วิชาการข่าว และการรายงานข่าว	4 ชั่วโมง
	วิชาการสื่อสาร	2 ชั่วโมง
	วิชาการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน	4 ชั่วโมง
	วิชาการปฐมพยาบาล	2 ชั่วโมง
2	ภาคปฏิบัติ 31 ชั่วโมง	
2.1	การฝึกยิงปืนและการยิงปืนในสนาม	4 ชั่วโมง
2.2	การฝึกภาคสนามทางยุทธวิธี	24 ชั่วโมง
2.3	การฝึกลาดตระเวนในเวลากลางคืน	3 ชั่วโมง
3	การบรรยายพิเศษ 26 ชั่วโมง	
3.1	วิชาความมั่นคงของชาติ	4 ชั่วโมง
3.2	วิชาความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่	
	วิชาความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2 ชั่วโมง
	วิชาภาวะผู้นำคุณธรรมนักปกครอง	4 ชั่วโมง
	วิชาการพูดในที่ชุมชน	2 ชั่วโมง
	วิชาขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมและการไปติดต่อราชการที่ศาล	2 ชั่วโมง
	วิชากฎหมายจราจร	2 ชั่วโมง
	วิชากฎหมายที่ดิน	2 ชั่วโมง

วิชาความรู้เกี่ยวกับการสหกรณ์	2 ชั่วโมง
วิชาความรู้เกี่ยวกับป่าไม้และการอนุรักษ์ป่าไม้	2 ชั่วโมง
วิชา อพป.กับการรักษาความสงบเรียบร้อย	2 ชั่วโมง
วิชาความรู้เกี่ยวกับการเกษตรและธุรกิจการเกษตร	2 ชั่วโมง

4 การศึกษางานนอกสถานที่ 8 ชั่วโมง

4.1 การรักษาความปลอดภัย	4 ชั่วโมง
4.2 งานในหน้าที่	4 ชั่วโมง

5 ภาคทดสอบ 4 ชั่วโมง

ทดสอบภาควิชาการเป็นรายบุคคล	4 ชั่วโมง
-----------------------------	-----------

รวมทั้งสิ้น 123 ชั่วโมง

- หมายเหตุ**
- ฝึกอบรมทุกวันจันทร์-ศุกร์ วันละ 8 ชั่วโมง วันเสาร์ 4 ชั่วโมง หยุดวันอาทิตย์
 - จัดให้มีกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ เช่น การบริจาคโลหิต
 - การพัฒนาสถานที่ ราชการและสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น
2. วิธีการฝึกอบรม
- 2.1 จัดให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมกินอยู่พักแรมร่วมกัน ตลอดระยะเวลาการฝึกอบรม เพื่อกระชับความสัมพันธ์และสร้างสรรค์ความสามัคคี
 - 2.2 ใช้วิธีการบรรยายให้น้อยที่สุด
 - 2.3 ใช้วิธีนำอภิปรายโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งจะเป็นผู้แนะชี้แจงให้ทราบถึงหลักการของวิชาการต่าง ๆ รวมทั้งเสนอแนะด้านเหตุผลที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
 - 2.4 ใช้การสาธิต และทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง
 - 2.5 ใช้อุปกรณ์เครื่องโสตทัศนูปกรณ์ช่วยในการสอน
 - 2.6 ภาลปฏิบัติให้มีการร่วมกันรับผิดชอบในกิจกรรมบางส่วน
 - 2.7 วิทยากรผู้บรรยายและฝึกด้านยุทธวิธี ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน

ดังนี้

2.7.1 กรมการปกครอง

2.7.2 สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

2.7.3 กรมการพัฒนาชุมชน

2.7.4 กรมตำรวจ

2.7.5 กรมที่ดิน

2.7.6 สำนักงานอัยการสูงสุด

2.7.7 กระทรวงยุติธรรม

2.7.8 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.7.9 กองทัพบก สนับสนุนวิทยากรด้านยุทธวิธี

จำนวน 1 ชุด (12 นาย)

งบประมาณ

กระทรวงมหาดไทย ขอรับการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินจากสำนักงบประมาณเพื่อสนับสนุนการฝึกอบรมและตั้งจ่ายเป็นค่าตอบแทน ตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ (พรส.) ในระยะเวลาโครงการ 5 ปี (2540-2544) เป็นเงิน 3,826,039,434 บาท โดยตั้งจ่ายในแผนงานรักษาความมั่นคงภายใน โครงการรักษาความสงบและพัฒนาหมู่บ้าน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรมการปกครอง (สำนักประสานงานมวลชน ส่วนกิจการมวลชน) กระทรวงมหาดไทย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะมีความรู้ ความสามารถในการด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ซึ่งจะเป็นการลดปัญหาการคุกคามของโจรผู้ร้าย ตลอดจนปัญหาทางด้านอาชญากรรมต่าง ๆ
2. ผู้เข้ารับการฝึกอบรม จะมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสิทธิ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของตนในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย และมีทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวม
3. ผู้ผ่านการฝึกอบรมจะมีความรู้ ความสามารถ ด้านการบริหารงาน พัฒนาชนบท ในรูปของคณะกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล
4. เป็นการสนองตอบนโยบายของรัฐบาลในการรักษาความสงบเรียบร้อย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

โครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตามหลักสูตร “การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน” เป็นโครงการพิเศษที่รัฐได้ดำเนินการเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถ เหมาะสมกับสภาพความจำเป็นและความต้องการของท้องถิ่น โดยได้รับการอนุมัติโครงการจากคณะรัฐมนตรีให้ดำเนินการเป็นระยะ ๆ นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2521 เป็นต้นมา จนถึงสิ้นสุดระยะที่ 5 เมื่อปี 2539 การประเมินโครงการครั้งนี้เป็นการประเมินและติดตามผลโดยตลอดทั้ง 5 ระยะ โดยมีขั้นตอนการวางแผน ออกแบบการประเมินและวิธีดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1 2 3

1. ประชากรที่เป็นแหล่งข้อมูล

การกำหนดประชากรที่เป็นแหล่งข้อมูลในการประเมินครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะประชากรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับโครงการฝึกอบรม จำแนกเป็นผู้ได้รับผลโดยตรงและผลกระทบจากโครงการฝึกอบรมและกลุ่มผู้ใช้ผลจากการประเมิน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมายของโครงการ ซึ่งเป็นกลุ่มที่โครงการฝึกอบรมมุ่งส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรกลุ่มนี้ ให้มีคุณสมบัติเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ของเขา เมื่อกลับไปสู่ชุมชน และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือปฏิบัติหน้าที่ได้ดีขึ้นกว่าเดิมในกรณีที่ดำรงตำแหน่งมาแล้ว ซึ่งเป็นผลจากคุณภาพของการฝึกอบรมตามโครงการ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และราษฎรที่ได้รับการคัดสรรจากอำเภอ จังหวัด ให้เข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2521 ถึงปีงบประมาณ 2540

2. กลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากผลผลิตของโครงการ ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่กลุ่มเป้าหมายจะต้องปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ด้วย หลังจากสำเร็จตามหลักสูตรของโครงการฝึกอบรม ได้แก่ ประชาชนในชุมชนที่ผลผลิตของโครงการปฏิบัติหน้าที่ผู้นำชุมชน และบุคลากรในหน่วยงานการปกครองส่วนภูมิภาค

3. กลุ่มผู้บริหารและจัดการโครงการฝึกอบรม ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตลอดจนการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการและเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการประเมิน ได้แก่ บุคลากรของส่วนกิจการมวลชน สำนักประสานงานมวลชน กรมการปกครอง ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกอบรมมวลชน บุคลากรฝ่ายบริหารจัดการโครงการ หัวหน้าศูนย์ฝึกอบรม และ วิทยาการประจำโครงการ

2. การกำหนดวัตถุประสงค์และประเด็นในการประเมิน

คณะผู้วิจัยได้ทำการประชุมเบื้องต้นกับกลุ่มผู้บริหารและจัดการโครงการฝึกอบรม เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ และความคิดรวบยอดในการดำเนินการโครงการ ตลอดจนดำเนินการให้ได้ข้อตกลงร่วมกันในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ตัวบ่งชี้ (indicators) ความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการ และนำไปสู่ประเด็นในการพิจารณาข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการดังนี้

ตาราง 3.1 วัตถุประสงค์และประเด็นในการประเมิน

วัตถุประสงค์	ข้อมูลหรือประเด็นที่ใช้ในการพิจารณา
1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความจำเป็นของโครงการฝึกอบรม	1. ลักษณะและปัญหาของชุมชน 2. ความจำเป็นของตำแหน่ง ผรส. 3. ความสามารถที่จำเป็นของ ผรส. 4. ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างของโครงการฝึกอบรมกับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการฝึกอบรม	1. รายละเอียดของโครงการเกี่ยวกับ 1.1 การคัดสรรกลุ่มเป้าหมาย 1.2 วัตถุประสงค์ 1.3 เนื้อหา 1.4 วิธีดำเนินการฝึกอบรม 1.4.1 วิทยาการ 1.4.2 การอบรมภาคทฤษฎี

วัตถุประสงค์	ข้อมูลหรือประเด็นที่ใช้ในการพิจารณา
3. เพื่อประเมินและติดตามผลผู้ผ่านการฝึกอบรมในการปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน	1.4.4 ความเหมาะสมของระยะเวลาในแต่ละเนื้อหา 1.4.5 จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม 1.5 สถานที่ 1.6 การบริการ 1.7 การวัดและประเมินผล 2. เจตคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อรูปแบบโครงการ
	1. พฤติกรรม/ความสามารถของผู้ผ่านการอบรมในการปฏิบัติหน้าที่ หรือบทบาทของ ผรส. ในชุมชนในทัศนะของ 1.1 ผู้ผ่านการอบรม ซึ่งเป็นการประเมินตนเอง 1.2 ประชาชนในชุมชน 1.3 ผู้บังคับบัญชา 2. ความคิดเห็นของผู้ผ่านการอบรมเกี่ยวกับความพอเพียงของความรู้ความสามารถที่ได้จากการฝึกอบรมในการนำมาใช้ปฏิบัติจริง

3. การกำหนดยุทธศาสตร์หรือวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อกำหนดประเด็น/ข้อมูลในการพิจารณาเพื่อการประเมินโครงการตามวัตถุประสงค์ของการประเมินแล้ว คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการประเมินโครงการฝึกอบรมทั้งที่เป็นเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัย เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์หรือวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละประเด็น ที่เหมาะสมกับลักษณะที่จะวัดและแหล่งของข้อมูลที่เหมาะสม ดังนี้

ตาราง 3.2 ยุทธศาสตร์และแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูลแต่ละประเด็น

ประเด็น/ข้อมูล	ยุทธศาสตร์/วิธีการ	แหล่งข้อมูล
1. ลักษณะและปัญหาของชุมชน	1. สังเกตและสัมภาษณ์ตัวอย่างประชากรเป้าหมายตามแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานและปัญหาของชุมชน	1,2,3ประชาชน กำนันผู้ใหญ่บ้าน และ ผรส. ในหมู่บ้าน
2. ความจำเป็นของตำแหน่ง ผรส.	2,3ดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ 1 แต่สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านและภาระงานของผู้ใหญ่บ้านตลอดจนการทำงานของ ผรส.	
3. ความสามารถที่จำเป็นของ ผรส.		
4. ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างของโครงการการฝึกอบรมกับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน	4.1 สอบถามความเห็นของบุคลากรในศูนย์ฝึกอบรมมวลชน เกี่ยวกับรูปแบบเนื้อหา วิธีการและผลของการฝึกอบรม 4.2 สอบถามความเห็นของผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับพัฒนาการของความสามารถในการทำงานของผู้ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรม	4.1 บุคลากรประจำศูนย์ฝึกสมานมิตร 4.2 ผู้บังคับบัญชาระดับอำเภอและจังหวัด ที่มีการส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม
5. รายละเอียดและความเหมาะสมของโครงการฝึกอบรม	5. สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของโครงการในรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ	5. ผู้เข้ารับการฝึกอบรม 2 รุ่นสุดท้ายของปี 2540 และผู้บังคับบัญชา

ตาราง 3.2 (ต่อ)

ประเด็น/ข้อมูล	ยุทธศาสตร์/วิธีการ	แหล่งข้อมูล
6. เจตคติที่มีต่อรูปแบบ โครงการฝึกอบรม	6. สอบถามเจตคติที่มีต่อ โครงการฝึกอบรม	6. ผู้ผ่านการฝึกอบรม
7. พฤติกรรม/ความสามารถ หรือบทบาทของผู้ผ่านการ ฝึกอบรมในการปฏิบัติหน้า ที่รักษาความสงบเรียบร้อย ภายในหมู่บ้าน	7. สอบถามความคิดเห็นต่อ การทำงานของ ผรส. ใน ด้านการรักษาความสงบ เรียบร้อยภายในหมู่บ้าน โดยการสัมภาษณ์หรือการ สอบถามทางไปรษณีย์	7.1 ผู้ผ่านการฝึกอบรม 7.2 ประชาชนในชุมชน 7.3 ผู้บังคับบัญชา -
8. ความพอเพียงของความรู้ ความสามารถที่ได้รับจาก การฝึกอบรมในการนำมา ปฏิบัติจริง	8. สอบถามความเห็น/ความ ต้องการในการปรับปรุง หลักสูตร โครงการฝึกอบรม	8.1 ผู้ผ่านการฝึกอบรม 8.2 ผู้บังคับบัญชา

4. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การกำหนดยุทธศาสตร์ วิธีการ และแหล่งข้อมูลที่เหมาะสม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในแต่ละประเด็น คณะผู้วิจัยนำมาเป็นกรอบความคิด ในการสร้างเครื่องมือที่เหมาะสม และสะดวก ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์บุคลากรประจำศูนย์ฝึกอบรม

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้กับตัวอย่างประชากรกลุ่มนี้ ใช้ร่วมกับเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (indepth interview) ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ

1.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล และลักษณะทางกายภาพของการฝึกอบรม

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการ ได้แก่ วัตถุประสงค์ กรอบในการดำเนินกิจกรรม ผู้เข้าฝึกอบรม การกำหนดหลักสูตร วิทยากร รูปแบบ วิธีการฝึกอบรม สื่อ และสภาพแวดล้อมทั่วไป

2. แบบสัมภาษณ์วิทยากร

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบโครงสร้าง (structured interview) สอบถามความเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนในแต่ละหัวข้อเนื้อหาที่วิทยากรรับผิดชอบ ทั้งในด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ ผู้เรียน ลักษณะ ขนาดของห้องเรียน และคำถามปลายเปิดสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมที่ควรเป็น

3. แบบสัมภาษณ์ประชาชน

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้มีลักษณะเป็นแบบโครงสร้างประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพ ลักษณะและปัญหาของหมู่บ้าน กิจกรรมในการรักษาความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้าน และเจตคติที่มีต่อ ผรส.

4. แบบสอบถามผู้เข้ารับการฝึกอบรม

แบบสอบถามชุดนี้ มีลักษณะเป็นคำถามตรง (direct question) จะสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของตัวอย่าง (subjects) ปัญหาและการป้องกันรักษาความสงบภายในหมู่บ้าน และสอบถามความเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมในด้าน วัตถุประสงค์ในการเข้าฝึกอบรม ลักษณะทั่วไปของการฝึกอบรม กระบวนการฝึกอบรม ผลที่ได้รับจากการฝึกอบรม ประโยชน์ของการฝึกอบรม และคำถามปลายเปิด (open-ended item) เกี่ยวกับกิจกรรมการรักษาความสงบ เรียบร้อยภายในหมู่บ้านที่คาดว่าจะนำไปดำเนินการเมื่อได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้นำ หมู่บ้าน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรม

5. แบบสอบถามผู้ผ่านการฝึกอบรม

แบบสอบถามชุดนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับแบบสอบถามผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาและการป้องกันรักษาความสงบภายในหมู่บ้านในตอนแรก ตอนที่สองสอบถามเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความรู้ความสามารถหลังจากได้รับการฝึกอบรม ลักษณะทั่วไปของโครงการ ความเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรม ผลที่ได้รับ ประโยชน์และกิจกรรมเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ที่ได้ดำเนินการ และแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ รวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรม

6. แบบสอบถามผู้บังคับบัญชา

แบบสอบถามชุดนี้มีลักษณะเป็นแบบคำถามตรงสอบถามความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร การฝึกอบรม ความเห็นต่อการทำงานของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรม ความจำเป็นของ พรส และความสำคัญ โครงการฝึกอบรมหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านต่อการบรรจุแต่งตั้ง พรส.

กรอบความคิดและข้อคำถามที่นำมาพัฒนาแบบสอบถามก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริง คณะผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพคำถามในด้าน content validity ร่วมกับกลุ่มผู้บริหารและจัดการ โครงการในส่วนกิจการมวลชน สำนักประสานงานมวลชน กรมการปกครอง และศูนย์ฝึกอบรม มวลชนเพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุมข้อมูลที่ต้องการและเหมาะสมกับลักษณะประชากร ตลอดจน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเพื่อประเมิน โครงการครั้งนี้ นอกจากการวิเคราะห์ เอกสาร จากรายงานประจำปีของโครงการฝึกอบรมหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน หมู่บ้านแล้ว คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสอบถามตาม ลักษณะประชากร ดังนี้

1. สังเกต และสัมภาษณ์บุคลากร ส่วนกิจการมวลชน สำนักประสานงานมวลชน กรม การปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักประสานงานมวลชน กรมการปกครอง และศูนย์ฝึกสภามนิตร อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. สังเกต และสัมภาษณ์ประชาชน และผู้ผ่านการฝึกอบรม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ภาคสนาม ในจังหวัดและอำเภอชายแดนต่าง ๆ ในเขตภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวม 12 จังหวัด โดยแต่ละจังหวัดได้ทำการเก็บข้อมูล 2 อำเภอ คือ อำเภอเมืองและอำเภอชายแดนหรืออำเภอที่เคยมีปัญหาการก่อการร้าย กรณีของจังหวัดที่ไม่สามารถ จำแนกอำเภอออกเป็น 2 ลักษณะดังกล่าว ได้เลือกอำเภอที่มีอัตราความเจริญทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน ในแต่ละอำเภอได้เก็บข้อมูล 2 หมู่บ้านในตำบลเดียวกัน โดยจำแนกลักษณะหมู่บ้านออกเป็นหมู่บ้าน ที่มี พรส. และหมู่บ้านที่ไม่มี พรส. กรณีที่ในตำบลนั้นมี พรส. ครบทุกหมู่บ้าน จะเลือกหมู่บ้าน ในตำบลใกล้เคียงกันที่ไม่มี พรส. การกำหนดหมู่บ้านในแต่ละอำเภอนั้น คณะผู้วิจัยได้ประสานงาน กับทางอำเภอ ให้เป็นผู้กำหนดหมู่บ้านตามเกณฑ์ดังกล่าว ส่วนการกำหนดจังหวัดและอำเภอในการ

เก็บข้อมูล คณะผู้วิจัยกับบุคลากรประจำศูนย์ฝึกสมานมิตรร่วมกันกำหนด ซึ่งได้ จังหวัดและอำเภอ กระจายตามภาคต่าง ๆ ดังนี้

ตาราง 3.3 จังหวัดและอำเภอที่กำหนดเป็นแหล่งข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

ภาค	จังหวัด	อำเภอ
เหนือ	เชียงใหม่	สันป่าตอง
		ไชยปราการ
	ตาก	เมือง
		แม่สอด
	พิษณุโลก	เมือง
		นครไทย
	นครศรีธรรมราช	เมือง
		ทุ่งสง
	สงขลา	เมือง
		จะนะ
ใต้	นราธิวาส	สุไหงโกทก
		แว้ง
	จันทบุรี	เมือง
		โป่งน้ำร้อน
ตะวันออก	สระแก้ว	เมือง
		อรัญประเทศ
ตะวันตก	กาญจนบุรี	เมือง
		ไทรโยค
ตะวันออกเฉียงเหนือ	ศรีสะเกษ	เมือง
		กันทรลักษ์
	มุกดาหาร	เมือง
		คอนตาล
	นครพนม	เมือง
		ธาตุพนม

3. สอบถามผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรการรักษาสงเวียนร้อยภายในหมู่บ้าน รุ่นที่ 8 และ 9 ประจำปี 2540 ณ ศูนย์ฝึกอบรมมวลชน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยคณะ ผู้วิจัย ได้ไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกับบุคลากรประจำศูนย์ฝึกสมานมิตร ในวันสุดท้ายของการฝึกอบรมแต่ละรุ่น

4. สอบถามผู้บังคับบัญชา ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามถึงรองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด ป้องกันจังหวัด นายอำเภอ และปลัดอำเภองานป้องกัน ในจังหวัดที่มีการจัดส่งราษฎร เข้ารับการฝึกอบรม ทางไปรษณีย์ รวม 73 จังหวัด

5. สอบถามผู้ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรม ตั้งแต่รุ่นที่ 1 ปี 2527 ถึงรุ่น 7 ปี 2540ตาม รายชื่อในทำเนียบ เท่าที่มีหลักฐานข้อมูลที่สามารถสืบค้นได้ โดยการสุ่มรุ่นละ 3 คน ทั้งนี้ในสภาพความเป็นจริง ที่ได้จากการสอบถามผู้บริหารและจัดการโครงการฝึกอบรมทุกรุ่น ในแต่ละปีจะมีรูปแบบ หลักสูตร และกระบวนการในการฝึกอบรมเช่นเดียวกัน และในระหว่างปี อาจมีการปรับปรุงเนื้อหา บางเนื้อหาให้มีความเหมาะสมโดยที่สาระสำคัญของเนื้อหาจะไม่เปลี่ยนแปลง จึงถือได้ว่าประชากร ผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรนี้ในแต่ละรุ่นมีความเป็นเอกพันธ์ (homogeneity) ในด้านความเห็นที่มีต่อ โครงการฝึกอบรม

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สำหรับข้อมูล เชิงคุณภาพ (qualitative data) ซึ่งได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้น ทำการจัดประเภทและแจกแจงความถี่ของข้อมูล เพื่อใช้ฐานนิยม เป็นตัวแทนของข้อมูลเชิงคุณภาพ ในแต่ละเนื้อหา สำหรับข้อมูลจากแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง ใช้วิธีการ แจกแจง ความถี่และหาค่าร้อยละของการแจกแจงความถี่

บทที่ 4

ผลการประเมิน

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินโครงการ ครั้งนี้ ได้ดำเนินการตาม ยุทธศาสตร์และแผนที่ได้กำหนดไว้ เพื่อตอบคำถามการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน การนำเสนอผลการวิเคราะห์และประเมิน จะนำเสนอเป็นความเรียงและตารางสถิติ โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานของประชากรและแหล่งข้อมูล
- ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความจำเป็นของโครงการ
- ตอนที่ 3 การวิเคราะห์รูปแบบการฝึกอบรม
- ตอนที่ 4 การประเมินผลผลิตและติดตามผล

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานของประชากรและแหล่งข้อมูล

ประชากรซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลในการวิจัย เพื่อประเมินโครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ประกอบด้วยประชากร กลุ่มเป้าหมายของโครงการ ได้แก่ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้ผ่านการอบรมและกำลังปฏิบัติหน้าที่ผู้นำชุมชน ประชากรกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ บุคลากรในหน่วยงานการปกครองส่วนภูมิภาค ประชากรกลุ่มสุดท้าย ได้แก่ บุคลากรที่มีส่วนในการบริหารจัดการ โครงการตามหลักสูตรนี้ ประกอบด้วยบุคลากรของส่วนกิจการมวลชน สำนักประสานงานมวลชน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ทั้งที่ประจำ ณ ที่ตั้ง ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคและวิทยากรประจำโครงการ

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโครงการเพื่อประเมินผลโครงการ กับตัวอย่าง ประชากรแต่ละกลุ่มประชากร มีรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานของตัวอย่างประชากรดังนี้

1. กลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่เข้ารับการฝึกอบรม รุ่นที่ 8 และ 9 ประจำปีงบประมาณ 2540 ปีแรกของโครงการฝึกอบรมระยะที่ 6 ซึ่งได้ปรับปรุงเนื้อหา วิธีการและระยะเวลาการฝึกอบรม ให้สอดคล้องกับภาวะปัจจุบันของสังคม งบประมาณ และเป้าหมายในเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ประกอบด้วยราษฎรมากที่สุด จำนวน 732 คน ผู้ใหญ่บ้าน 151 คน กำนัน 14 คน รวมทั้งหมด 897 คน ในจำนวนดังกล่าวจำแนกเป็นเพศชาย 883 คน หญิง 14 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 74.8 รองลงมาเป็นอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 19.6 ส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ระหว่าง 30-40 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 53.3 รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 39.0 จบการศึกษาระดับอาชีวศึกษา ร้อยละ 7.2 และจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 0.5

ลักษณะหมู่บ้านของตัวอย่างประชากรเป็นหมู่บ้านปกติ ร้อยละ 54.1 เป็นหมู่บ้านอพ. ร้อยละ 23.2 หมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน ร้อยละ 18.5 หมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ร้อยละ 23.2 โดยบางหมู่บ้านมีลักษณะหมู่บ้านมากกว่าหนึ่งลักษณะ ที่ตั้งของหมู่บ้านส่วนใหญ่จะห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ 10 กิโลเมตร การคมนาคมระหว่างหมู่บ้านกับอำเภอสะดวก ส่วนใหญ่จะมีถนนลาดยางไปถึง ร้อยละ 58.1 มีบางหมู่บ้านที่เดินทางไม่ได้ในฤดูฝน ร้อยละ 23.9 จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้านอยู่ระหว่าง 101-200 หลังคาเรือน ร้อยละ 59.5 รองลงมาอยู่ระหว่าง 50-100 หลังคาเรือน ร้อยละ 23.0 มีการอบรมอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) มากที่สุด ร้อยละ 33.9 ส่วนการอบรมหลักสูตรอาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ไทยอาสาป้องกันชาติ (ทสปช.) หมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองและลูกเสือชาวบ้าน อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 20.0, 23.5, 24.5 และ 26.2 ตามลำดับ โดยที่บางหมู่บ้านจะมีการอบรมมากกว่า 1 หลักสูตร

2. กลุ่มผู้ผ่านการฝึกอบรมและกำลังปฏิบัติหน้าที่ผู้นำชุมชน

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับตัวอย่างประชากรกลุ่มนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการ 2 วิธีการคือ วิธีการสอบถามทางไปรษณีย์ และวิธีการสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดของลักษณะพื้นฐานของตัวอย่างแต่ละวิธีการ ดังนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสอบถามทางไปรษณีย์

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้มีจำนวน 153 คน จำแนกเป็นเพศชาย 149 คน หญิง 4 คน มีอายุระหว่าง 25 ถึง 60 ปี เป็นผู้ผ่านการฝึกอบรมตั้งแต่ปีงบประมาณ 2527 ถึงปี 2540 จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุดร้อยละ 61.2 รองลงมาเป็นมัธยมศึกษาร้อยละ 38.1 ที่เหลือเป็นการศึกษาระดับวิชาชีพ ดำรงตำแหน่งกำนันร้อยละ 5.2 ผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 53.1 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 38.8 ที่เหลือเป็นประชาชนที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่ง แต่เคยดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหรือ ผรส. มาก่อน ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมสูงสุดร้อยละ 87.3 ค้าขายร้อยละ 12.7 รับจ้างร้อยละ 31.3 โดยที่กลุ่มอาชีพรับจ้างเป็นกลุ่มที่มาจากการใช้เวลาว่างจากอาชีพหลัก คือ เกษตรกรรมและค้าขาย ลักษณะของหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านปศุสัตว์ร้อยละ 56.0 ส่วนที่เหลือมีลักษณะเป็นหมู่บ้าน อพป. หมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง และหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน ร้อยละ 21.6, 7.5 และ 3.7 ตามลำดับ และมีบางหมู่บ้านมีลักษณะหมู่บ้านมากกว่าหนึ่งลักษณะ โดยมีหมู่บ้านอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอสูงสุด 55 กิโลเมตร ส่วนมากจะห่างจากอำเภอไม่เกิน 20 กิโลเมตร อย่างไรก็ตามการคมนาคมระหว่างหมู่บ้านกับอำเภอสามารถเดินทางได้อย่างสะดวก มีเพียงร้อยละ 6.0 เท่านั้นที่การเดินทางไม่สะดวกในบางฤดูกาล ขนาดของหมู่บ้าน ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 101-200 ครัวเรือน กับ 50-100 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 38.8 กับ 34.3 ตามลำดับ ในหมู่บ้านเคยอบรมหลักสูตรลูกเสือชาวบ้านร้อยละ 63.4 หลักสูตรทส.ปช. ร้อยละ 41.8 หลักสูตร อพป. ร้อยละ 32.1 หลักสูตร อปพร. ร้อยละ 17.9 หลักสูตรแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ร้อยละ 17.2

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้มีจำนวน 53 คน เป็นเพศชาย 51 คน หญิง 2 คน ดำรงตำแหน่งกำนัน 2 คน ผู้ใหญ่บ้าน 7 คน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ 44 คน มีอายุระหว่าง 35-50 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาทุกคน

การสังเกตและสัมภาษณ์ตัวอย่างกลุ่มนี้ดำเนินการในจังหวัดชายแดนต่าง ๆ ในเขตภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวม 12 จังหวัด โดยแต่ละจังหวัดได้ทำการเก็บข้อมูล 2 อำเภอคือ อำเภอเมือง และอำเภอชายแดน กรณีที่ไม่สามารถจำแนกตามลักษณะดังกล่าว จะเลือกอำเภอที่มีอัตราความเจริญทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน ในแต่ละอำเภอได้เก็บข้อมูล 1 ตำบล ตำบลละ 2 หมู่บ้าน จำแนกเป็นหมู่บ้านที่มีการบรรจุแต่งตั้ง ผรส. และ

หมู่บ้านที่ไม่มี ผรส. รวมจำนวนหมู่บ้านที่เป็นตัวอย่างทั้งหมด 48 หมู่บ้าน หมู่บ้านที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองมีลักษณะเป็นหมู่บ้านปกติ ส่วนใหญ่จะเป็นหมู่บ้านนอกเขตเทศบาลหรือเขตสุขาภิบาล ซึ่งผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านจะมีบทบาทในชุมชนมากกว่าหมู่บ้านที่อยู่ในเขตเทศบาล หรือเขตสุขาภิบาล ส่วนหมู่บ้านในเขตอำเภอชายแดนจะมีลักษณะเป็นหมู่บ้าน อพป. หมู่บ้านแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง หรือหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน ลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งลักษณะ จำนวนครัวเรือนจะอยู่ระหว่าง 101-200 หลังคาเรือน สำหรับหมู่บ้านในอำเภอชายแดน และมากกว่า 200 หลังคาเรือนในเขตอำเภอเมือง การอบรมหลักสูตรลูกเสือชาวบ้านจะมีการอบรมทั้งในหมู่บ้านชายแดนและหมู่บ้านในอำเภอเมือง ส่วนหลักสูตรไทยอาสาป้องกันชาติ อาสาพัฒนาป้องกันตนเอง อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง จะมีการอบรมในหมู่บ้านชายแดนหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งหรือมากกว่า 1 หลักสูตร ตามแต่สภาพของหมู่บ้านในแต่ละสถานการณ์ที่ผ่านมา

ลักษณะบ้านในชุมชนส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้ชั้นเดียวใต้ถุนสูง มีบริเวณบ้านซึ่งปลูกไม้ผล ไม้มีรั้วรอบขอบชิดที่แบ่งเขตบ้านที่ชัดเจน บ้านเรือนที่ปลูกใกล้กันมักจะเป็นญาติพี่น้อง และจะกระจายเป็นหย่อมบ้าน จนครอบคลุมอาณาเขตของหมู่บ้าน ถนนภายในหมู่บ้านเป็นดินลูกรังอัดแน่น รอยนต์เดินทางสะดวกตลอดปี ถนนหลักของหมู่บ้านโดยเฉพาะปากทางเข้าหมู่บ้าน ระยะทางประมาณ 1-2 กิโลเมตร ส่วนใหญ่จะเป็นถนนคอนกรีต หรือลาดยางมะตอย ถนนที่ใช้เดินทางติดต่อระหว่างหมู่บ้านกับอำเภอ จะเป็นถนนลาดยาง เดินทางสะดวกตลอดปี

ประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร โดยทำนา ทำสวน ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์ เป็นอาชีพหลัก และมีอาชีพเสริมตามวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน อาทิ การทำข้าวเม่า การทอเสื่อ และการจักสาน นอกจากนี้อาจมีการทำอาชีพเสริม ตามที่ได้รับการส่งเสริมวิชาชีพจากหน่วยงานของรัฐ เช่น การแปรรูปอาหาร จากวัตถุดิบภายในท้องถิ่น

การปกครองดูแลและประสานงานภายในหมู่บ้านจะใช้วิธีการแบ่งกลุ่มภายในหมู่บ้าน เรียกว่า คุ่มบ้าน แต่ละคุ่มจะประกอบด้วยครัวเรือน 10-20 ครัวเรือน ตามขนาดของหมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านจะมีคุ่มบ้านประมาณ 10-15 คุ่มบ้าน มีประธานคุ่มบ้าน เป็นกรรมการประจำหมู่บ้าน ประสานงานระหว่างประชาชนกับหน่วยงานของรัฐผ่านทางผู้ใหญ่บ้าน การประสานงานดังกล่าวจะกระทำทั้งในส่วนที่เป็นงานพัฒนาหมู่บ้าน ความร่วมมือกับรัฐ และการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน

3. ประชาชน

ประชากรกลุ่มนี้เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของชุมชนและความจำเป็นของ ศรศ. ดังนั้นในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้จึงเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนทั้งในหมู่บ้านที่มี ศรศ. และไม่มี ศรศ. โดยในหมู่บ้านที่ไม่มี ศรศ. จะมุ่งสัมภาษณ์ผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่ของ ศรศ. และปัญหาของหมู่บ้าน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้กำหนดตัวอย่างเป็นผู้ใหญ่บ้านหรือ กำนัน ส่วนประชาชนในหมู่บ้านที่มี ศรศ. ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พระภิกษุ ครู พ่อค้าแม่ค้า และวัยรุ่นในหมู่บ้าน ซึ่งรู้จักกับผู้ที่ดำรงตำแหน่ง ศรศ. เป็นอย่างดี รวมตัวอย่างประชากรกลุ่มนี้มี จำนวน 105 คน

สำหรับลักษณะหมู่บ้านของประชากรกลุ่มนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับลักษณะหมู่บ้าน ของประชากรผู้ผ่านการฝึกอบรมที่ได้จากการสัมภาษณ์

4. ผู้บังคับบัญชา/บุคลากรในหน่วยงานปกครองส่วนภูมิภาค

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้เป็นผู้ให้ข้อมูลและความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรม ผลการ ปฏิบัติงานของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรม ความจำเป็นของ ศรศ. และความสำคัญของโครงการฝึกอบรม หลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านต่อการบรรจุแต่งตั้ง ศรศ. โดยสอบถามกับกลุ่ม ผู้บังคับบัญชาของ ศรศ. ในจังหวัดต่าง ๆ ที่มีการบรรจุแต่งตั้ง ศรศ. จำนวน 73 จังหวัด ได้รับ แบบสอบถามกลับคืนจำนวน 338 ชุด จำแนกเป็น รองผู้ว่าราชการจังหวัด 40 คน ปลัดจังหวัด 59 คน นายอำเภอ 72 คน และปลัดอำเภองานป้องกัน 108 คน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 39.1 ทำงานในพื้นที่ ในระยะเวลา 1-3 ปี รองลงมามากกว่า 5 ปี ร้อยละ 23.9 ระยะเวลา 3-5 ปี ร้อยละ 17.5 และน้อยกว่า 1 ปี ร้อยละ 19.5

ลักษณะของพื้นที่ (จังหวัด/อำเภอ) ที่ปฏิบัติงานเป็นพื้นที่ปกติ ไม่ติดชายแดน และ ไม่มีปัญหาความมั่นคง 189 ราย พื้นที่ไม่ติดชายแดนแต่มีปัญหาความมั่นคง 41 ราย ติดชายแดนลาว 35 ราย ชายแดนลาวและพม่า 1 ราย ชายแดนพม่า 34 ราย ชายแดนกัมพูชา 24 ราย ชายแดนลาวและ กัมพูชา 3 ราย ชายแดนมาเลเซีย 10 ราย และติดกับทะเลหลวง 1 ราย

5. กลุ่มผู้บริหารและจัดการโครงการ

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ กรอบในการดำเนินการจัดสรรผู้เข้าฝึกอบรม การกำหนดหลักสูตร วิทยากร รูปแบบ/วิธีการฝึกอบรม สื่อและสภาพแวดล้อมทั่วไป ตลอดจนลักษณะทางกายภาพของสถานภาพการฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ประกอบด้วยบุคลากร 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ดำเนินการฝึกอบรม มีผู้รับผิดชอบหลัก คือ หัวหน้าศูนย์ฝึกอบรม หัวหน้างานอำนวยการ งานปกครอง งานการเมืองและมวลชนสัมพันธ์ งานยานพาหนะและสถานที่ และผู้ร่วมงานในงานต่าง ๆ ทำหน้าที่สนับสนุนและดำเนินการ และกลุ่มวิทยากร ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบุคลากรที่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ประจำศูนย์ฝึกอบรม ทั้งที่เป็นข้าราชการสังกัดกรมการปกครองและหน่วยงานอื่นที่เป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้กับกลุ่มคนกลุ่มใหญ่

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความจำเป็นของโครงการ

การศึกษาความจำเป็นของโครงการฝึกอบรมครั้งนี้ คณะผู้วิจัยกำหนดประเด็นในการศึกษาเป็น 2 ลักษณะ คือ ความจำเป็นของตำแหน่ง ผรส. โดยพิจารณาจากปัญหาของชุมชน และภาระงานของผู้ใหญ่บ้านกับความจำเป็นที่ต้องมีการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และราษฎรที่จะบรรจุแต่งตั้งเป็น ผรส. โดยพิจารณาจากภาระงานและความสามารถที่จำเป็นของ ผรส. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาของชุมชน

ความเห็นของกลุ่มผู้บังคับบัญชา คือ รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด นายอำเภอ และปลัดอำเภอ งานป้องกันเกี่ยวกับปัญหาสำคัญ ๆ ของจังหวัด/อำเภอที่ปฏิบัติงาน พบว่า ปัญหายาเสพติด เป็นปัญหาที่มีความรุนแรงเป็นอันดับ 1 ร้อยละ 45.8 รองลงมาคือ ปัญหาการพนัน โจรผู้ร้าย โสเภณี การก่อกวนข่มเหง และการก่อการร้าย ร้อยละ 30.0, 28.3, 16.5 และ 13.5 ตามลำดับ นอกจากนี้มีปัญหากับการบุกรุกทำลายธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ การลักลอบทำการประมงผิดประเภท ปัญหาเอกสารสิทธิที่ดินทำกินของราษฎร ปัญหาแรงงานต่างชาติดังกล่าว ปัญหาการชุมนุมเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ปัญหาหมอลพิษและปัญหาการจราจร

สภาพปัญหาของหมู่บ้านในด้านโจรผู้ร้าย การพนัน ยาเสพติด การกดขี่ข่มเหง โสเภณี และโรคเอดส์ การก่อการร้าย การลักลอบเข้าเมือง จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายรักษาความสงบ จำนวน 53 คน จาก 24 หมู่บ้าน และประชาชนจำนวน 105 คน จาก 48 หมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วยหมู่บ้านที่มี ผรส. และไม่มี ผรส. พบว่า ปัญหาของหมู่บ้านที่มี ผรส. กับไม่มี ผรส. มีสภาพของปัญหาและระดับความรุนแรงไม่ต่างกัน แสดงว่าปัญหาของหมู่บ้านเป็นปัญหาในระดับตำบล อย่างไรก็ตามระดับความรุนแรงของปัญหาต่าง ๆ จากการสัมภาษณ์ ได้ข้อมูลสอดคล้องกันว่า ปัญหาเหล่านั้นเป็นปัญหาล็กน้อย หรือแทบจะไม่เกิด เว้นแต่ปัญหายาเสพติดที่พบว่ามีอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีลักษณะของปัญหาแตกต่างกันไป ตามลักษณะของชุมชน กล่าวคือ ในชุมชนเมืองจะเป็นปัญหาการเสพติด ซึ่งเขตภาคเหนือ ภาคใต้ จะเสพยาเสพติดประเภทเฮโรอีน มากกว่ายาเสพติดชนิดอื่น ภาคตะวันออก-ตะวันตก จะเสพยาบ้า ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะเป็นการเสพติดสารระเหยและกัญชา โดยกลุ่มวัยรุ่นภายในหมู่บ้านจะเป็นกลุ่มเสพ แต่มีจำนวนไม่มากนัก ส่วนการติดต่อซื้อขายจะมีบุคคลภายนอกมาติดต่อกับกลุ่มวัยรุ่นโดยตรง สำหรับชุมชนในเขตอำเภอชายแดน จะมีปัญหาในด้านการเป็นเส้นทางของขบวนการค้ายาเสพติด โดยเฉพาะจังหวัดชายแดนภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานไร้ฝีมือในเขตจังหวัดชายแดน สืบเนื่องมาจากการเคลื่อนย้ายแรงงานของประชาชนมาสู่จังหวัดใหญ่ ๆ ทำให้จังหวัดชายแดนส่วนใหญ่ต้องอาศัยการจ้างแรงงานจากต่างชาติที่มีอาณาเขตติดต่อกันมาเป็นแรงงานของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการทำเกษตรกรรม หรืออุตสาหกรรม ซึ่งเป็นการจ้างงานที่ราคาถูกกว่าแรงงานไทย แต่ทำให้เกิดปัญหาสืบเนื่องในด้านการลักลอบเข้าเมือง และปัญหาอาชญากรรม โดยเฉพาะในเขตชายแดนที่มีปัญหาการลักลอบค้าอาวุธ ส่วนการค้าขายระหว่างชายแดนซึ่งเป็นสินค้าหนีภาษีนั้น ประชาชน ไม่จัดเป็นปัญหา เพราะเห็นว่าเป็นการค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ เกี่ยวกับสิ่งอุปโภค บริโภค ที่จำเป็นสำหรับประชาชนในชุมชนซึ่งมีปริมาณสินค้าไม่มากนัก ที่จะเป็นปัญหาก็คือ การค้าขายของกลุ่มนายทุน เพราะเป็นการลงทุนสูงและอาจมีการค้าขายเกี่ยวกับสิ่งต้องห้าม อาทิ งาม้าง สัตว์ป่าสงวน

ส่วนปัญหาการก่อการร้าย กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าในปัจจุบันไม่มีปัญหาดังกล่าว จะมีแต่เพียงปัญหาการลักขโมย โดยเฉพาะรถยนต์ รถจักรยานยนต์ ซึ่งเป็นที่ต้องการของประเทศเพื่อนบ้านบางประเทศ ปัญหาการพนันที่เป็นบ่อนอิทธิพลหรือเป็นบ่อนประจำไม่มี จะมีเฉพาะที่ลักลอบเล่นเฉพาะกลุ่มเป็นบางครั้ง ซึ่งมีเกือบทุกหมู่บ้าน แต่กลุ่มผู้ลักลอบเล่นการพนันเหล่านี้ไม่ได้ก่อให้เกิดปัญหาอื่นตามมา สำหรับปัญหาโสเภณีและโรคเอดส์นั้น ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ จากการส่งเสริมความรู้จากหน่วยงานของรัฐผ่านทางอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสาธารณสุขตำบล

ตลอดจนมีตัวอย่างผู้ที่เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์จากหมู่บ้านใกล้เคียง และภายในหมู่บ้าน ทำให้ปัญหาดังกล่าว ลดน้อยลง และกล่าวได้ว่าไม่เป็นปัญหาของหมู่บ้านในสภาพปัจจุบัน

การสอบถามความเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน จำนวน 153 คน ทางไปรษณีย์เกี่ยวกับปัญหาของหมู่บ้านและระดับความรุนแรงของปัญหา พบว่า ไม่มีปัญหาโสเภณี การกดขี่ข่มเหง การค้า เสพยาเสพติด โจรผู้ร้าย การพนันและการก่อการร้าย คิดเป็นร้อยละ 61.4, 53.5, 25.4, 24.8, 18.3 และ 5.2 ตามลำดับ ที่เห็นว่าเป็นปัญหารุนแรงมากไม่ถึงร้อยละ 10 ทุกปัญหา ที่เห็นว่าเป็นปัญหาระดับปานกลางเกินกว่าร้อยละ 10 ได้แก่ ปัญหาการพนัน ร้อยละ 18.9 กับปัญหาการค้าหรือเสพยาเสพติด ร้อยละ 14.3 และเห็นว่าระดับความรุนแรงของปัญหาทุกปัญหายู่ในระดับน้อย ร้อยละ 36.6 - 66.6

การสอบถามความเห็นของผู้รับการฝึกอบรม จำนวน 897 คน พบว่า ไม่มีปัญหาหรือมีปัญหารุนแรงในระดับน้อยเป็นส่วนใหญ่ในทุกปัญหา โดยเห็นว่าระดับความรุนแรงของปัญหายู่ในระดับปานกลาง เกินกว่าร้อยละ 10 มีเพียง 3 ปัญหา คือ ปัญหาการพนัน โจรผู้ร้ายและการค้าหรือเสพยาเสพติด ร้อยละ 26.0, 17.6 และ 17.3 ตามลำดับ ที่เห็นว่าเป็นปัญหารุนแรงมากมีไม่เกินร้อยละ 10 คือ ปัญหาการพนัน ร้อยละ 9.2 ปัญหาการค้าหรือเสพยาเสพติด ร้อยละ 8.0

2. ภาระงานในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน

การสังเกตและสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม พบว่า ลักษณะหมู่บ้านของกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะเป็นชุมชนชนบททั้งหมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองและอำเภอชายแดน โดยที่ประชาชนในหมู่บ้านมีอาชีพทางด้านเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ จึงมีลักษณะการรวมกลุ่มครัวเรือนเป็นหย่อมบ้าน ฉะนั้นการทำรั้วรอบหมู่บ้านจึงไม่ค่อยมี ส่วนใหญ่ในเขตชุมชนตลาดจะมีการกั้นรั้วหรือกำแพงแบ่งเขตแดนของแต่ละบ้านชัดเจน นอกนั้นจะทำรั้วบ้านเฉพาะหน้าบ้านส่วนที่ติดกับถนนภายในหมู่บ้าน และลักษณะของรั้วบ้านจะเป็นการปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ เพื่อความสวยงาม มากกว่าจะทำเพื่อป้องกันโจรผู้ร้าย ทั้งในหมู่บ้านที่มี ผรส. และ ไม่มี ผรส.

การป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน จากการสังเกตและสัมภาษณ์ทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และประชาชน พบว่าบทบาทของหมู่บ้านในการระงับป้องกันและรักษาความสงบนั้น จะดำเนินการตามนโยบายของอำเภอเป็นส่วนใหญ่ โดยกำนันและผู้ใหญ่บ้าน

จะประสานงานให้ความร่วมมือกับทางอำเภอและตำรวจ ตามสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่ทางราชการร้องขอ จึงทำให้ในตำบลเดียวกัน ทุกหมู่บ้านดำเนินมาตรการในการป้องกันและรักษาความสงบในลักษณะเดียวกัน ไม่ว่าหมู่บ้านนั้นจะมี ผรส. หรือไม่ ในบางครั้ง ผรส. ของหมู่บ้านหนึ่งอาจไปช่วยดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้านอื่นที่ขอความร่วมมือ นอกจากนี้หน่วยงานของรัฐที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยคือ ตำรวจภูธร ได้ขยายงานในการดูแลรักษาความสงบไปสู่ระดับตำบลมากขึ้น มีการจัดตั้งสถานีตำรวจภูธรตำบล และมีสายตรวจประจำหมู่บ้าน อีกทั้งความเจริญก้าวหน้าในการสื่อสาร มีโทรศัพท์สาธารณะประจำตำบลหรือหมู่บ้าน โทรศัพท์เคลื่อนที่และวิทยุสื่อสารระหว่างตำบลกับอำเภอ และหอกระจายข่าวของหมู่บ้านซึ่งจัดตั้งที่บ้านของผู้ใหญ่บ้านหรือวัดประจำหมู่บ้าน จึงทำให้การเตือนภัยใช้วิธีการผ่านการสื่อสารดังกล่าวมากกว่าจะใช้การเตือนภัยประเภทอื่น การจัดเวรยามลาดตระเวนและการสำรวจอาวุธภายในหมู่บ้านจะดำเนินการตามที่หน่วยราชการร้องขอ และตามสถานการณ์ที่ได้รับทราบจากการข่าวของหมู่บ้าน ตำบลและอำเภอ ทั้งนี้การหาข่าวจะเป็นมาตรการสำคัญในการป้องกันรักษาความสงบเรียบร้อย ของทุกหมู่บ้านซึ่งจะดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งการข่าวในเรื่องยาเสพติด คนแปลกหน้า และการพนัน

การประชุมราษฎรในหมู่บ้านจะดำเนินการเป็นประจำทุกเดือน ส่วนมากจะเป็นไปเพื่อการสื่อสารความเข้าใจเกี่ยวกับงานของหน่วยราชการต่าง ๆ ที่มีมาถึงหมู่บ้าน ซึ่งท่าน ผู้ใหญ่บ้านมีความเห็นว่าการพัฒนาหมู่บ้านให้มีความเจริญ ประชาชนมีอาชีพและรายได้จะช่วยป้องกันปัญหาต่าง ๆ ไม่ให้เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน

การสอบถาม ทางไปรษณีย์กับผู้ผ่านการฝึกอบรม จำนวน 153 คน เกี่ยวกับการะงานในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน พบว่า ใช้วิธีการหาข่าว ร้อยละ 70.6 การจัดเวรยาม ร้อยละ 55.6 การสำรวจอาวุธ ร้อยละ 49.7 การทำรั้วรอบหมู่บ้านร้อยละ 46.4 การฝึกซ้อมป้องกันหมู่บ้านร้อยละ 39.9 การทำสัญญาณเตือนภัยร้อยละ 24.2

การสอบถามผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 897 คน เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความสงบภายในหมู่บ้าน พบว่า ใช้วิธีการจัดเวรยามมากที่สุด รองลงมาเป็นการฝึกซ้อมป้องกันหมู่บ้าน การสำรวจอาวุธ การหาข่าว การทำรั้วรอบหมู่บ้านและสัญญาณเตือนภัย คิดเป็นร้อยละ 53.4, 45.4, 44.6, 41.6, 38.4 และ 17.7 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ภาระงานในการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในการริเริ่ม และดำเนินมาตรการการป้องกันและรักษาความสงบดังกล่าว พบว่า ยังคงมีภาระงานที่ต้องดำเนินการในมาตรการใดมาตรการหนึ่ง หรืออาจดำเนินการมากกว่า 1 มาตรการ

การสอบถาม ประชาชน จำนวน 105 คน เกี่ยวกับความจำเป็นของ ผรส. พบว่า ประชาชน 1 ราย ไม่รู้จัก ผรส. เพราะผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านทุกคนทำงานคล้ายคลึงกันหมด จำนวน 3 ราย เห็นว่าไม่มีความจำเป็น โดยให้เหตุผลว่าปัจจุบันหมู่บ้านปกติดี ไม่มีเหตุการณ์รุนแรง ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยอีก 2 คน ที่มีอยู่ สามารถดูแลและทำงานให้กับหมู่บ้านได้แล้ว ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบโดยทั่วไปก็ไม่มีบทบาทอะไรในหมู่บ้านบทบาทสำคัญจะอยู่ที่กำนันและ/หรือผู้ใหญ่บ้านเท่านั้น ส่วนประชาชนที่เหลืออีก 101 ราย เห็นว่ามีความจำเป็นโดยให้เหตุผลว่า แม้จะมีงานป้องกันและปราบปรามน้อย แต่ก็สามารถช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้านในงานพัฒนา ซึ่งแต่ละหมู่บ้านจะมีงานด้านนี้มาก การที่มีบุคลากรทำงานมากจะดีกว่ามีบุคลากรน้อย เพราะผู้ใหญ่บ้านสามารถสั่งการให้ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านทุกตำแหน่งทำงานตามที่มอบหมายได้ บางหมู่บ้านมีผู้ใหญ่บ้านเป็นหญิงหรือชายที่มีอายุมาก ผรส. จะช่วยงานที่เสี่ยงอันตรายแทนได้ และมีความกล้าที่จะแสดงออกในปราบปราม เพราะได้รับการฝึกมาแล้ว นอกจากนี้ ผรส. เป็นคนในพื้นที่และส่วนใหญ่มีมนุษยสัมพันธ์ดีประชาชนมีความกล้าที่จะปรึกษาหารือได้มากกว่าตำรวจ หรือบุคลากรฝ่ายทางอำเภอซึ่งมักจะเป็นคนต่างถิ่น อีกทั้งเป็นพื้นฐานในการที่บุคคลในท้องถิ่นจะดูแลปกครองตนเอง

กลุ่มผู้บังคับบัญชาเห็นว่า ควรมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน ร้อยละ 73.1 โดยในกลุ่มที่เห็นด้วย ให้เหตุผลว่าเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง และตำรวจในการรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้าน ป้องกันอาชญากรรม บริการประชาชน และให้ความร่วมมือกับหน่วยราชการต่าง ๆ เพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพราะผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรนี้มีความมั่นใจในความรู้ความสามารถ จึงทำหน้าที่ได้ดี อนึ่ง หมู่บ้านมีการขยายตัวของประชากร ทำให้มีปัญหาการทะเลาะวิวาท ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มขึ้น ส่วนกลุ่มผู้ไม่เห็นด้วย มีเหตุผลว่าเท่าที่มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง 2 คน เป็นการเหมาะสมดีแล้ว การมีเพิ่มขึ้นเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ เพราะภาวะเศรษฐกิจของรัฐไม่เอื้ออำนวย บางหมู่บ้านมีขนาดเล็ก เป็นหมู่บ้านปกติ ไม่ติดชายแดน ปัญหาความสงบเรียบร้อยมีน้อย จึงไม่จำเป็นที่จะต้องมี ผรส.

อย่างไรก็ตาม ภาระงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะนักปกครองท้องถิ่น นอกจากจะมีหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน ตำบลแล้ว ยังต้องมีหน้าที่ปฏิบัติเกี่ยวกับคดีอาญา คนเดินทาง การตรวจตราดูแลรักษาสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์ งานทะเบียน การสำรวจต่าง ๆ การจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ป้องกันโรคติดต่ออันตราย จัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ถูกสุขลักษณะ ตลอดจนส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน อีกทั้งต้องปฏิบัติตนในฐานะผู้ประสานงานระหว่างรัฐกับประชาชน ในการประสานกิจกรรมด้านการพัฒนาของรัฐให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชน สอดคล้องกับแผนพัฒนาตำบล การแจ้งข่าวสารของทางราชการให้ลูกบ้านทราบ การเสนอข้อมูลความต้องการหรือปัญหาของประชาชนให้กับทางราชการ เพื่อขอรับการช่วยเหลือจากทางราชการ

ด้วยภาระงานที่มากมายของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านดังกล่าว การอาศัยผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายปกครองเพียงสองคนช่วยเหลือ จึงเป็นภาระที่หนักและยากต่อการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้มีประสิทธิภาพผลเป็นอย่างดี การมี ผรส. เพิ่มขึ้นเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ใหญ่บ้านในด้านการรักษาความปลอดภัย การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้เป็นอย่างดี เพราะ ผรส. เป็นผู้ผ่านการฝึกอบรม และเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานมาแล้ว นอกจากนี้ ในภาวะที่หมู่บ้านมีความสงบเรียบร้อย เหตุการณ์ปกติ ผรส. ยังสามารถช่วยเหลืองานของผู้ใหญ่บ้านในด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะงานด้านพัฒนาอีกด้วย

3. ความสามารถที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน

ภารกิจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ผู้นำหมู่บ้านมีบทบาทหน้าที่ในการให้ความคุ้มครองชีวิต และทรัพย์สินของราษฎรโดยตรง หรือประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และผู้เกี่ยวข้องไปดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจับกุมปราบปราม และในฐานะการป้องกัน มีหน้าที่กำหนดกฎเกณฑ์ หรือกติกาในการระงับป้องกันด้วยการระดมความคิดของผู้คนในชุมชนให้สอดคล้องกับระเบียบ กฎหมาย และรักษาให้เป็นไปตามนั้น ในลักษณะสัญญาประชาคม เช่น การจัดตั้งเวรยามภายในหมู่บ้าน การกำหนดข้อพึงปฏิบัติหรือไม่พึงปฏิบัติในเขตตำบล หมู่บ้าน เช่น ห้ามยิงปืนภายในหมู่บ้านโดยไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งข้อกำหนดต่างๆ เหล่านี้ จะเกิดผลในเชิงปฏิบัติ ต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชน อันเป็นผลมาจากความเชื่อมั่น ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อลักษณะความเป็นผู้นำของผู้กำหนดกฎเกณฑ์

บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผรส. ในการรักษาความสงบดังกล่าวจะประสบความสำเร็จ หรือดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมียุทธลักษณะที่จำเป็นในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ

3.1.1 ความรู้ความสามารถในด้านการเมือง การพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

3.1.2 ความรู้และทักษะในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

- 1) การใช้อาวุธ
- 2) การลาดตระเวนเวลากลางคืน
- 3) การจัดเวรยาม
- 4) การจัดตั้งด่าน
- 5) การหาข่าว และรายงานข่าวทั้งทางลับและเปิดเผย

3.1.3 ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายลักษณะอาญา

- 1) ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ
- 2) ความผิดเกี่ยวกับชีวิต
- 3) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน
- 4) ความผิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจ
- 5) ความผิดเกี่ยวกับเจ้าพนักงานของรัฐ
- 6) ความผิดลหุโทษ

3.2 ด้านศักยภาพและสมรรถภาพ ได้แก่

- 3.2.1 มีลักษณะการเป็นผู้นำ
- 3.2.2 มีมนุษยสัมพันธ์
- 3.2.3 มีทักษะในการสื่อสาร
- 3.2.4 มีความคิดริเริ่ม
- 3.2.5 มีความรับผิดชอบและกระตือรือร้นในการทำงาน
- 3.2.6 มีความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา
- 3.2.7 มีความเสียสละและน้ำใจที่จะทำงานเพื่อส่วนรวม

ลักษณะความรู้ ความสามารถที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยที่วิเคราะห์ได้ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า มีบางลักษณะที่อาจมีอยู่แล้วในตัวบุคคลที่ผ่านกระบวนการสรรหา

เข้าสู่ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผรส. โดยเฉพาะคุณลักษณะด้านศักยภาพและสมรรถภาพ แต่ความรู้ ความสามารถทางด้านวิชาการ บุคลากรบางคนอาจมีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ให้สมบูรณ์ มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐ จึงจำเป็นต้องพัฒนา (develop) หรือปรับแต่ง (tune up) เพื่อเพิ่มเติมลักษณะความรู้ความสามารถของบุคลากรเหล่านี้ให้มีความรู้ความสามารถพื้นฐานเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ฉะนั้น โครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในการพัฒนา และสร้างเสริมบุคลากรที่เข้ารับการอบรมให้มีคุณสมบัติขั้นพื้นฐาน ในการปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน จึงยังคงมีความจำเป็น เพราะราษฎรที่จะดำรงตำแหน่ง ผรส. มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างเสริมความสามารถดังกล่าว และการบรรจุแต่งตั้ง ผรส. ยังไม่ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ตามเป้าหมายของกระทรวงมหาดไทย อีกทั้งการสรรหากำนัน ผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน ใช้วิธีการเลือกตั้ง จึงทำให้ต้องพัฒนาและส่งเสริมบุคลากรรุ่นใหม่ต่อไป นอกจากนี้ ผู้บังคับบัญชา ร้อยละ 90.5 ยังคงเห็นว่า ผู้ที่จะได้รับแต่งตั้งเป็น ผรส. มีความจำเป็นที่จะต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรนี้ก่อนได้รับการบรรจุแต่งตั้ง

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์รูปแบบการฝึกอบรม

1. ความเห็นของผู้บริหารและจัดการโครงการ

การสังเกตและสัมภาษณ์บุคลากรประจำศูนย์ฝึกอบรมมวลชนและวิทยากรได้ภาพรวมของรูปแบบการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หลักสูตร การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

1.1 บุคลากร ประกอบด้วย บุคลากร 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1.1 กลุ่มผู้ดำเนินการฝึกอบรม ผู้รับผิดชอบหลักประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์ฝึกอบรม หัวหน้างานอำนวยการ งานปกครอง งานการเมืองและมวลชนสัมพันธ์ และงานยานพาหนะและสถานที่ และผู้ร่วมงานในงานต่าง ๆ ทำหน้าที่สนับสนุนและดำเนินการ รวมข้าราชการประจำทั้งหมด 12 คน ลูกจ้างชั่วคราว 25 คน และสมาชิกอาสาสมัครรักษาดินแดน (อส.) ทำหน้าที่ช่วยเหลือภารกิจในการฝึกอบรมยุทธศาสตร์ทางทหาร จำนวน 49 คน รวมอัตรากำลังทั้งหมด 107 คน

1.1.2 กลุ่มวิทยากร ศูนย์ฝึกอบรมทำหน้าที่ประสานงานในการติดต่อผู้รู้ และผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาที่ฝึกอบรมในแต่ละเนื้อหาตามที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร และตารางฝึกอบรม

ก่อนกำหนดเวลาตามตารางการฝึกอบรมประมาณ 7-15 วัน การติดต่อจะชี้แจงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการ รายละเอียดของเนื้อหา ซึ่งจะมีการยืดหยุ่นความลึกซึ่งตามความสำคัญของเนื้อหาและเวลาที่ใช้ ตลอดจนสภาพการฝึกอบรมทั่วไปและสิ่งอำนวยความสะดวกที่วิทยากรต้องการให้ทางศูนย์ฝึกอบรมจัดเตรียม โดยวิทยากรส่วนใหญ่จะเป็นบุคลากรที่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ประจำศูนย์ฝึกอบรม ทั้งที่เป็นข้าราชการสังกัดกรมการปกครอง จากส่วนกลางและในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อันเป็นที่ตั้งของศูนย์ฝึกสมานมิตร และวิทยากรจากหน่วยงานอื่นที่เป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ และมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้กับกลุ่มคนกลุ่มใหญ่ เช่น สำนักงานที่ดินจังหวัด พัฒนาการชุมชนจังหวัด สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง เทศบาลตำบลหัวหิน

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรม

วัตถุประสงค์เดิมของโครงการกำหนดมาตั้งแต่ปี 2521 มี 3 วัตถุประสงค์ใหญ่ ซึ่งเป็นหลักในการสร้างบุคลากรในด้านความมั่นคง ได้แก่

1.2.1 เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความสามารถในการป้องกัน ปราบปรามโจรผู้ร้ายและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในตำบล/หมู่บ้านของตน

1.2.2 เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

1.2.3 เพื่อสร้างเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวม ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยเฉพาะการวางรากฐานและการสร้างสรรค์ความเจริญในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

วัตถุประสงค์ 3 ประการดังกล่าว เป็นไปตามลักษณะสังคมไทยในระยะเริ่มต้นของโครงการ ซึ่งในระยะหลังของการฝึกอบรมระยะที่ 5 ความรุนแรงเกี่ยวกับปัญหาความมั่นคงของชาติได้ลดระดับลง โครงการนี้จึงได้เพิ่มเติมวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมอีก 2 ประการคือ

1.2.4 เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้พัฒนาทักษะการเป็นผู้นำ

1.2.5 เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้พัฒนาอาชีพเสริม และสามารถนำไปประกอบอาชีพในหมู่บ้านได้

1.3 เนื้อหาความรู้ของโครงการฝึกอบรม

การกำหนดเนื้อหาความรู้ในการฝึกอบรม จะแบ่งเป็น 2 ภาค คือ ภาคบรรยาย วิชาการ ได้แก่ ความรู้ที่จำเป็นต่อตำแหน่งงานกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ และ

ภาคปฏิบัติ ซึ่งเป็นการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับยุทธวิธีทางการทหารทั้งในด้านการใช้อาวุธ การลาดตระเวน และการหาข่าว

เนื้อหาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรนี้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปตามความทันสมัยของความรู้และตามข้อเสนอแนะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการบริโภคผลผลิต ได้แก่ หน่วยงานปกครองของอำเภอ จังหวัด และ กอ.รมน. ซึ่งให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) มายังศูนย์ฝึกอบรมมวลชน

สำหรับรายละเอียดและขอบเขตของเนื้อหาที่ใช้ในการบรรยาย ได้มาจากการประสานงานระหว่างทีมงานและวิทยากรในการกำหนดขอบข่าย รายละเอียด และความลึกซึ้งของเนื้อหา ให้เหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการบรรยายตามตารางการอบรม โดยศูนย์ฝึกอบรมได้จัดพิมพ์คู่มือการบรรยาย ซึ่งมีรายละเอียดและความลึกซึ้งของเนื้อหาตามความจำเป็นของตำแหน่งงานกำนันผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยทำการตรวจสอบความถูกต้องและทันสมัยของเนื้อหาพร้อมกับวิทยากรผู้บรรยายในการจัดพิมพ์ใหม่แต่ละครั้ง ส่วนการฝึกอบรมภาคปฏิบัตินั้น ศูนย์ฝึกอบรมได้รับความร่วมมือจากทางกองทัพบก จัดส่งครูฝึกทหารมาดำเนินการ โดยในระยะแรกศูนย์ฝึกอบรมได้มอบอำนาจในการปฏิบัติการให้กับทางทหารทั้งหมดในรูปแบบยุทธศาสตร์ และความเข้มข้นของการฝึกปฏิบัติ แต่เมื่อมีการปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ทางศูนย์ฝึกอบรมได้ขอความร่วมมือกับทางทหารในการปรับปรุงหลักสูตรยุทธศาสตร์ให้อยู่ในระดับของพลเรือนหรือตำรวจ ไม่เข้มข้นเท่ากับทางทหาร

1.4 กิจกรรมการฝึกอบรม

การฝึกอบรมในแต่ละรุ่นจะจัดให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมกินอยู่พักแรมร่วมกันตลอดระยะเวลาการฝึกอบรม ณ ศูนย์ฝึกอบรมมวลชน (ศูนย์ฝึกสมานมิตร) อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีอาคารพักแรมจำนวน 6 อาคาร แต่ละอาคารบรรจุผู้พักแรมได้ประมาณ 80 - 85 คน ลักษณะอาคารเป็นอาคารใต้ถุนสูง ซึ่งสามารถใช้พื้นที่ใต้อาคารเป็นห้องประชุมกลุ่มย่อย และเป็นส่วนนันทนาการในร่ม มีโทรทัศน์ประจำอาคาร 1 เครื่อง โต๊ะ เก้าอี้สำหรับนั่งพักผ่อน ซึ่งสามารถเล่นเกมต่างๆ ได้ นอกจากนี้จะมีที่นั่งพักผ่อนตามคันไม้ใหญ่ภายในบริเวณศูนย์ฝึกอบรม สนามฟุตบอล และสนามฝึกยิงปืน จำนวนผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละรุ่นมีประมาณ 500 คน ในระยะแรกจะรับผู้เข้าฝึกอบรมกระจายตามภูมิภาคต่างๆ หลายจังหวัด แต่เกิดปัญหาเนื่องจากวัฒนธรรมทางท้องถิ่นและศาสนาที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อการบริการในด้านอาหาร และกิจกรรมทางศาสนาให้สอดคล้องกับ

ความต้องการของผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นไปได้ยาก ภายหลังศูนย์ฝึกอบรม จึงได้กำหนดรับจากจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกัน มีลักษณะพื้นฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นและศาสนาที่ใกล้เคียงกัน ทำให้ศูนย์ฝึกอบรม ลดปัญหาในการบริการด้านอาหาร และ กิจกรรมทางศาสนาที่แตกต่างกัน สามารถสนองความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละรุ่น ได้ดี และเหมาะสมยิ่งขึ้น

การถ่ายทอดความรู้ในภาควิชาการ ศูนย์ฝึกอบรมใช้วิธีบรรยายในห้องประชุมใหญ่ ซึ่งจุผู้เรียนได้ถึง 500 คน โดยมีการถ่ายทอดโทรทัศน์วงจรปิดในแต่ละจุด เพื่อกระจายการรับรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทั่วถึงทุกคน ทั้งนี้จะใช้วิธีการบรรยายเนื้อหาโดยตรง ในรายวิชาที่เป็นความรู้ทางวิชาการ การสาธิตและให้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเองจะใช้ในการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาชีพ อาทิ ช่างไฟฟ้า ช่างยนต์ และการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

สำหรับวิทยากรด้านยุทธวิธีจะเป็นการฝึกภาคปฏิบัติและภาคสนามได้รับการสนับสนุนครูฝึกจากกองทัพบก และอาสาสมัครเป็นผู้ช่วยฝึก

การประเมินผลการฝึกอบรมภาควิชาการ จะมีการทดสอบทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรม เพื่อตรวจสอบพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทบาท หน้าที่และภาระงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน วิชาการเมืองและการพัฒนารวมทั้งวิชาการรักษาความสงบเรียบร้อย

การฝึกอบรมในระยะที่ 6 (พ.ศ. 2540 - 2544) ใช้ระยะเวลาการฝึกอบรมรุ่นละ 3 สัปดาห์ รวมวันรายงานตัวก่อนเข้ารับการฝึกและวันทำพิธีปิดการฝึก รวม 21 วัน กำหนดเป้าหมายการฝึกปีละ 9 รุ่น

คณะผู้วิจัยนำรายละเอียดของโครงการที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร การสังเกต และสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ดำเนินโครงการมาจัดทำแบบสอบถามแบบปลายปิด เพื่อสอบถามความเหมาะสมของโครงสร้างและรูปแบบโครงการ กับกลุ่มผู้บังคับบัญชา ผู้ผ่านการฝึกอบรม และผู้เข้ารับการฝึกอบรม ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

2. ความเห็นของผู้บังคับบัญชา

ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าโครงการฝึกอบรมในด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหาความรู้ และการใช้หลักสูตร มีความเหมาะสมเป็นส่วนใหญ่ รายละเอียดดังตาราง 4.1

ตาราง 4.1 ร้อยละของความเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม

เรื่อง	ความเห็น	
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
1. วัตถุประสงค์ของโครงการ		
1.1 เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความสามารถในการป้องกันปราบปรามโจรผู้ร้ายและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในตำบล หมู่บ้านของตน	97.6	2.4
1.2 เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย	97.6	2.4
1.3 เพื่อสร้างเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวมให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยเฉพาะการวางรากฐานและการสร้างสรรค์ความเจริญในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม	95.3	4.7
1.4 เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้พัฒนาลักษณะการเป็นผู้นำ	96.2	3.8
1.5 เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้พัฒนาอาชีพเสริมและสามารถนำไปประกอบอาชีพในหมู่บ้านได้	91.7	8.3
2. เนื้อหาความรู้ในการฝึกอบรม		
2.1 ความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	96.7	3.3
2.2 วิชาการเมืองและการพัฒนา	93.8	6.2
2.3 วิชาความมั่นคงของชาติ	94.1	5.9
2.4 ความรู้เสริมทักษะนักปกครอง	93.2	6.8
2.5 ความรู้ที่เกี่ยวข้องทั่วไป	92.9	7.1

ตาราง 4.1(ต่อ)

เรื่อง	ความเห็น	
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
2.6 การฝึกยิงปืน	93.2	6.8
2.7 การฝึกภาคสนามทางยุทธวิธี	87.2	12.8
2.8 การฝึกลาดตระเวนเวลากลางคืน	85.8	14.2
2.9 การประชุมกลุ่มย่อย	94.1	5.9
3 การใช้หลักสูตร		
3.1 มีเอกสารประกอบคำบรรยายทุกเนื้อหา	93.8	6.2
3.2 การคัดเลือกผู้สอน (ผู้ฝึกอบรม)		
- มีวิทยากรประจำเนื้อหาสำหรับผู้ฝึก	90.2	9.8
- เชิญวิทยากรจากหน่วยงานอื่นที่เป็นผู้รู้	89.6	10.4
3.3 รูปแบบการสอนเน้นการฝึกภาคปฏิบัติ	92.2	7.2
3.4 มีการประเมินผลทางวิชาการก่อนและหลังการฝึกอบรม	94.7	5.3
3.5 การทัศนศึกษาเพื่อแนะแนวอาชีพ	60.4	39.6

3. ความเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรม

การวิเคราะห์ข้อมูลความเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรม แบ่งตามลักษณะวิธีการได้ข้อมูลดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

3.1.1 ลักษณะทั่วไปของโครงการฝึกอบรม

ผู้ผ่านการฝึกอบรมส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 80 ขึ้นไป มีความเห็นต่อลักษณะทั่วไปของโครงการฝึกอบรมว่ามีความเหมาะสมดีแล้วทั้งในด้านความชัดเจนของจุดมุ่งหมาย การกำหนดตัวผู้เข้ารับการอบรม การเตรียมตัวของผู้เข้ารับการอบรม สถานที่ ระบบเสียง แสงสว่าง เนื้อหาสาระ รูปแบบทั่วไปในการฝึกอบรม ตลอดจนบริการด้านต่าง ๆ เช่น เอกสาร ที่พัก ที่พักร้อน

อย่างไรก็ตามผู้ผ่านการฝึกอบรมเกินกว่าร้อยละ 10 เห็นว่าลักษณะทั่วไปของการฝึกอบรมควรแก้ไข ได้แก่ อาหาร ร้อยละ 35.1 การจัดทัศนศึกษา ร้อยละ 32.1 การแนะแนว

อาชีพ 25.4 เอกสารประกอบการฝึกอบรม ร้อยละ 19.4 สถานที่ในการประชุมกลุ่มย่อย ร้อยละ 14.2 และที่พักผ่อน ร้อยละ 11.9

3.1.2 กระบวนการฝึกอบรม

ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความเห็นว่า กระบวนการฝึกอบรมในด้านรูปแบบการฝึกอบรม วิทยากรในการฝึกอบรมแต่ละเนื้อหา สื่อที่เป็นประโยชน์ในการฝึกอบรมและบรรยากาศในการฝึกอบรมที่ศูนย์ฝึกอบรมดำเนินการมีความเหมาะสมกับสภาพการฝึกอบรมและเป็นประโยชน์ระดับปานกลางขึ้นไป มีจำนวนมากกว่าร้อยละ 85 และเห็นว่าวิทยากรในบางชั่วโมงไม่เหมาะสมเกินกว่าร้อยละ 10 ได้แก่ วิทยากรในเรื่องการฝึกยิงปืน ร้อยละ 14.2 การฝึกลาดตระเวนเวลากลางคืน ร้อยละ 11.2 และการประชุมกลุ่มย่อย ร้อยละ 14.9

3.1.3 ความคุ้มค่ากับการเข้าฝึกอบรม

ผู้ผ่านการฝึกอบรมเห็นว่าผลที่ได้จากการเข้าฝึกอบรมในด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาจากวิทยากร ความรู้ความเข้าใจจากเอกสาร ความรู้ความเข้าใจจากการประชุมกลุ่มย่อย ความเป็นไปได้ของสาระความรู้จากการประชุมกลุ่มย่อย และสาระความรู้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม มีความคุ้มค่าในระดับมาก ร้อยละ 50.0, 43.3, 58.2, 47.0 และ 39.6 ตามลำดับ โดยเห็นว่าค่าน้อย กระจายตั้งแต่ร้อยละ 1.5 - 8.2

3.1.4 สภาพการฝึกอบรม

ผู้ผ่านการฝึกอบรมร้อยละ 69.4, 44.0, 62.7, 47.8, 67.9 และ 56.7 เห็นว่า วิทยากร/ผู้สอนมีความรู้ในวิชาที่สอน ใช้วิธีการถ่ายทอดกระตุ้นความสนใจ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ สื่อที่ใช้ช่วยให้เกิดความเข้าใจเนื้อหา เอกสารประกอบการบรรยายเป็นประโยชน์และบรรยากาศโดยทั่วไปช่วยให้อยากเข้ารับการฝึกอบรมในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนร้อยละของผู้ที่มีความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวในระดับน้อย เป็น 0.7, 6.0, 3.7, 6.7, 1.5 และ 3.7 ตามลำดับ

สำหรับกิจกรรมการให้ความรู้ภาควิชาการ การบรรยายพิเศษ การฝึกยุทธวิธีภาคปฏิบัติ กิจกรรมนันทนาการ การแนะแนวอาชีพ การฝึกพูดและกิจกรรมทางศาสนา ผู้ผ่านการฝึกอบรม เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อตนเองมาก ร้อยละ 64.2, 56.7, 51.5, 38.1, 41.0, 38.1 และ 41.0 ตามลำดับ โดยกิจกรรมที่เห็นว่าเป็นประโยชน์น้อยเกินกว่าร้อยละ 10 ได้แก่ กิจกรรมการฝึกพูด ร้อยละ 23.9 การแนะแนวอาชีพ ร้อยละ 17.9 นันทนาการ ร้อยละ 14.2 กิจกรรมทางศาสนา ร้อยละ 12.7

ร้อยละ 30.6 เห็นว่าควรแยกฝึกอบรมเฉพาะกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับ ผรส. เนื่องจากประสบการณ์ตำแหน่งการทำงานแตกต่างกัน ส่วนผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการแยกฝึกอบรม ให้เหตุผลว่า เนื่องจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผรส. ต้องทำงานร่วมกัน การเรียนรู้ในหลักสูตรเดียวกัน จะทำให้มีความเข้าใจตรงกัน มีความสามัคคี และกำนันผู้ใหญ่บ้านมีประสบการณ์มากกว่าจะเป็นพี่เลี้ยงให้กับ ผรส. อีกทั้งเป็นการประหยัดงบประมาณ

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม

3.2.1 ลักษณะทั่วไปของโครงการและกระบวนการฝึกอบรม

ผู้ผ่านการฝึกอบรมให้ความเห็น เกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของโครงการฝึกอบรม ในด้านจุดมุ่งหมายของโครงการ การกำหนดตัวบุคคลเข้ารับการฝึกอบรม เนื้อหาสาระในการฝึกอบรม สถานที่ แสง เสียง และรูปแบบการฝึกอบรม โดยทั่วไปมีความเหมาะสมทุกรายการเกินกว่า ร้อยละ 80 ส่วนการบริการที่ศูนย์ฝึกอบรมมวลชนจัดให้นั้น ผู้ผ่านการฝึกอบรมเห็นว่าควรปรับปรุง การบริการในด้านอาหาร การจัดทัศนศึกษาและการแนะแนวอาชีพ ร้อยละ 38.4, 33.3 และ 26.7 ตามลำดับ

สำหรับวิทยากรที่รับผิดชอบกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละเนื้อหาของ ตารางฝึกอบรม ผู้ผ่านการฝึกอบรมร้อยละ 80 ขึ้นไป เห็นว่ามีความเหมาะสมในทุกเนื้อหาวิชา รายละเอียดผลการวิเคราะห์ดังตาราง 4.2

ตาราง 4.2 ร้อยละของความเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีต่อลักษณะทั่วไปของโครงการและ กระบวนการฝึกอบรม

เรื่อง	ความเห็น	
	เหมาะสม/ชัดเจน	ไม่เหมาะสม
<u>ลักษณะทั่วไปของโครงการ</u>		
1. จุดมุ่งหมายของโครงการฝึกอบรม	95.4	4.6
2. การกำหนดตัวผู้เข้ารับการฝึกอบรม	89.3	10.7
3. การเตรียมตัวของท่านในการเข้าร่วมฝึกอบรม	96.7	3.3

ตาราง 4.2 (ต่อ)

เรื่อง	ความเห็น	
	เหมาะสม/ชัดเจน	ไม่เหมาะสม
4. สถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม		
- การประชุมใหญ่	96.0	4.0
- การประชุมกลุ่มย่อย	85.6	14.4
5. ระบบเสียง	83.3	16.7
6. แสงสว่าง	90.7	9.3
7. เนื้อหา (สาระ) ในการฝึกอบรม	100.0	-
8. รูปแบบทั่วไปของการฝึกอบรม	97.3	2.7
9. การบริการด้านต่าง ๆ		
- เอกสารประกอบการฝึกอบรม	81.5	18.5
- อาหาร	61.6	38.4
- ที่พัก	92.8	7.2
- ที่พักผ่อน	87.4	12.6
- การแนะนำอาชีพ	73.3	26.7
- การทัศนศึกษา	66.7	33.3
กระบวนการการฝึกอบรม		
1. รูปแบบของการฝึกอบรม	97.8	2.2
2. วิทยากรในการฝึกอบรมแต่ละเนื้อหา		
- ความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่	94.4	5.6
- วิชาการเมืองและการพัฒนา	93.2	6.8
- วิชาความมั่นคงของชาติ	96.6	3.4
- ความรู้เสริมทักษะนักปกครอง	93.2	6.8
- ความรู้ที่เกี่ยวข้องทั่วไป	89.7	10.3
- การฝึกยิงปืน	84.2	15.8
- การฝึกภาคสนามทางยุทธวิธี	91.1	8.9
- การฝึกภาคตระเวนเวลากลางคืน	88.4	11.6
- การประชุมกลุ่มย่อย	84.1	15.9

3.2.2 สภาพทั่วไปของการฝึกอบรม

ผู้ผ่านการฝึกอบรมให้ความเห็นว่า สภาพการฝึกอบรมที่ผ่านมามีลักษณะที่เป็นประโยชน์และเอื้อต่อการเรียนรู้ในระดับน้อย หรือพอใช้ หรือต้องปรับปรุงแก้ไข ร้อยละ 0.7-13.3 ในระดับปานกลางหรือพอใช้ ร้อยละ 23.3 - 47.0 ระดับมากหรือดี ร้อยละ 40.3 - 73.9 รายละเอียดดังตาราง 4.3

ตาราง 4.3 ร้อยละของความเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีต่อสภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้

สภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. เอกสารประกอบการบรรยาย	47.3	39.3	13.3
2. สาระของเนื้อหาในการฝึกอบรม	60.3	38.4	1.3
3. ความคิดเห็นของสมาชิก	40.3	47.0	12.8
4. บรรยากาศในการฝึกอบรม	51.7	42.9	5.4
5. วิทยากร/ผู้สอนเป็นผู้มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน	73.9	25.4	0.7
6. วิธีการถ่ายทอดกระตุ้นความสนใจ	47.6	46.2	6.2
7. วิธีการถ่ายทอดช่วยให้ท่านเกิดการเรียนรู้	65.8	28.1	6.2
8. สื่อที่ใช้ช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหา	47.9	44.5	7.5
9. เอกสารประกอบคำบรรยายเป็นประโยชน์	70.0	23.3	6.2
10. บรรยากาศโดยทั่วไปช่วยให้ท่านอยากเข้ารับการฝึกอบรม	64.7	30.8	4.5

3.2.3 ความคุ้มค่าและประโยชน์

เพื่อเป็นการประเมินความรู้สึกรู้สึก และเจตคติของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมที่มีต่อกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ได้จากการฝึกอบรมตามหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ได้สอบถามความเห็นเกี่ยวกับประโยชน์และความคุ้มค่าในการเข้ารับการฝึกอบรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีเจตคติที่ดีต่อกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งศูนย์ฝึกอบรมมวลชนจัดให้ โดยร้อยละของผู้ผ่านการฝึกอบรมเห็นว่ากิจกรรม/ประสบการณ์การเรียนรู้มีประโยชน์หรือคุ้มค่าในการเข้ารับการฝึกอบรมในระดับน้อยมีไม่ถึงร้อยละ

10 เป็นส่วนใหญ่ เว้นแต่การฝึกพูด การแนะแนวอาชีพ กิจกรรมทางศาสนาและนันทนาการที่มีร้อยละของผู้ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์น้อยกว่าร้อยละ 10 รายละเอียดดังตาราง 4.4

ตาราง 4.4 เจตคติของผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีต่อความคุ้มค่าและประโยชน์ของกิจกรรม/
ประสบการณ์การเรียนรู้

กิจกรรม/ประสบการณ์การเรียนรู้	ประโยชน์/ความคุ้มค่า		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาจากวิทยากร	60.0	38.2	1.8
2. ความรู้ความเข้าใจจากเอกสาร	59.3	36.7	4.0
3. ความรู้ความเข้าใจจากการประชุมกลุ่มย่อย	48.6	45.6	4.7
4. สารสำคัญที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อย			
- มีความเป็นไปได้	45.7	45.0	9.3
- สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม	50.0	47.3	2.7
5. ความรู้ภาควิชาการ	65.8	31.5	2.7
6. การบรรยายพิเศษ	59.2	34.0	6.8
7. การฝึกยุทธวิธีภาคปฏิบัติ	56.5	36.1	7.5
8. นันทนาการ	41.4	44.8	13.8
9. แนะแนวอาชีพ	41.8	37.7	20.5
10. การฝึกพูด	39.0	36.3	24.7
11. กิจกรรมทางศาสนา	43.7	42.3	14.1

4. ความเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

การสอบถามความเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน รุ่นที่ 8-9 ปี 2540 เกี่ยวกับโครงการฝึกอบรม ได้ข้อสรุปต่าง ๆ ดังนี้

4.1 วัตถุประสงค์ในการเข้ารับการฝึกอบรม

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ร้อยละ 36.9 มีวัตถุประสงค์ในการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อต้องการทราบสิทธิ อำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ร้อยละ 77.0 ต้องการ

พัฒนาความสามารถในการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในตำบล/หมู่บ้าน ร้อยละ 49.4 ต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองให้มีลักษณะเป็นผู้นำหมู่บ้านที่ดีได้ และร้อยละ 27.4 เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อสร้างโอกาสในการทำงานในตำแหน่งหน้าที่ที่มีบทบาทในการพัฒนาสังคม

4.2 ลักษณะทั่วไปของโครงการและกระบวนการฝึกอบรม

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความเห็นเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของโครงการฝึกอบรมในด้านจุดมุ่งหมายของโครงการ การกำหนดตัวผู้เข้ารับการฝึกอบรม การเตรียมตัวเข้ารับการฝึกอบรม สถานที่ แสง เสียง รูปแบบการฝึกอบรมโดยทั่วไป และวิทยากรในแต่ละเนื้อหาที่มีความชัดเจนหรือเหมาะสมเกินกว่าร้อยละ 80 ทุกรายการ ส่วนการบริการด้านต่าง ๆ ที่ศูนย์ฝึกอบรมมวลชนจัดให้นั้น ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเห็นว่าควรแก้ไขในเรื่องอาหารมากที่สุด ร้อยละ 57.4 รองลงมาคือเรื่องทัศนศึกษา และการแนะแนวอาชีพ ร้อยละ 33.8 และ 30.5 ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง 4.5

ตาราง 4.5 ร้อยละของความเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อลักษณะทั่วไปของโครงการและกระบวนการฝึกอบรม

ลักษณะทั่วไปของโครงการฝึกอบรม	ความเห็น	
	เหมาะสม/ชัดเจน	ไม่เหมาะสม
<u>ลักษณะทั่วไปของโครงการ</u>		
1. จุดมุ่งหมายของโครงการฝึกอบรม	94.3	5.3
2. การกำหนดตัวผู้เข้ารับการฝึกอบรม	91.4	8.6
3. การเตรียมตัวในการเข้าร่วมฝึกอบรม	95.6	4.4
4. สถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม		
- การประชุมใหญ่	92.7	7.3
- การประชุมกลุ่มย่อย	87.8	12.2
5. ระบบเสียง	84.5	15.5

ตาราง 4.5 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของโครงการฝึกอบรม	ความเห็น	
	เหมาะสม/ชัดเจน	ไม่เหมาะสม
6. แสงสว่าง	87.7	12.3
7. เนื้อหา (สาระ) ในการฝึกอบรม	95.8	4.2
8. รูปแบบทั่วไปของการฝึกอบรม	92.7	7.3
9. การบริการด้านต่าง ๆ		
- เอกสารประกอบการฝึกอบรม	80.4	19.6
- อาหาร	42.6	57.4
- ที่พัก	86.4	13.6
- ที่พักผ่อน	83.3	16.7
- การแนะแนวอาชีพ	69.5	30.5
- การทัศนศึกษา	66.2	33.8
กระบวนการการฝึกอบรม		
1. รูปแบบของการฝึกอบรม	95.6	4.4
2. วิทยากรในการฝึกอบรมแต่ละเนื้อหา		
- ความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่	94.9	5.1
- วิชาการเมืองและการพัฒนา	94.8	5.2
- วิชาความมั่นคงของชาติ	96.3	3.7
- ความรู้เสริมทักษะนักปกครอง	94.3	5.7
- ความรู้ที่เกี่ยวข้องทั่วไป	92.4	7.6
- การฝึกยิงปืน	88.0	12.0
- การฝึกภาคสนามทางยุทธวิธี	88.9	11.1
- การฝึกภาคตระเวนเวลากลางคืน	89.0	11.0
- การประชุมกลุ่มย่อย	87.4	12.6

4.3 สภาพทั่วไปของการฝึกอบรม

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเห็นว่าสภาพทั่วไปของการฝึกอบรมมีลักษณะที่เป็นประโยชน์ และเอื้อต่อการเรียนรู้ในระดับน้อย หรือต้องปรับปรุงแก้ไขร้อยละ 4.6-16.6 ในระดับปานกลาง หรือ พอใช้ ร้อยละ 32.1-47.1 ในระดับมากหรือดี ร้อยละ 36.6-62.3 รายละเอียดดังตาราง 4.6

ตาราง 4.6 ร้อยละของความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อสภาพทั่วไปของการฝึกอบรม

สภาพทั่วไป	ประโยชน์/เอื้อต่อการเรียนรู้		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. เอกสารประกอบการบรรยาย	36.4	47.1	16.6
2. สาระของเนื้อหาในการฝึกอบรม	51.3	43.8	4.9
3. ความคิดเห็นของสมาชิก	38.1	45.7	16.2
4. บรรยากาศของการฝึกอบรม	49.0	43.5	7.6
5. วิทยากร/ผู้สอนเป็นผู้มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน	55.6	39.7	4.6
6. วิธีการถ่ายทอดกระตุ้นความสนใจ	62.3	32.1	5.6
7. วิธีการถ่ายทอดช่วยให้ท่านเกิดการเรียนรู้	52.2	41.0	6.8
8. สื่อที่ใช้ช่วยความเข้าใจในเนื้อหา	53.5	39.0	7.4
9. เอกสารประกอบคำบรรยายเป็นประโยชน์	54.1	35.7	10.2
10. บรรยากาศโดยทั่วไปช่วยให้ท่านอยากเข้ารับการฝึกอบรม	57.9	32.8	9.3

4.4 ความคุ้มค่าและประโยชน์

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเห็นว่า สิ่งที่ได้รับจากการอบรมมีความคุ้มค่าในระดับมาก เกินกว่าร้อยละ 50 คือ ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาจากวิทยากรทั้งที่เป็นความรู้ภาควิชาการที่ศูนย์ฝึกอบรมมวลชนจัดให้และการบรรยายพิเศษ ส่วนกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์น้อยเกินกว่าร้อยละ 20 มีเพียง กิจกรรมการฝึกพูด กิจกรรมทางศาสนาและการแนะแนวอาชีพ 3 กิจกรรมเท่านั้น แสดงว่า ส่วนใหญ่ของผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้สึกที่ดีต่อกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ ที่ได้รับจากการฝึกอบรม รายละเอียดของความเห็น ดังตาราง 4.7

ตาราง 4.7 เจตคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อความคุ้มค่าและประโยชน์ของกิจกรรม/
ประสพ การณ์การเรียนรู้

กิจกรรม/ประสพการณ์การเรียนรู้	ประโยชน์/ความคุ้มค่า		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาจากวิทยากร	50.7	45.2	4.0
2. ความรู้ความเข้าใจจากเอกสาร	44.5	47.2	8.2
3. ความรู้ความเข้าใจจากการประชุมกลุ่มย่อย	36.5	48.5	15.0
4. สาระสำคัญที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อย			
- มีความเป็นไปได้อ	39.9	46.4	13.7
- สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม	45.7	45.4	8.9
5. ความรู้ภาควิชาการ	56.7	36.0	7.3
6. การบรรยายพิเศษ	54.2	41.6	4.2
7. การฝึกยุทธวิธีภาคปฏิบัติ	49.2	42.7	8.1
8. นันทนาการ	42.8	45.3	11.9
9. แนะนำอาชีพ	35.4	41.5	23.1
10. การฝึกพูด	33.8	37.9	28.3
11. กิจกรรมทางศาสนา	30.1	44.0	25.9

5. รูปแบบโครงการฝึกอบรมที่ปฏิบัติจริง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของโครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หลักสูตรการรักษาความสงบภายในหมู่บ้าน จากความเห็นของผู้บริหาร และจัดการโครงการ ผู้บังคับบัญชา ผู้ผ่านการฝึกอบรม และผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบของโครงการฝึกอบรมที่ปฏิบัติจริง ดังต่อไปนี้

5.1 กลุ่มเป้าหมายของโครงการ

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์หลักในการฝึกอบรมราษฎรเพศชาย ซึ่งมีอายุระหว่าง 25-35 ปี ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่พนักงานปกครองท้องที่ ตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ แต่ในการฝึกอบรมจริงได้กำหนดให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านที่ราษฎรได้รับการคัดสรรให้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมฝึกอบรมด้วย ทำให้กลุ่มเป้าหมายของโครงการฝึกอบรมประกอบด้วยกลุ่มบุคคล 2 กลุ่ม ดังนั้น เนื้อหาวิชาและกิจกรรมอันเป็นประสบการณ์การเรียนรู้จึงต้องเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในปัจจุบัน และกลุ่มราษฎรที่จะเข้าสู่ตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบทั้งสองกลุ่ม

5.2 วัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรม

โครงการฝึกอบรมได้กำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างบุคลากรในการทำงานด้านความมั่นคงของชาติ โดยเน้นการรักษาความสงบภายในหมู่บ้านมาตั้งแต่ระยะแรกจนถึงระยะที่ 5 เมื่อเริ่มระยะที่ 6 สภาพทางสังคมเปลี่ยนแปลง ความรุนแรงของปัญหาความมั่นคงภายในลดลง ศูนย์ฝึกอบรมมวลชนจึงได้เพิ่มเติมวัตถุประสงค์อีก 2 ข้อ เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะการณ์ปัจจุบันของสังคมไทย ซึ่งจากการสอบถามความเห็นของบุคลากรฝ่ายปกครองในระดับอำเภอ และจังหวัดเห็นว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการพัฒนาบุคลากรระดับผู้นำหมู่บ้าน อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์ที่มุ่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้พัฒนาอาชีพเสริมและสามารถนำไปประกอบอาชีพในหมู่บ้านได้นั้น ทั้งผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมมาแล้ว และผู้ที่อยู่ในระหว่างการฝึกอบรม เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อตัวเองน้อยเกินกว่าร้อยละ 20

5.3 ประสบการณ์การเรียนรู้

ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ทางศูนย์ฝึกอบรมมวลชนจัดให้กับกลุ่มเป้าหมาย ด้านเนื้อหาความรู้ภาควิชาการจะเน้นหนักในเรื่องที่เกี่ยวข้อง กับสิทธิหน้าที่ และบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นเนื้อหาหลัก เสริมด้วยเนื้อหาความรู้ที่สัมพันธ์กับสภาพปัจจุบันของสังคมในแต่ละปี ซึ่งเนื้อหาความรู้เสริมนี้จะได้รับการเสนอแนะจากหน่วยงานการปกครองระดับอำเภอ จังหวัด และผู้บริหารโครงการระดับกรม สำหรับรายละเอียดและความลึกซึ้งของเนื้อหา ทางศูนย์ฝึกอบรมมวลชนเปิดโอกาสให้วิทยากรกำหนดตามความเหมาะสมให้สอดคล้องกับเวลาที่ศูนย์ฝึกอบรมกำหนดให้ โดยศูนย์ฝึกอบรมจะสนับสนุนในสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตามที่วิทยากรต้องการ ส่วนความรู้ทางยุทธวิธีจะเน้นหนักในภาคปฏิบัติ ศูนย์ฝึกอบรมมวลชนได้รับความร่วมมือจากกองทัพบกจัดส่งครูฝึก

ทหารมาดำเนินการร่วมกับสมาชิกอาสาสมัครรักษาดินแดนประจำศูนย์ฝึกอบรม โดยได้ปรับปรุงระดับความเข้มข้นของการฝึกให้อยู่ในระดับพลเรือนหรือตำรวจไม่เข้มข้นเท่ากับทางทหาร เช่นที่เคยฝึกในระยะแรก ๆ ของโครงการ

สาระความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมทั้งในภาควิชาการและภาคปฏิบัติที่ทางศูนย์ฝึกอบรมจัดให้ตามหลักสูตรนั้น ความเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ผ่านการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมและวิทยากร เห็นว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ เป็นประโยชน์ น่าสนใจ และเกี่ยวข้องกับภาระงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผรส. แต่ความลึกซึ้งของเนื้อหาวิชาภาคการที่จะทำความเข้าใจได้ในระยะเวลาตามที่ศูนย์ฝึกอบรมกำหนด เพราะกลุ่มเป้าหมายในการฝึกอบรมอยู่ในวัยผู้ใหญ่ มีพื้นฐานทางการศึกษาในระดับการศึกษาภาคบังคับ และชั้นเรียนมีขนาดใหญ่ การบรรยายภาควิชาการนั้น วิทยากรในแต่ละเนื้อหาต้องเป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา มีประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้กับชั้นเรียนขนาดใหญ่ เข้าใจปัญหาทางสังคมของชุมชนของกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาเพื่อที่จะสามารถดำเนินกลยุทธ์ในการสอน โดยวิธีการยกตัวอย่างปัญหาเพื่อการวิเคราะห์ และแก้ปัญหาโดยอาศัยหลักวิชาเป็นหลักมากกว่าการใช้ กลยุทธ์ในการบรรยายเนื้อหาสาระโดยตรง ดังเช่น การสอนแบบบรรยายทั่วๆ ไป

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ทางศูนย์ฝึกอบรมจัดให้เพื่อส่งเสริมความสามารถของกลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์เดิม คือ ความรู้ภาควิชาการ การบรรยายพิเศษ การฝึกยุทธวิธีภาคปฏิบัติ เป็นกิจกรรมที่กลุ่มเป้าหมายของโครงการเห็นว่ามีประโยชน์ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ แต่กิจกรรมเสริมเพื่อสนองตอบวัตถุประสงค์ใหม่ของโครงการ เช่น การฝึกพูด การแนะแนวอาชีพ กิจกรรมทางศาสนานั้น กลุ่มเป้าหมายเกินกว่าร้อยละ 20 ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ในระดับน้อย

5.4 วิทยากร

ศูนย์ฝึกอบรมมวลชนทำการประสานงานติดต่อผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละเนื้อหา โดยทำการติดต่อทบทวนล่วงหน้าก่อนวันบรรยายจริง ประมาณ 7-15 วัน โดยวิทยากรทุกคนจะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ทำการบรรยายจริง ซึ่งพิจารณาได้จากวุฒิทางการศึกษาคำแนะนำงานปัจจุบันขณะที่ได้รับการเชิญ ตลอดจนประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหานั้น ๆ โดยวิทยากรที่เชิญมาจากหน่วยงานอื่น ไม่ใช่กรมการปกครอง ส่วนใหญ่จะมีตำแหน่งงานในระดับหัวหน้างาน หรือผู้มีประสบการณ์ตรงในการทำงานนั้น เช่น รองผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้กำกับการตำรวจภูธร หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมและพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของผู้เข้ารับการอบรม และ

ผู้ผ่านการอบรมที่เห็นว่าผู้สอนมีความรู้ในวิชาที่สอน วิธีการถ่ายทอดกระตุ้นความสนใจช่วยให้เกิดการเรียนรู้ มีความชัดเจนในการบรรยาย วัตถุประสงค์ความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิทยากร แสดงถึงความตั้งใจ มุ่งให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในเชิงปฏิบัติสำหรับกลุ่มเป้าหมาย วิทยากรจะมีความยืดหยุ่นในขณะบรรยาย คล้อยตามปัญหาของกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมโดยตระหนักถึงเป้าหมายของรายวิชาที่รับผิดชอบ อย่างไรก็ตาม วิทยากรให้ความเห็นว่า การทบทวนหรือติดตามล่วงหน้าก่อนการบรรยาย 7 วัน เป็นระยะเวลาที่กระชั้นเกินไปในการที่จะจัดสรรเวลาว่างจากงานประจำสอดคล้องกับตารางฝึกอบรมของศูนย์ฝึกอบรมมวลชน และได้เสนอแนะว่าระยะเวลาที่เหมาะสมในการทบทวนไม่ควรจะน้อยกว่า 15 วัน

5.5 สภาพแวดล้อม

โครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน กระจายการคัดสรรบุคคลเข้ารับการอบรมจากทุกจังหวัด ทุกภาคของประเทศตามความจำเป็นของหมู่บ้าน โดยทำการฝึกอบรม ณ ศูนย์ฝึกอบรมมวลชน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพียงแห่งเดียว ทุกรุ่นนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2521 เป็นต้นมา

การฝึกอบรมในแต่ละรุ่น จะจัดให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมกินอยู่พักแรมร่วมกันตลอดระยะเวลาการฝึกอบรม โดยมีอาคารพักแรมจำนวน 6 อาคาร แต่ละอาคารพักแรมได้ประมาณ 80-85 คน ลักษณะอาคารเป็นอาคารใต้ถุนสูง ซึ่งสามารถใช้เป็นห้องประชุมกลุ่มย่อย และเป็นส่วนนันทนาการในร่ม มีโทรทัศน์ประจำอาคาร อาคารละ 1 เครื่อง โต๊ะ เก้าอี้ สำหรับนั่งพักผ่อน ซึ่งสามารถเล่นเกมต่างๆ ได้ นอกจากนี้จะมีที่นั่งพักผ่อนตามต้นไม้ใหญ่ภายในบริเวณศูนย์ฝึกอบรม สนามฟุตบอล และสนามฝึกยิงปืน

บรรยากาศการเรียนรู้โดยทั่วไปมีลักษณะเป็นทางการมากกว่าการผ่อนคลาย ทั้งในภาควิชาการและยุทธวิธี วัสดุอุปกรณ์ที่เป็นสื่อการเรียนรู้ส่วนใหญ่ใช้แผ่นใส และเอกสารประกอบคำบรรยาย เป็นอุปกรณ์การสอนซึ่งไม่แตกต่างกับเทคนิคการสอนโดยวิธีการบรรยายทั่วไป ผู้เข้ารับการอบรมเห็นว่าวิทยากรมีการเตรียมตัว ตั้งใจถ่ายทอดความรู้และมุ่งประเด็นไปยังจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม แต่โอกาสในการแสดงออกของความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีน้อย เนื่องจากขนาดของชั้นเรียนมีขนาดใหญ่เกินไป โดยมีความจุถึง 500 คน

ความเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและผู้ผ่านการฝึกอบรมเกือบทุกคนเห็นว่า ที่พักอาศัยขณะเข้ารับการอบรมมีความสุขสบายพอสมควร และการอยู่ร่วมกันทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี แต่บริการด้านอาหารเห็นว่าควรมีการปรับปรุงประเภทของอาหาร ให้สอดคล้องกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละภูมิภาค

ตอนที่ 4 การประเมินและติดตามผลผู้ผ่านการฝึกอบรม

การตรวจสอบประสิทธิผลของโครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หลักสูตร การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านที่มีต่อพฤติกรรมหรือความสามารถของผู้ผ่านการฝึกอบรมในการทำงานในด้านการรักษาความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของราษฎรในหมู่บ้าน การบริการประชาชน และความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน อันเป็นบทบาทหน้าที่ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผรส. คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ดังกล่าวของการประเมินโครงการ โดยการสอบถามความเห็นของผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับสภาพการทำงานด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของผู้ผ่านการฝึกอบรม สอบถามและสัมภาษณ์ผู้ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความสามารถที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน และการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกัน รักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านและสัมภาษณ์ประชาชนในหมู่บ้านเกี่ยวกับความรู้สึกหรือเจตคติที่มีต่อ ผรส.

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

1. ความเห็นของผู้บังคับบัญชา

ผู้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการฝึกอบรมในระดับอำเภอและจังหวัดเห็นว่าผู้ผ่านการฝึกอบรมมีพฤติกรรมการทำงานด้านการรักษาความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของราษฎรในหมู่บ้าน การบริการประชาชน การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนดีขึ้นกว่าเดิมร้อยละ 40.7-83.7 และเห็นว่าต้องปรับปรุงพฤติกรรมการทำงานร้อยละ 1.2 - 9.8 รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตาราง 4.8

ตาราง 4.8 ร้อยละของความเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อพฤติกรรมการทำงานของผู้ผ่านการฝึก
อบรม

พฤติกรรมการทำงาน	สภาพการทำงาน		
	ดีขึ้น	เหมือนเดิม	ต้องปรับปรุง
1. การรักษาความปลอดภัยของตำบล/หมู่บ้าน	74.3	22.5	1.8
2. การเมืองและการปฏิบัติภารกิจวิทยา	57.3	27.4	3.3
3. การรายงานข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ	62.6	26.7	9.2
4. การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม (ยาเสพติด โจรผู้ร้าย การพนัน ฯลฯ)	64.4	24.6	8.6
5. การป้องกันและต่อต้านการก่อการร้าย	45.3	44.4	2.7
6. การพัฒนาท้องถิ่น	68.3	29.3	1.2
7. การให้ความร่วมมือต่อทางราชการ	83.7	13.3	1.2
8. ความกระตือรือร้นและการเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับ มอบหมาย	74.6	21.9	1.8
9. ความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่	73.0	23.1	2.7
10. ความคิดริเริ่มจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ	52.4	42.9	3.0
11. การระงับคดีความและข้อพิพาทต่าง ๆ	40.7	48.4	9.8
12. ความถูกต้องและเรียบร้อยของงานที่ปฏิบัติ	58.2	36.1	4.2
13. การให้บริการแก่ประชาชน	67.8	28.7	2.4
14. การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ภาครัฐและ เอกชนในการพัฒนาท้องถิ่น	78.6	18.1	1.5

2. ความเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรม

เพื่อเป็นการประเมินว่า โครงการฝึกอบรมหลักสูตรรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เข้ารับการอบรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ มากน้อยเพียงใด คณะผู้วิจัยได้สอบถามความเห็นของผู้ผ่านการอบรมโดยการให้ผู้เข้ารับการอบรม ประเมินตนเองว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรในเรื่องการทราบสิทธิ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน การพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองให้มีลักษณะเป็นผู้นำหมู่บ้านที่ดี การสร้างโอกาสในการทำงานในตำแหน่งหน้าที่ ที่มีบทบาทในการพัฒนาสังคม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการ สัมภาษณ์ พบว่าผู้ผ่านการฝึกอบรมประเมินตนเองว่ามีความสามารถเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้น ร้อยละ 75.4, 73.1, 81.3 และ 67.9 ตามลำดับ ที่ประเมินว่าไม่เปลี่ยนแปลงมีเพียงร้อยละ 1.5-3.7 เท่านั้น ส่วน ที่เหลือมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

สำหรับข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามผู้ผ่านการฝึกอบรมประเมินตนเองว่าเปลี่ยนแปลงใน ทางเพิ่มมากขึ้น ร้อยละ 80.1, 79.6, 87.9 และ 78.7 ตามลำดับ โดยประเมินว่าไม่เปลี่ยนแปลงร้อยละ 5.0, 3.5, 2.1 และ 1.5 ตามลำดับ

นอกจากนี้คณะผู้วิจัยได้สอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการป้องกัน/รักษาความสงบเรียบร้อย ของหมู่บ้านในมาตรการต่าง ๆ ของผู้ผ่านการฝึกอบรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังตาราง 4.9

ตาราง 4.9 มาตรการต่าง ๆ ที่ผู้ผ่านการฝึกอบรมดำเนินการในการป้องกัน/รักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน

มาตรการ	แหล่งข้อมูล	
	การสัมภาษณ์	แบบสอบถาม
1. จัดเวรยาม	70.9	41.2
2. สำรวจอาวุธในหมู่บ้าน	14.9	33.3
3. ชักซ้อมการป้องกันหมู่บ้าน	20.1	28.1
4. ส่งเสริมอาชีพ	35.8	45.1
5. พัฒนาหมู่บ้าน	47.8	58.8
6. ตั้งด่านตรวจคนแปลกหน้า	18.7	26.1
7. ประชุมราษฎรในหมู่บ้านเป็นประจำทุกเดือนเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ของหมู่บ้าน	38.1	51.0
8. มีการหาข่าวและรายงานข่าวเกี่ยวกับ		
- โจรผู้ร้าย	36.6	39.9
- ผู้ก่อการร้าย	10.4	20.9
- ผู้มีอิทธิพล	14.9	19.6
- การตัดไม้ทำลายป่า	23.9	39.2
- ค้าของเถื่อน	7.5	18.3
- การพนัน	20.9	29.4
- ยาเสพติด	27.6	37.3
- คนแปลกหน้า	10.4	22.2
- การลักลอบเข้าเมือง	10.4	19.0

อย่างไรก็ตาม เมื่อสัมภาษณ์ เกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรคในการทำงานผู้ผ่านการฝึกอบรมที่ให้ข้อมูล กล่าวถึงอุปสรรคในด้านการไม่ได้รับการสนับสนุนจากทางราชการ ร้อยละ 22.4 ราษฎรไม่ร่วมมือ ร้อยละ 23.9 ภาระครอบครัวมีมาก ร้อยละ 20.1 ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ไม่เพียงพอ ร้อยละ 23.9 ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ร้อยละ 11.9 ข้อมูลดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม กล่าวคือ ผู้ผ่านการฝึกอบรมเห็นว่าปัญหา/อุปสรรคในการทำงานเนื่องมาจากราชการไม่สนับสนุนร้อยละ 32.0 ราษฎรไม่ร่วมมือร้อยละ 23.9

การครอบครัวยังมีมาก ร้อยละ 20.1 ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ไม่เพียงพอร้อยละ 30.1 และไม่เชื่อมั่นในตนเองร้อยละ 18.3

การแก้ปัญหาดังกล่าวผู้ผ่านการฝึกอบรมใช้วิธีการแก้ปัญหาคือ คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ กรณีที่เป็นปัญหาความร่วมมือจากทางราชการ ราษฎร และครอบครัว จะใช้วิธีการชี้แจงให้เกิดความเข้าใจในการทำงาน ทั้งในด้านความจำเป็นและประโยชน์ที่จะได้รับจากการปฏิบัติงานนั้นๆ และมุ่งเน้นให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเสียสละ และต้องการทำงานเพื่อส่วนรวม ส่วนปัญหาความมั่นใจและความรู้ความสามารถที่มีอยู่ไม่เพียงพอจะแก้ไขโดยการปรึกษาผู้รู้ เพื่อนร่วมงาน ผู้ที่เคยมีประสบการณ์หรือศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารตำราต่าง ๆ โดยการสร้างกำลังใจให้กล้าคิด กล้าทำ ไม่หลีกเลี่ยงปัญหาและพยายามปรับปรุงแก้ไขตนเอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว แสดงว่าโครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านมีประสิทธิผลในการสร้างและพัฒนาบุคลากรเข้าสู่ตำแหน่งงานและมีประสิทธิภาพในการทำงานเป็นส่วนใหญ่ แต่การฝึกอบรมดังกล่าวยังไม่เพียงพอในการพัฒนาบุคลากรทั้งหมด ยังคงมีผู้ผ่านการฝึกอบรมประมาณร้อยละ 30 ที่คาดว่าตนเองมีความสามารถไม่เพียงพอ

3. ความเห็นของประชาชน

ประชาชนส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อ ผรส. โดยเห็นว่า ผรส. เป็นคนในพื้นที่ ติดต่อกัน พุดคุยได้ง่าย เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ มีความกล้าหาญในการทำงานเสี่ยงอันตราย มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นผู้ระเบียบวินัยและตั้งใจทำงาน เนื่องจากได้รับการฝึกอบรมมาแล้ว แสดงว่าโครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มีประสิทธิผลในการสร้างและพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ อย่างไรก็ตามในบางหมู่บ้านประชาชนเห็นว่าการทำงานร่วมกันระหว่าง ผรส. กับผู้ใหญ่บ้านไม่ประสานสัมพันธ์กัน เนื่องจากปัจจุบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผรส. มีวาระในการดำรงตำแหน่ง ซึ่งการสิ้นสุดหรือเริ่มต้นวาระการดำรงตำแหน่งที่ไม่ตรงกัน ทำให้ ผรส. และผู้ใหญ่บ้านเป็นอาจคนละกลุ่มกัน การเปลี่ยนแปลงผู้ใหญ่บ้านโดยการเลือกตั้งแต่ละครั้ง โดยไม่เปลี่ยนแปลง ผรส. จะทำให้การทำงานไม่สอดคล้องกัน เพราะผู้ใหญ่บ้านคนใหม่มักจะเห็นว่า ผรส. เป็นคนของผู้ใหญ่บ้านคนเดิม ทำให้ผู้ใหญ่บ้านคนใหม่มีความต้องการที่จะเปลี่ยนตัว ผรส. แต่ไม่สามารถกระทำได้โดยง่าย เพราะการบรรจุแต่งตั้งบุคคลดำรงตำแหน่ง ผรส.

จะต้องแต่งตั้งจากบุคคลที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ก่อนจึงจะทำได้ ซึ่งอาจจะไม่ได้รับโอกาสดังกล่าวถ้ามีผู้ที่เคยผ่านการฝึกอบรมอยู่ในหมู่บ้านแล้ว

4. บทบาทของ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ

เป้าหมายหลักในการบริหารจัดการโครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน คือการสร้างและพัฒนานุเคราะห์ซึ่งเป็นราษฎรที่ได้รับการคัดสรรให้เข้าสู่ในตำแหน่งหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพในการสร้างและพัฒนานุเคราะห์ดังกล่าวมากยิ่งขึ้น จึงทำการวิเคราะห์บทบาทของ ผรส. ในการทำงานในหมู่บ้าน โดยการสอบถามกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผรส. เกี่ยวกับการทำงานของพนักงานปกครองท้องที่ พบว่า การทำงานของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านทั้งสองฝ่ายคือฝ่ายปกครองและฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน โดยทั่วไปไม่แยกบทบาทที่ชัดเจนเป็นฝ่าย ๆ เช่น หน่วยราชการทั่วไป ทั้งนี้เพราะงานของผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมความเป็นอยู่ และสังคมที่ดีของหมู่บ้าน ต้องสนองตอบ สนับสนุน และร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีโครงการและใช้หมู่บ้านเป็นพื้นที่ปฏิบัติงาน ทั้งหน่วยงานภาคเอกชนและหน่วยงานของรัฐ ในหลาย ๆ กระทรวง อาทิ กระทรวงมหาดไทย ศึกษาธิการ สาธารณสุข เกษตรและสหกรณ์ คมนาคม และกลาโหม ทั้งที่เป็นโครงการระดับชาติที่กระจายในทุกพื้นที่ และโครงการของหน่วยงานย่อยที่เป็นการทดลองโครงการ กอปรกับภาวะปกติของเหตุการณ์บ้านเมืองทำให้มาตรการในการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย มีการผ่อนคลาย จึงทำให้ผู้ใหญ่บ้านสามารถมอบหมายงานอื่นที่ไม่ใช่ งานในหน้าที่โดยตรงของ ผรส. ให้ ผรส. ปฏิบัติเพิ่มเติม เช่นงานพัฒนาหมู่บ้าน งานส่งเสริมอาชีพ โดยเฉพาะหมู่บ้านที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง ส่วนอำเภอที่อยู่ในเขตชายแดน หรือพื้นที่อันตรายในอดีต การป้องกันและรักษาความสงบที่เข้มงวด เช่นการตั้งด่านตรวจคนแปลกหน้า การสำรวจอาวุธ การชักซ้อมป้องกันหมู่บ้านจะกระทำโดยหน่วยงานที่มีความพร้อมสูงกว่าระดับหมู่บ้าน เช่นกองกำลังทหาร ดำรวจตระเวนชายแดน บทบาทของ ผรส. ในงานป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน จึงเป็นไปในลักษณะการให้ความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานเหล่านั้น มากกว่าจะเป็นการริเริ่มของ ผรส. อย่างไรก็ตามภาระงานที่ ผรส. ทุกหมู่บ้านจะกระทำเป็นประจำก็คือ การหาข่าวและรายงานข่าวให้กับทางอำเภอเป็นประจำทุกเดือนตามนโยบายของอำเภอทุกอำเภอ ที่จะมีการประชุม ผรส. ทุกเดือน เกี่ยวกับงานข่าวของ ผรส. จะเป็นไปในลักษณะการป้องกันและป้องปรามเพื่อความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยเป็นส่วนใหญ่ เช่นการสอดส่องดูแลคนแปลกหน้า ซึ่งอาจเป็นพวกมิจฉาชีพ มาทำการค้ำดันประชาชนในหมู่บ้านโดยวิธีการตกทอง หลอกขายสินค้าที่ไม่มีคุณภาพ

หรือข่าวการมั่วสุมของวัยรุ่นในการเสพยาเสพติด หรือเสพยาอาละวาด ซึ่ง ผรส. จะทำการตักเตือน นอกจากนี้อาจมีข่าวเกี่ยวกับการค้าของเถื่อน การค้ายาเสพติด การค้าอาวุธ การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า หรือการลักลอบเข้าเมืองบ้างเป็นบางหมู่บ้าน ซึ่งการข่าวเกี่ยวกับขบวนการอิทธิพลในการทำผิดกฎหมายบ้านเมืองนี้เป็นปัจจัยหนึ่งทำให้ ผรส. หรือผู้ใหญ่ คอยอยู่ในภาวะอันตรายจากอิทธิพลมืด เพราะเป็นแหล่งข่าวที่เปิดเผยตนเอง การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจากการสอบถามหน่วยงานระดับอำเภอ ได้รับการชี้แจงว่าส่วนใหญ่จะเปิดเผยโดยทั่วไปว่า ผรส. และผู้ใหญ่บ้านเป็นแหล่งข่าวการป้องกัน และรักษาความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้านเท่านั้น ข่าวสารการกระทำผิดกฎหมายของกลุ่มขบวนการต่าง ๆ ทางอำเภอหรือตำรวจจะได้รับมาจากสายสืบหรือแหล่งข่าวของอำเภอและตำรวจในทางลับมากกว่า ซึ่งการเปิดเผยดังกล่าวช่วยให้ผู้ใหญ่บ้านและ ผรส. มีความปลอดภัยจากการถูกเพ่งเล็งจากกลุ่มขบวนการผิดกฎหมายได้

ความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการฝึกอบรมตามหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ผรส. จะนำมาใช้มากที่สุดในการจัดเวรยาม การลาดตระเวนในเวลากลางคืน ซึ่งไม่ได้จัดทำบ่อยครั้ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข่าว ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอเสมอ ๆ ถ้ามีภาวะผิดปกติ เช่นมีการลักขโมย หรือการปล้นจากหมู่บ้านอื่น ผรส. และผู้ใหญ่บ้านจะร่วมกันจัดทีมงาน ซึ่งส่วนมากจะเป็นวัยรุ่นภายในหมู่บ้านทำการลาดตระเวนหรือจัดเวรยาม โดย ผรส. และผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้แนะนำและวางแผนการดำเนินงานร่วมกับทางอำเภอและตำรวจ

ในภาวะปกติ ผรส. จะช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้าน ทั้งในงานพัฒนาและส่งเสริมอาชีพและงานป้องกันและปราบปราม ซึ่งการทำงานดังกล่าวได้ผลดีเป็นที่พอใจของประชาชนและหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ดังที่ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่ปฏิบัติหน้าที่ ผรส. มีความภูมิใจในการปฏิบัติงานของตนเองใน 2 ลักษณะ คือ งานพัฒนาหมู่บ้าน ได้แก่ การเป็นผู้นำในการพัฒนาถนนหนทาง ขุดลอกลำห้วย เสนอโครงการสร้างสะพานคอนกรีตและเขื่อนคอนกรีต แก้ไขความยากจนโดยการส่งเสริมอาชีพ สร้างประปาหมู่บ้าน ส่งเสริมการศึกษาของเยาวชน จัดสร้างกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการเกษตร และงานรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ได้แก่ การขจัดปัญหาทุพภิกขภัยของชาวบ้านในบางส่วน ช่วยให้หมู่บ้านปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย ช่วยให้ชาวบ้านเข้าใจวิธีการอยู่ร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ทำงานสายตรวจประจำหมู่บ้าน รักษาความสงบภายในหมู่บ้าน ดูแลปัญหาการพนันและยาเสพติด แจกเบาะแสการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ชี้แจงข่าวสารของทางราชการให้กับชาวบ้านเสมอ ๆ ส่งเสริมการรู้รักสามัคคีในหมู่บ้าน

บทที่ 5

สรุป และข้อเสนอแนะ

1. ความเป็นมาของโครงการประเมิน

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้จัดตั้งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ (พรส.) ตั้งแต่ปี 2508 เป็นต้นมา เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้านในงานรักษาความสงบ ตลอดจนเป็นการเสริมกำลังของฝ่ายปกครองและตำรวจในการรักษาความสงบเรียบร้อยในตำบล หมู่บ้าน จึงต้องมีการฝึกอบรมบุคคลเหล่านั้นให้มีความรู้ ความสามารถเพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ โดยในระยะแรกทำการฝึกอบรมราษฎรและแต่งตั้งให้เป็น พรส. ในพื้นที่ที่มีสถานการณ์ล่อแหลมต่อความมั่นคง ภายใต้โครงการอบรมรักษาความสงบและพัฒนาหมู่บ้าน (รพบ.) ร่วมกับกองอำนวยการปราบปรามคอมมิวนิสต์ (กอ.รมน.ในปัจจุบัน) จนกระทั่งปี 2519 กอ.รมน.ได้ยกเลิกโครงการ รพบ. ไปดำเนินการอบรมตามโครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) แทน

กองอาสารักษาดินแดน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้ทบทวนการฝึกอบรมโครงการ รพบ. ใหม่ โดยเสนอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรี และได้รับอนุมัติหลักการให้ดำเนินการต่อไป เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2520 และเปลี่ยนชื่อโครงการจากเดิมเป็น “โครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน” รวมทั้งมีการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับภารกิจการรักษาความสงบเรียบร้อย ตลอดจนการปกครอง ป้องกันตำบล หมู่บ้าน โดยเฉพาะ

การดำเนินงานตามโครงการฝึกอบรมที่ได้รับอนุมัติใหม่นี้ ได้ดำเนินงานมาแล้ว 5 ระยะ ตั้งแต่ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี ให้ดำเนินการได้ ดังนี้

ระยะแรก	ระหว่างปี 2521-2523	เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2520
ระยะที่ 2	ระหว่างปี 2524-2526	เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2523
ระยะที่ 3	ระหว่างปี 2527-2529	เมื่อวันที่ 12 เมษายน 2526
ระยะที่ 4	ระหว่างปี 2530-2534	เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2529
ระยะที่ 5	ระหว่างปี 2535-2539	เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2534

นับตั้งแต่ปี 2521-2539 ได้มีผู้ผ่านการฝึกอบรมออกไปปฏิบัติหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของราษฎร ภายในตำบล หมู่บ้าน จำนวน 57,501 คน เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 20,407 คน เป็นราษฎรที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ (พรส.) จำนวน 37,094 คน จาก 20,407 หมู่บ้าน 73 จังหวัด ยกเว้น จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สถิติจำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรมในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา แม้จะมีจำนวนมาก แต่ก็ไม่ครอบคลุมทุกหมู่บ้านตามเป้าหมายของกระทรวงมหาดไทย โดยเฉพาะหมู่บ้านตามแนวชายแดน หมู่บ้านที่ทุรกันดาร ตลอดจนหมู่บ้านที่มีปัญหาอาชญากรรมสูง จัดได้ว่าเป็นหมู่บ้านที่ต้องการให้มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบในหมู่บ้านนั้น ๆ กระทรวงมหาดไทย โดยส่วนกิจการมวลชน สำนักประสานงานมวลชน กรมการปกครอง จึงได้จัดทำโครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ เพื่อสนองตอบความต้องการและความจำเป็นของหมู่บ้านดังกล่าว เป็นโครงการระยะที่ 6 ระหว่างปี 2540-2544 ซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการให้กรมการปกครองดำเนินการได้ อย่างไรก็ตาม การดำเนินการฝึกอบรมที่ผ่านมาตั้งแต่ระยะที่ 1-5 แม้จะมีผู้ผ่านการอบรมและไปปฏิบัติภารกิจในตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากราชการเป็นจำนวนมากดังกล่าวมาแล้ว แต่ยังขาดข้อมูลอย่างเป็นระบบในการประเมินประสิทธิภาพของโครงการฝึกอบรมทั้งในด้านการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้ผ่านการอบรม อันเป็นผลผลิตโดยตรงของโครงการ หรือความสำเร็จของโครงการในด้านอื่น ๆ อาทิ การพัฒนาสมรรถภาพและความสามารถของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ปฏิริยาของชุมชนที่มีต่อผลผลิต ปฏิริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและผู้ร่วมโครงการที่มีต่อโครงการ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการประเมินเพื่อติดตามผลโครงการฝึกอบรมระยะที่ 1-5 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นระบบในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการตัดสินใจในด้านความสำเร็จของโครงการในแต่ละเป้าหมาย รูปแบบการฝึกอบรมควรปรับปรุงหรือไม่ อย่างไร ตลอดจนคุ้มค่ากับการลงทุนมากน้อยเพียงใด

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความจำเป็นของโครงการฝึกอบรม โดยวิเคราะห์ความจำเป็นของตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ลักษณะงานหรือภาระหน้าที่และความสามารถที่เหมาะสมกับลักษณะงานในตำแหน่ง พรส. ในสถานการณ์ปัจจุบัน

2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการฝึกอบรมในด้านเนื้อหาและวิธีการ ทั้งในด้านการพัฒนาศักยภาพ ความสามารถของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และปฏิกิริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรม

3. เพื่อประเมินและติดตามผลของการฝึกอบรมที่มีต่อการปฏิบัติงานของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายรักษาความสงบว่าสามารถตอบสนองนโยบายในด้านการรักษาความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของราษฎรในหมู่บ้าน การช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งฝ่ายปกครองและตำรวจ ตลอดจนความพึงพอใจของราษฎรในการปฏิบัติงานของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ

3. ขอบเขตและข้อจำกัดของการประเมิน

เพื่อให้การประเมิน โครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านระยะที่ 1-5 เกิดประโยชน์ต่อกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยในภาวะปัจจุบันมากที่สุด จึงได้กำหนดขอบเขตของการประเมินเพื่อนำผลการประเมินมาใช้ประโยชน์ในการวางแผน และปรับปรุงการฝึกอบรมตามหลักสูตรนี้ต่อไปดังนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์ความจำเป็น มุ่งเน้นการประเมินความต้องการผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายรักษาความสงบในหมู่บ้านปกติ และหมู่บ้านชายแดนในสภาพปัจจุบันที่ทำการวิจัย เพื่อการประเมินผล

2. การศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการฝึกอบรมมุ่งเน้นเนื้อหาและวิธีการที่ศูนย์ฝึกอบรมมวลชน สำนักประสานงานมวลชน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยดำเนินการในปี 2540 ซึ่งเป็นระยะเริ่มต้นของโครงการฝึกอบรมระยะที่ 6 ซึ่งได้รับอนุมัติหลักการให้ดำเนินการและได้ดำเนินการไปแล้ว เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับในการปรับปรุงโครงการดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับโครงการที่ผ่านมา พบว่า วัตถุประสงค์ เนื้อหา และวิธีการที่ใช้ในการดำเนินโครงการระยะที่ 1-5 มีความแตกต่างไปจากวัตถุประสงค์ เนื้อหา และวิธีการที่ใช้ในระยะที่ 6 ไม่มากนัก โดยมีการเพิ่มเติมวัตถุประสงค์ของโครงการจากเดิม เป็น 5 วัตถุประสงค์ และลดระดับความเข้มข้นของการฝึกภาคปฏิบัติลง โดยที่เนื้อหาและวิธีการฝึกอบรมโดยทั่วไปมีลักษณะเช่นเดิม ฉะนั้นรายละเอียดของโครงการจากหลักสูตรที่ใช้ในระยะที่ 6 จึงสามารถนำมาใช้เป็น

ประโยชน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินโครงการระยะที่ 1-5 ได้ และการศึกษารูปแบบของการฝึกอบรมในเชิงรายละเอียดมุ่งกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมในระยะที่ 6

3. การประเมินและติดตามผลของการฝึกอบรมที่มีต่อการปฏิบัติงานของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายรักษาความสงบ จะทำการศึกษาติดตามผลผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมทั้งในระยะที่ 1-6 โดยทำการศึกษาโดยวิธีการสอบถามทางไปรษณีย์กับกลุ่มผู้ผ่านการฝึกอบรมรุ่นที่ 1 ปี 2527 เป็นต้นมา ตามที่สามารถสืบค้นแหล่งที่อยู่อาศัยของกลุ่มบุคคลเหล่านี้ ส่วนการศึกษาโดยการสังเกตและสัมภาษณ์เชิงลึกนั้น ไม่สามารถกำหนดรุ่นที่ได้รับการฝึกได้ เนื่องจากการกำหนดหมู่บ้านเป้าหมายนั้นต้องอาศัยทางอำเภอเป็นผู้กำหนด ซึ่งเป็นข้อจำกัดประการหนึ่งของการประเมิน

4. การประเมินและติดตามผลของการฝึกอบรมครั้งนี้เป็นการศึกษาย้อนอดีต สำหรับผู้ผ่านการฝึกอบรมมานานหลายปี การสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและกระบวนการฝึกอบรมอาจมีข้อจำกัดในเรื่องความจำเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ในขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งอาจทำให้เกิดความแตกต่างของข้อเท็จจริงของสภาพการฝึกอบรมได้ แต่สามารถใช้ข้อมูลที่มีความถี่สูงสุดหรือฐานนิยมเป็นตัวแทนของข้อเท็จจริงในข้อมูลเหล่านั้น

4. วิธีดำเนินการ

การประเมินโครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ครั้งนี้ มีขั้นตอน การวางแผน ออกแบบการประเมิน และวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรที่เป็นแหล่งข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้จำแนกลักษณะประชากรที่กำหนดเป็นแหล่งข้อมูล 3 ลักษณะคือ กลุ่มเป้าหมายของโครงการ หมายถึง ผู้ที่เข้ารับการอบรม กลุ่มที่ผ่านโครงการฝึกอบรม กลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากผลผลิตของโครงการ ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่กลุ่มเป้าหมายของโครงการจะต้องปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ด้วย ได้แก่ ประชาชน และบุคลากรฝ่ายปกครองในท้องที่ และกลุ่มผู้บริหารและจัดการโครงการฝึกอบรม ได้แก่ บุคลากรของส่วนกิจการมวลชน สำนักประสานงานมวลชน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการโครงการ หัวหน้าศูนย์ฝึกอบรม ฝ่ายบริหารจัดการ และวิทยาการประจำโครงการ

2. การกำหนดวัตถุประสงค์และประเด็นในการประเมิน

ประชุมเบื้องต้นกับบุคลากรผู้บริหาร จัดการโครงการฝึกอบรม เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ และความคิดรวบยอดในการดำเนินการโครงการ ตลอดจนทำการตกลงร่วมกันในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ตัวบ่งชี้ในการระบุความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการและนำไปสู่ประเด็นในการพิจารณาเพื่อการตอบวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

3. การกำหนดยุทธศาสตร์หรือวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อกำหนดประเด็น/ข้อมูลในการพิจารณาเพื่อการประเมินโครงการตามวัตถุประสงค์ของการประเมินแล้ว คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการประเมินโครงการฝึกอบรมทั้งที่เป็นเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัย เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์หรือวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละประเด็นที่เหมาะสมกับลักษณะที่จะวัดและแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมต่อไป

5. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การกำหนดยุทธศาสตร์ วิธีการและแหล่งข้อมูลที่เหมาะสม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละประเด็น คณะผู้วิจัยนำมาเป็นกรอบความคิดในการสร้างเครื่องมือที่เหมาะสมและสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและจัดการโครงการฝึกอบรม

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ร่วมกับเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล ลักษณะทางกายภาพของสภาพการฝึก อบรมและข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการ สอบถามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ กรอบในการดำเนินการคัดสรรผู้เข้าฝึกอบรม การกำหนดหลักสูตร วิทยากร รูปแบบ/วิธีการฝึกอบรม สื่อและสภาพแวดล้อม หัวข้อ

2. แบบสัมภาษณ์ประชาชน

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ มีลักษณะเป็นแบบโครงสร้าง ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพ ลักษณะ/ปัญหาของหมู่บ้าน กิจกรรมในการรักษาความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้าน และเจตคติที่มีต่อ ผรส.

3. แบบสอบถามผู้เข้ารับการฝึกอบรม

แบบสอบถามที่ใช้ มีลักษณะเป็นแบบคำถามตรงเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของตัวอย่าง ปัญหาและการป้องกันรักษาความสงบภายในหมู่บ้านและสอบถามความเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมในด้านวัตถุประสงค์ในการเข้าฝึกอบรม ลักษณะทั่วไปของการฝึกอบรม กระบวนการฝึกอบรม ผลที่ได้รับจากการฝึกอบรม ประโยชน์ของการฝึกอบรม และคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับกิจกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ที่คาดว่าจะนำไปดำเนินการเมื่อได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้นำหมู่บ้าน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรม

4. แบบสอบถามผู้ผ่านการฝึกอบรม

แบบสอบถามชุดนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับแบบสอบถามผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาและการป้องกันรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านในตอนแรก ตอนที่สองสอบถามเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความรู้ความสามารถหลังจากได้รับการอบรม ลักษณะทั่วไปของโครงการ ความเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรม ผลที่ได้รับ ประโยชน์และกิจกรรมเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านที่ได้ดำเนินการและแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ รวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรม

5. แบบสอบถามผู้บังคับบัญชา

แบบสอบถามชุดนี้มีลักษณะเป็นแบบคำถามตรง สอบถามความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรม ความคิดเห็นต่อการทำงานของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรม ความจำเป็นของ ผรส. และความสำคัญของโครงการฝึกอบรมหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านต่อการบรรจุแต่งตั้ง ผรส.

กรอบความคิด และ ข้อคำถาม ที่นำมาพัฒนาแบบสอบถามก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริง คณะผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพคำถามในด้าน content validity ร่วมกับกลุ่มผู้บริหารและจัดการโครงการในส่วนกิจการมวลชน สำนักประสานงานมวลชน กรมการปกครอง และศูนย์ฝึกสหามนิตร เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุมข้อมูลที่ต้องการและเหมาะสมกับลักษณะของประชากร ตลอดจนสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเพื่อประเมินโครงการครั้งนี้ นอกจากการวิเคราะห์เอกสารจากรายงานประจำปีของโครงการฝึกอบรมหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อย ภายในหมู่บ้านแล้ว คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสอบถามตามลักษณะประชากร ดังนี้

1. สังเกตและสัมภาษณ์บุคลากรส่วนกิจการมวลชน สำนักประสานงานมวลชน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร สำนักประสานงานมวลชน กรมการปกครอง และศูนย์ฝึกสภามิตร อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. สังเกตและสัมภาษณ์ประชาชน และผู้ผ่านการฝึกอบรมในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ในจังหวัดและอำเภอชายแดนต่าง ๆ ในเขตภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวม 12 จังหวัด โดยแต่ละจังหวัดทำการเก็บข้อมูล 2 อำเภอคือ อำเภอเมือง และอำเภอชายแดนหรืออำเภอที่เคยมีปัญหาการก่อการร้าย กรณีจังหวัดที่ไม่สามารถจำแนกอำเภอออกเป็น 2 ลักษณะดังกล่าว จะเลือกอำเภอที่มีอัตราความเจริญทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน ในแต่ละอำเภอจะเก็บข้อมูล 2 หมู่บ้านในตำบลเดียวกัน โดยจำแนกลักษณะหมู่บ้านออกเป็น หมู่บ้านที่มีพรต. และหมู่บ้านที่ไม่มีพรต. กรณีที่ในตำบลนั้นมี พรต. ครบทุกหมู่บ้านจะเลือกหมู่บ้าน ในตำบลใกล้เคียงกันที่ไม่มีพรต. การกำหนดหมู่บ้านในแต่ละอำเภอนั้น คณะผู้วิจัยได้ประสานงานกับทางอำเภอ ให้เป็นผู้กำหนดหมู่บ้านตามเกณฑ์ดังกล่าว ส่วนการกำหนดจังหวัดและอำเภอในการเก็บข้อมูล คณะผู้วิจัยกับบุคลากรประจำศูนย์ฝึกสภามิตรร่วมกันกำหนด
3. การสอบถามผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน รุ่นที่ 8 และ 9 ประจำปี 2540 ณ ศูนย์ฝึกอบรมสภามิตร อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยคณะผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกับบุคลากรประจำศูนย์ฝึกอบรม ในวันสุดท้ายของการฝึกอบรมแต่ละรุ่น
4. การสอบถามผู้บังคับบัญชา ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ถึงรองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด ป้องกันจังหวัด นายอำเภอ และปลัดอำเภอ งานป้องกันในจังหวัดที่มีการจัดส่งราษฎรเข้ารับการฝึกอบรม รวม 73 จังหวัด

5. การสอบถามผู้ผ่านหลักสูตรการอบรม ตั้งแต่รุ่นที่ 1 ปี 2527 ถึงรุ่น 7 ปี 2540 ตามรายชื่อในทำเนียบเท่าที่มีหลักฐานโดยการสุ่มรุ่นละ 3 คน

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ใช้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative data) ซึ่งได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นทำการจัดประเภทและแจกแจงความถี่ของข้อมูล เพื่อใช้ฐานนิยม เป็นตัวแทนของข้อมูลเชิงคุณภาพในแต่ละเนื้อหา สำหรับข้อมูลจากแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง ใช้วิธีการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละของการแจกแจงความถี่

8. ผลการประเมิน

ผลการประเมินโครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน สรุปได้ตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน ดังนี้

1. ความจำเป็นของโครงการ

นอกจากเป้าหมายของกระทรวงมหาดไทยที่มุ่งหวังให้มี ผรส. ในทุกหมู่บ้านแล้ว การสอบถามความเห็นของประชาชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และบุคลากรฝ่ายปกครองในพื้นที่ ต่างเห็นว่าภารกิจของผู้ใหญ่บ้านในบทบาทของนักปกครองท้องถิ่นมีมาก ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่มีอยู่เดิมไม่เพียงพอต่อการแบ่งเบาภาระของผู้ใหญ่บ้าน โดยเฉพาะในงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม การรักษาความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้าน ตลอดจนงานป้องกันและช่วยเหลือประชาชนเกี่ยวกับอุบัติเหตุทางธรรมชาติและสาธารณภัย ซึ่งการทำงานดังกล่าวนี้จำเป็นต้องอาศัยความสามารถที่ได้รับการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะทุกกลุ่มประชากรที่ให้ข้อมูล จึงเห็นว่าการฝึกอบรมหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านยังคงมีความจำเป็นในการบรรจุแต่งตั้ง ผรส.และเป็นการให้ความรู้เสริมแก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

2. รูปแบบการฝึกอบรม

การฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ที่ได้ดำเนินการมานับแต่ระยะที่ 1 ปี พ.ศ.2521 ถึง ระยะที่ 6 ปี พ.ศ.2540

ทำการฝึกอบรม ณ ศูนย์ฝึกอบรมมวลชน (ศูนย์ฝึกสมานมิตร) ซึ่งเป็นหน่วยราชการในสังกัด กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย มีที่ตั้งอยู่ที่ถนนสวนสน หมู่ที่ 2 ตำบลอ่าวน้อย อำเภอมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตลอดมาทุกรุ่น

การดำเนินการฝึกอบรม ผู้รับผิดชอบหลัก จะประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์ฝึกอบรม หัวหน้างานอำนวยการ งานปกครอง งานการเมืองและมวลชนสัมพันธ์ และงานยานพาหนะและสถานที่ และผู้ร่วมงานในงานต่าง ๆ ทำหน้าที่สนับสนุนและดำเนินการ รวมข้าราชการประจำทั้งหมด 12 คน ลูกจ้างชั่วคราว 25 คน และสมาชิกอาสาสมัครรักษาดินแดน (อส.) ทำหน้าที่ช่วยเหลือภารกิจในการฝึกอบรมยุทธศาสตร์ทางทหาร จำนวน 49 คน รวมอัตรากำลังทั้งหมด 107 คน

บุคลากรของศูนย์ฝึกอบรมมวลชนจะทำหน้าที่ดูแล และจัดการทั้งในด้านการอบรมทางวิชาการและภาคปฏิบัติ โดยทำการประสานงานติดต่อผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละเนื้อหาที่กำหนดไว้ในตารางฝึกอบรมที่เป็นข้าราชการสังกัดกรมการปกครอง จากส่วนกลางและภายในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตลอดจนวิทยากรจากหน่วยงานอื่น สำหรับยุทธวิธีทางการทหาร ได้รับการสนับสนุนจากกองทัพบก โดยมีสมาชิกอาสาสมัครรักษาดินแดนประจำศูนย์ฝึกอบรมเป็นผู้ช่วยเหลือ

การฝึกอบรมระยะที่ 1-5 กำหนดระยะเวลาการฝึกอบรมตามหลักสูตรรุ่นละ 4 สัปดาห์ ทำการฝึกอบรมปีละ 8 รุ่น รุ่นละประมาณ 500 คน ในระยะที่ 6 ได้ทำการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการฝึกอบรมในด้านการลงทุนและระยะเวลา โดยกำหนดหลักสูตร แต่ละรุ่นให้ได้รับเนื้อหาและวิธีการฝึกไม่ด้อยไปกว่ารุ่นก่อน ๆ แต่ใช้ระยะเวลาการฝึกอบรมลดลงเป็น 3 สัปดาห์ และสามารถฝึกอบรมได้ปีละ 9 รุ่น

การฝึกอบรมระยะที่ 6 นอกจากจะปรับปรุงเนื้อหาและวิธีการฝึกอบรมให้ใช้ระยะเวลาการฝึกอบรมลดน้อยลงกว่าเดิมแล้ว ยังได้ปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมให้มีลักษณะสอดคล้องกับภาวะปัจจุบันของประเทศ โดยไม่ได้ละเลยวัตถุประสงค์เดิม ดังนี้

วัตถุประสงค์ของโครงการใหม่

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความสามารถในการป้องกันปราบปรามโจรผู้ร้าย และรักษาความสงบเรียบร้อยภายในตำบลหมู่บ้านของตน

2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย
3. เพื่อสร้างเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวม ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยเฉพาะการวางรากฐานและการสร้างสรรค์ความเจริญในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม
4. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้พัฒนาลักษณะการเป็นผู้นำ
5. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้พัฒนาอาชีพเสริม และสามารถนำไปประกอบอาชีพในหมู่บ้านได้

วัตถุประสงค์ของโครงการที่ได้ปรับปรุงนี้เมื่อนำไปสอบถามความเห็นของบุคลากร สังกัดกรมการปกครอง ซึ่งทำงานร่วมกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผรส. ในจังหวัดต่าง ๆ บุคลากรกลุ่มดังกล่าวมากกว่าร้อยละ 90 เห็นว่าวัตถุประสงค์ของโครงการทุกข้อมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

สำหรับเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการฝึกอบรม กลุ่มผู้บังคับบัญชา ผู้ผ่านการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และวิทยากร เห็นว่ามีความเหมาะสม สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของโครงการ เป็นประโยชน์น่าสนใจและเกี่ยวข้องกับภาระงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผรส. อันเป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากพื้นฐานการศึกษาของกลุ่มเป้าหมายของโครงการ ซึ่งส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 50 สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา เนื้อหาวิชาที่เป็นความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผรส. เรื่องการเมือง การปกครอง การพัฒนาและความมั่นคงของชาติ เป็นความรู้ทางด้านกฎหมาย จึงเป็นการยากต่อการทำความเข้าใจในช่วงเวลาของการฝึกอบรม อีกทั้งอาจทำให้เกิดปัญหาในเชิงปฏิบัติได้ จากการสัมภาษณ์ ผรส. และผู้ใหญ่บ้านที่ได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ พบว่าเอกสารประกอบคำบรรยาย หลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านที่ศูนย์ฝึกอบรมมวลชนได้รวบรวมและจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม และแจกให้กับผู้ผ่านการฝึกอบรมนั้น เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการค้นคว้าข้อมูลหมายต่าง ๆ ในการระงับข้อพิพาทของลูกบ้าน ส่วนหลักสูตรการฝึกภาคปฏิบัตินั้นทำให้ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความมั่นใจ และกล้าแสดงออกต่อการปฏิบัติงานที่มีการเสี่ยงอันตรายได้

การฝึกอบรมในแต่ละรุ่นจัดให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนเข้ารับฟังคำบรรยายความรู้ภาควิชาการในห้องประชุมใหญ่ ทั้ง 500 คน ที่เข้ารับการอบรม โดยมีการถ่ายทอดโทรทัศน์วงจรปิดในแต่ละจุดเพื่อกระจายการรับรู้ของผู้เข้ารับการอบรมได้ทั่วถึง ซึ่งห้องประชุมใหญ่เป็นห้องโถงไม่มี

ฝักัน แสง เสียง และการถ่ายเทอากาศภายในห้องประชุมเป็นไปตามธรรมชาติ และเพียงพอต่อการเรียนรู้ สำหรับการฝึกอบรมด้านยุทธวิธีทางทหารจะเป็นการฝึกภาคปฏิบัติและภาคสนาม

การเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในภาควิชาการเป็นการฝึกอบรมในชั้น เรียน ขนาด ใหญ่มาก มีความจุถึง 500 คน วิทยาการที่บรรยายแต่ละเนื้อหาจะผลัดเปลี่ยนกันเข้าบรรยายในเวลา อันจำกัด กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นรายบุคคลจึงยากต่อการนำมาใช้ แม้กิจกรรมกลุ่มก็ยังดำเนินการได้ยาก แม้ว่าวิทยาการจะเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญและเชี่ยวชาญมากในเนื้อหา ก็ยากที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะมีความเข้าใจในขณะนั้น เว้นแต่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีความสนใจเป็นพิเศษใน เนื้อหา นั้น ประกอบกับเทคนิคการสอนของวิทยาการทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสนใจ และมีการทำ เนื้อหาให้ง่ายขึ้น ประกอบกับการยกตัวอย่างเหตุการณ์จริง ๆ จึงจะเกิดการเรียนรู้ได้ดี

บรรยากาศการเรียนรู้โดยทั่วไปมีลักษณะเป็นทางการมากกว่าการผ่อนคลาย ทั้งใน ภาควิชาการและยุทธวิธี วัสดุอุปกรณ์ที่เป็นสื่อการเรียนรู้ ส่วนใหญ่ใช้แผ่นใส และเอกสารประกอบ คำบรรยาย เป็นอุปกรณ์การสอนซึ่งไม่แตกต่างกับเทคนิคการสอนโดยวิธีการบรรยายทั่วไป ผู้เข้ารับการ อบรมเห็นว่าวิทยาการมีการเตรียมตัว ตั้งใจถ่ายทอดความรู้และมุ่งประเด็นไปยังจุดมุ่งหมายของ การฝึกอบรม แต่โอกาสในการแสดงออกของความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีน้อย เนื่องจาก ขนาดของชั้นเรียนมีขนาดใหญ่เกินไป

อย่างไรก็ตาม ผู้เข้ารับการอบรมเห็นว่าสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้เป็นประโยชน์ยิ่งใน การปฏิบัติงานที่ทำอยู่ในปัจจุบันสำหรับกลุ่มท่านั้น ผู้ใหญ่บ้าน และเป็นประโยชน์สำหรับราษฎรที่ จะได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็น ผรส.

การฝึกอบรมในแต่ละรุ่น จะจัดให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมกินอยู่พักร่วมกันตลอด ระยะเวลาการฝึกอบรม โดยมีอาคารพักร่วมจำนวน 6 อาคาร แต่ละอาคาร พักแรมได้ประมาณ 80-85 คน ลักษณะอาคารเป็นอาคารใต้ถุนสูง ซึ่งสามารถใช้เป็นห้องประชุมกลุ่มย่อย และเป็นส่วน นันทนาการในร่ม มีโทรทัศน์ประจำอาคาร อาคารละ 1 เครื่อง โต๊ะ เก้าอี้ สำหรับนั่งพักผ่อน ซึ่ง สามารถเล่นเกมต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้จะมีที่นั่งพักผ่อนตามคันไม้ใหญ่ภายในบริเวณศูนย์ฝึกอบรม สนามฟุตบอล และสนามฝึกยิงปืน จำนวนผู้เข้าฝึกอบรมในแต่ละรุ่นจะมีประมาณ 500 คน ระยะแรก จะรับผู้เข้าฝึกอบรม กระจายตามภูมิภาคต่าง ๆ หลายจังหวัด แต่เกิดปัญหาเนื่องจากวัฒนธรรม ทางท้องถิ่น และศาสนาที่แตกต่างกันส่งผลต่อการบริการในด้านอาหาร และกิจกรรมทางศาสนาให้

สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นไปได้ยาก ในระยะหลังศูนย์ฝึกอบรมจึงได้กำหนดรับจากจังหวัดที่ใกล้เคียงกัน มีลักษณะพื้นฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นและศาสนาที่ใกล้เคียงกัน ทำให้ศูนย์ฝึกอบรมลดปัญหา ในการบริการด้านอาหารและกิจกรรมทางศาสนาที่แตกต่างกัน สามารถสนองความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละรุ่นได้ดี และเหมาะสมยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและผู้ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการบริการด้านที่พักอาศัย เกือบทุกคนเห็นว่ามีความสะดวกสบายพอควร และช่วยให้เกิดสัมพันธภาพระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมในการพักแรมร่วมกัน ส่วนการบริการด้านอาหารโดยทั่วไปจัดว่าอยู่ในระดับดี เพียงแต่รสชาติอาจไม่เป็นที่พึงพอใจ เพราะผู้เข้ารับการฝึกอบรมเคยชินกับรสชาติของอาหารท้องถิ่นมากกว่ารสชาติที่ทางโรงครัวของศูนย์ฝึกอบรมมวลชนจัดให้

3. การประเมินและติดตามผลผู้ผ่านการฝึกอบรม

การสอบถามผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และ ผรส. ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ในการทำงานด้านการรักษาความปลอดภัยของตำบล หมู่บ้าน การเมืองและปฏิบัติการจิตวิทยา การรายงานข่าว การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การป้องกันและต่อต้านการก่อการร้าย การพัฒนาท้องถิ่น การให้ความร่วมมือต่อทางราชการ ความกระตือรือร้นและเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมาย ความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ ความคิดริเริ่มจัดทำกิจกรรม การระงับคดีความและข้อพิพาทต่าง ๆ ความถูกต้องและเรียบร้อยของงานที่ปฏิบัติ การให้บริการประชาชนและการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาท้องถิ่นดีขึ้นกว่าเดิม เกินกว่าร้อยละ 50 ทุกรายการ

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมและผู้ผ่านการฝึกอบรมประเมินตนเองว่ามีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นในด้านการทราบสิทธิ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในตำบล/หมู่บ้าน และพัฒนาลักษณะความเป็นผู้นำหมู่บ้านที่ดีเกินกว่าร้อยละ 70 ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ประชาชนที่ให้ความเห็นว่า ผรส. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ผ่านการฝึกอบรมมาแล้ว มีความสามารถและมั่นใจในการดำเนินการมาตรการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน อีกทั้งเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถปรึกษาได้ง่ายกว่าการติดต่อกับฝ่ายปกครอง หรือตำรวจซึ่งมักจะเป็นคนต่างถิ่น

9. อภิปรายผล

โครงการฝึกอบรมกำนันผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน เป็นโครงการที่พัฒนาจากความต้องการทางสังคม และนโยบายเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเนื้อหา และวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมตามสภาพการณ์ของประเทศเป็นระยะ ๆ แสดงว่าโครงการนี้มีลักษณะเด่นในด้านความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการ (appropriateness) และมีเป้าหมายที่การกระจายผลผลิตเพื่อการบรรจุแต่งตั้ง ผรส. ในหมู่บ้านต่าง ๆ อย่างทั่วถึง (equity) โดยกรมการปกครองมุ่งหวังที่จะฝึกอบรมราษฎรให้มีคุณสมบัติเพียงพอที่จะบรรจุแต่งตั้งเป็น ผรส. ทุกหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1-2 คน อย่างไรก็ตามในแต่ละช่วงของการฝึกอบรมแต่ละรุ่น กรมการปกครองได้เน้นหลักความไวต่อการตอบสนองสังคม (responsiveness) โดยมุ่งผลิตบุคลากรในสังคมที่มีความจำเป็นและต้องการสูง โดยการจัดลำดับความสำคัญของการคัดสรรบุคคลเข้ารับการอบรมจากพื้นที่ที่มีปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงและความปลอดภัยเป็นอันดับแรก โดยการให้โควตาของจังหวัดและอำเภอที่มีความจำเป็นดังกล่าว จึงทำให้มีบางจังหวัดที่ยังไม่มีการส่งราษฎรเข้ารับการฝึกอบรม อาทิ จังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง

ผู้ผ่านการฝึกอบรมตามโครงการ เมื่อได้ไปปฏิบัติหน้าที่ตามที่ทางราชการมอบหมายในพื้นที่ มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้ผลเป็นที่น่าพึงพอใจ ดังที่ผู้บังคับบัญชาประเมินว่าผู้ผ่านการฝึกอบรมมีผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นก่อนการได้รับการฝึกอบรม ทั้งในด้านการรักษาความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย การข่าว การพัฒนาท้องถิ่น ความรับผิดชอบในงานในหน้าที่ และความร่วมมือกับทางราชการ อีกทั้งประชาชนในท้องถิ่นมีความชื่นชม และมีเจตคติที่ดีต่อผู้ผ่านการฝึกอบรม โดยเห็นว่าเป็น ผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ มีความกล้าหาญเชื่อมั่นในตนเอง มีระเบียบวินัย ตั้งใจทำงาน และมีความเป็นผู้นำ แสดงว่า โครงการนี้สามารถผลิตบุคลากรให้มีคุณสมบัติสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการที่ต้องการพัฒนาและส่งเสริมอันเป็นข้อบ่งชี้ถึงประสิทธิผล (effectiveness) ของโครงการว่าประสบความสำเร็จมากกว่าความล้มเหลว

อย่างไรก็ตาม การกำหนดให้ศูนย์ฝึกอบรมมวลชนรับผิดชอบในการผลิต หรือดำเนินการเพียงแห่งเดียว แม้จะให้ความเชื่อมั่นในการผลิตในกระบวนการเดียวกัน จากกลุ่มผู้ดำเนินการเดียวกัน ผลลัพธ์ของการผลิตจะได้ผลใกล้เคียงกัน แต่วิธีการดังกล่าวเป็นการรวมอำนาจและทรัพยากรบุคคล ซึ่งเป็นทรัพยากรทางปัญญาซึ่งมีจำกัด และเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และค่าใช้จ่ายส่วนตัว

การรักษาความปลอดภัยและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับฝ่ายปกครองและตำรวจ ซึ่งต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่ได้รับการฝึกฝนมาโดยตรง จึงทำให้โครงการนี้มีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการ ดังที่กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการต่อเนื่องมาเป็นระยะ ๆ รวม 6 ระยะ เป็นเวลา 20 ปี โดยที่โครงการนี้เป็นโครงการพิเศษ จะดำเนินการได้ก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ด้วยเหตุผลดังได้กล่าวมาแล้ว **กระทรวงมหาดไทยควรมีนโยบายปรับเปลี่ยนลักษณะของโครงการจากโครงการพิเศษมาเป็นแผนงานปกติที่ต้องดำเนินการต่อเนื่อง** เพราะความต้องการ ผรส. นอกจากความขาดแคลนที่มีอยู่เดิมแล้ว กระทรวงมหาดไทยยังต้องผลิต ผรส. ทดแทนบุคลากรที่ขาดไปจากที่เคยมีอยู่เดิมอีกด้วย อีกทั้งศักยภาพของศูนย์ฝึกอบรมมวชนมีมากเพียงพอที่จะปฏิบัติงานและดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง

2. การคัดสรรบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม

บุคลากรที่มีสิทธิในการเข้ารับการฝึกอบรมแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ที่ดำรงตำแหน่งกำนันผู้ใหญ่บ้าน ไม่จำกัดเพศและวัย กับราษฎรเพศชายอายุอยู่ระหว่าง 25-35 ปี และได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่ง ผรส. เมื่อผ่านการฝึกอบรม ลักษณะของบุคลากรที่แตกต่างกันทั้งสองกลุ่มแสดงถึงเป้าหมายในการฝึกอบรมเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มี ความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้การปฏิบัติงานในหน้าที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (กลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) กับการพัฒนาบุคลากร ให้มีสมรรถภาพเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ที่จะได้ปฏิบัติงานต่อไป เมื่อสิ้นสุดการอบรม (กลุ่มราษฎร) ด้วยเหตุนี้สัดส่วนค่าน้ำหนักในการฝึกอบรมแต่ละรุ่นจึงเน้นหนักในด้านยุทธวิธีมากกว่าความรู้ในเนื้อหาอื่น ๆ โดยใช้เวลาในการฝึกอบรมด้านยุทธวิธีและภาคสนามมากกว่าร้อยละ 30 ของเวลาที่ใช้ในการอบรมทั้งหมด ขณะที่เวลาที่เหลือใช้ในการอบรมเนื้อหาทางวิชาการที่หลากหลายทั้งที่เป็นความรู้ด้านระเบียบบริหารราชการ ปฏิบัติการมวชน การรักษาความสงบเรียบร้อย การพัฒนาชนบท การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การข่าว การพยาบาล การเสริมสร้างภาวะผู้นำ การเกษตร ซึ่งแต่ละเนื้อหาต่างมีเนื้อหาและความละเอียดลึกซึ้งเฉพาะ ยากต่อการทำความเข้าใจโดยใช้ระยะเวลาสั้น ๆ เพียง 2-4 ชั่วโมง ตามที่กำหนดไว้ในตารางการฝึกอบรม

ลักษณะการจัดการฝึกอบรมดังกล่าวแสดงว่าโครงการมุ่งเน้นการฝึกอบรมราษฎรเพื่อเข้าสู่ตำแหน่ง ผรส. มากกว่าการฝึกอบรมกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ดำรงตำแหน่งอยู่แล้ว เกณฑ์การคัดสรรบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมจึงมุ่งเน้นไปที่ราษฎรที่มีสุขภาพแข็งแรง อยู่ในวัยฉกรรจ์ สามารถทนรับ การฝึกอบรมยุทธวิธีทางการทหารได้ อย่างไรก็ตามในภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่อยู่ในภาวะ

ชนเขา รัฐบาลรายได้ และงบประมาณในการฝึกอบรมมีจำกัดยิ่งขึ้นกว่าเดิม ขณะที่ความจำเป็นและความต้องการมีมาก ศูนย์ฝึกอบรมมวลชน กระทรวงมหาดไทย อาจปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเป้าหมายในการฝึกอบรมแทนที่จะจัดการฝึกอบรมรวมทั้งสองกลุ่มดังที่เป็นอยู่ อาจจะแยกหลักสูตรเป็นหลักสูตรเฉพาะกลุ่มที่ใช้เวลาและเนื้อหาที่เหมาะสม โดยการกำหนดเกณฑ์ในการคัดสรรบุคลากรให้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละกลุ่ม และกำหนดหลักสูตรทางด้านเนื้อหา วิธีการฝึกที่สอดคล้องกับกลุ่มที่เข้ารับการอบรม อาทิ กลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาจจำแนกเป็นกลุ่มผู้ที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งทางการบริหารท้องถิ่นมาก่อน เช่น เคยเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ที่เคยผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการบริหารปกครองท้องที่ของอำเภอจังหวัด กับกลุ่มที่ไม่เคยมีประสบการณ์บริหารและไม่เคยผ่านการฝึกอบรม อาจกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมที่แตกต่างกันโดยกลุ่มที่มีประสบการณ์มุ่งเน้นการแก้ปัญหาที่วิกฤติและพบบ่อย ๆ โดยไม่กำหนดวุฒิทางการศึกษาที่สูงขึ้น ส่วนกลุ่มที่ขาดประสบการณ์อาจกำหนดคุณสมบัติด้านวุฒิทางการศึกษาเป็นระดับมัธยมศึกษาเป็นอย่างน้อย ส่วนกลุ่มราษฎรอาจจำแนกเป็นกลุ่มที่เคยผ่านการฝึกอบรมด้านยุทธวิธีทางการทหาร เช่น ผ่านการอบรมอาสาสมัครรักษาดินแดน หลักสูตรทหารพราน หลักสูตร ทสปช. หรือเคยเป็นทหารประจำการมาก่อน เป็นกลุ่มที่มุ่งเน้นทางวิชาการมากกว่าทางยุทธวิธี ส่วนกลุ่มที่ไม่เคยมีประสบการณ์ทางการทหารอาจใช้หลักสูตรเดิม อย่างไรก็ตามเพื่อให้การพัฒนาบุคลากรตามโครงการนี้ประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เกณฑ์คุณสมบัติทางการศึกษาควรมีการเปลี่ยนแปลงให้สูงขึ้นกว่าระดับประถมศึกษาทุกกลุ่ม ทุกหลักสูตร

3. สถานที่ฝึกอบรม

โครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2521 จนถึงปัจจุบัน โดยกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินการฝึกอบรม ณ ศูนย์ฝึกอบรมมวลชน (ศูนย์ฝึกสมานมิตร) ตำบลอ่าวน้อย อำเภอมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพียงแห่งเดียวทุกรุ่นที่ทำการฝึกอบรม ไม่ว่ากลุ่มเป้าหมายในการฝึกอบรมจะมีภูมิลำเนาอยู่ ณ จังหวัดใด โดยโครงการจะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางของกลุ่มเป้าหมายทุกคน ลักษณะดังกล่าวทำให้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางของกลุ่มเป้าหมายมีส่วนสำคัญในการลงทุนของโครงการค่อนข้างสูง เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายที่กรมการปกครองกำหนดลำดับความสำคัญจากหมู่บ้านที่มีปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคง ทุรกันดาร จึงทำให้ราษฎรที่ได้รับการคัดสรรให้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่มาจากหมู่บ้านและจังหวัดชายแดน

นอกจากนี้การฝึกอบรมซึ่งมีระยะเวลานานถึง 3 สัปดาห์ (21 วัน) แม้ว่าการฝึกอบรมจะมีวันหยุดสัปดาห์ละ 1 วัน แต่กลุ่มเป้าหมายไม่สามารถเดินทางไป-กลับได้ภายในวันเดียวกัน ระยะเวลาที่นานอาจทำให้กลุ่มเป้าหมายบางคนเกิดปัญหาสุขภาพจิต เนื่องจากการคิดถึงบ้าน มีความเป็นห่วงกิจการของตนเอง และความเป็นอยู่ของครอบครัว โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกำนัน หรือ ผู้ใหญ่บ้านซึ่งส่วนใหญ่จะมีความเป็นห่วงภาระงานในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายปกครองทางอำเภอ จังหวัด หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่สัมพันธ์กับลูกบ้านของตนเอง จึงทำให้กลุ่มเป้าหมายบางคนที่มีความกังวลดังกล่าวตัดสินใจไม่เข้าร่วมฝึกอบรม หรือขณะที่ฝึกอบรมจะขาดสมาธิในการเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่โครงการดำเนินการให้

อนึ่ง วิทยากรในการฝึกอบรมภาคความรู้ทางวิชาการส่วนใหญ่เป็นข้าราชการสังกัดกรมการปกครอง ซึ่งปฏิบัติงานที่ส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร) ก็ต้องใช้เวลาในการเดินทางไป-กลับไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง เพื่อทำการบรรยาย 2-4 ชั่วโมงนั้น นับว่านอกจากจะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการเดินทางของวิทยากรแล้ว ยังเกิดความสูญเปล่าของการใช้เวลาอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการจัดการฝึกอบรม ณ ศูนย์ฝึกอบรมมวลชนที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพียงแห่งเดียวจะทำให้เกิดจุดด้อยในเรื่องค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และวิทยากรดังกล่าว แต่การจัดการฝึกอบรม ณ ศูนย์ฝึกอบรมมวลชนแห่งเดียวทุกถิ่น ก็เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายด้านอื่น โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายด้านการบริหารจัดการ และการบริการ อาทิ เครื่องใช้ต่าง ๆ อุปกรณ์เกี่ยวกับที่พักอาศัย อุปกรณ์ในการประกอบอาหาร วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกอบรมซึ่งจะเป็นการลงทุนครั้งเดียวในครั้งแรก ส่วนในการฝึกครั้งต่อไปอาจใช้วัสดุอุปกรณ์เดิม เพิ่มเติมเฉพาะในส่วนที่เป็นวัสดุสิ้นเปลือง หรือที่เสื่อมสภาพเท่านั้น ซึ่งถ้าหากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยกระจายการฝึกอบรมไปตามภาคต่าง ๆ ของประเทศแล้ว จะต้องมีการลงทุนค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เพิ่มขึ้นตามจำนวนศูนย์ฝึกอบรมที่ก่อตั้งเพิ่มเติม ที่มีความพร้อมในการจัดการฝึกอบรมบุคลากรที่สามารถพักแรมร่วมกันในสถานที่เดียวกัน ซึ่งกรมการปกครองไม่มีศูนย์ฝึกอบรมดังกล่าว เว้นแต่จะขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น เช่น กรมตำรวจ กองทัพบก เพื่อขอใช้สถานที่ฝึกอบรมบุคลากรของหน่วยงานนั้น ๆ เช่น โรงเรียนพลตำรวจ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน ค่ายทหารในเขตมณฑลทหารบกต่าง ๆ ซึ่งจะต้องมีการประสานงานในระดับกรมหรือกระทรวงจึงจะดำเนินการได้ ด้วยข้อสังเกตดังกล่าวการฝึกอบรมบุคลากรตามโครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จึงมีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการ ณ ศูนย์ฝึกอบรมมวลชน (ศูนย์ฝึกสภามิตร) อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ต่อไป สิ่งที่ควรพิจารณาสำหรับกรม

การปกครองก็คือ ด้วยศักยภาพที่มีอยู่ของศูนย์ฝึกสมานมิตร ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ บุคลากร อาคารที่พัก ห้องประชุม โรงอาหาร สถานที่พักผ่อน และนันทนาการ ตลอดจนบริการพื้นฐานด้านสาธารณสุข โภค การใช้สถานที่ศูนย์ฝึกสมานมิตรแห่งนี้เพื่อการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหลัก สูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านเพียงโครงการเดียว ทำให้ไม่คุ้มค่ากับศักยภาพที่มีอยู่ โดยเฉพาะในบางปีที่ไม่สามารถฝึกอบรมได้ตลอดปี จึงควรมีนโยบายในการพัฒนาสถานที่ให้พร้อม ที่จะให้บริการเพื่อการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย และขยายต่อไป เพื่อรองรับโครงการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน จน สามารถพึ่งพาตนเองได้โดยอาศัยความช่วยเหลือจากเงินงบประมาณแผ่นดินน้อย ที่สุด

4. หลักสูตรการฝึกอบรม

หลักสูตรการฝึกอบรมจากการสอบถามผู้บังคับบัญชา ผู้ผ่านหลักสูตร ผู้บริหารและ จัดการ โครงการเห็นว่าเนื้อหาที่ดำเนินการอยู่มีความเหมาะสมดีแล้ว อย่างไรก็ตาม การสัมภาษณ์ ฝ่ายบริหารและจัดการ โครงการฝึกอบรม พบว่า ในการกำหนดเนื้อหาแต่ละเนื้อหาเป็นไปโดยมติของ ฝ่ายบริหารและจัดการเป็นผู้กำหนด เช่น กำหนดโดยนโยบายของกรมการปกครอง กำหนดโดย ปัญหาสังคมใหม่ ๆ ที่เป็นที่น่าสนใจในขณะนั้น เช่น โรคเอดส์ ยาเสพติดประเภทต่าง ๆ และระเบียบ การบริหารราชการทั่วไป ซึ่งการกำหนดเนื้อหาดังกล่าวเป็นการมองความสำคัญของเนื้อหาจากสภาพ สังคมเมือง ปัญหาต่าง ๆ จึงเป็นประเด็นปัญหาสังคมเมืองมากกว่าปัญหาของสังคมชนบท ซึ่งจะเป็น ปัญหาที่ตรงกับความสนใจและความต้องการในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายในการอบรมมากกว่า ฉะนั้น จึงเป็นไปได้ที่แม้ว่ากลุ่มเป้าหมายในการอบรม จะเห็นว่าเนื้อหาตามหลักสูตรที่ฝึกอบรม น่าสนใจและจำเป็นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ แต่โอกาสของการนำมาใช้ของเนื้อหาแทบจะไม่ได้ นำมาใช้เลย อาทิ การฝึกอบรมยุทธวิธีทางทหาร แม้จะเป็นประโยชน์แต่ในความเป็นจริงโอกาสในการ ทำงานร่วมกับกองกำลังทหารมีน้อยมาก เว้นแต่หมู่บ้านชายแดนที่มีปัญหาเกี่ยวกับกองกำลังต่างชาติ ซึ่งรัฐจำเป็นต้องจัดกองกำลังทหารดำเนินการในการป้องกันประเทศและรักษาความปลอดภัยของชุมชน ในบริเวณชายแดนนั้น ๆ โดยทั่วไป ผรส. จะทำงานร่วมกับฝ่ายปกครอง หรือตำรวจมากกว่าฝ่าย ทหาร นอกจากนี้บทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านและ ผรส. ในการรักษาความปลอดภัยภายในหมู่บ้าน ปัจจุบันเป็นไปในลักษณะป้องกันปรามปัญหาอันอาจเกิดเนื่องจากวัยรุ่นในลักษณะการชี้แจง ตักเตือน มากกว่าการใช้กำลังและอาวุธ การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเป็นไปในลักษณะประสานงาน และให้ความร่วมมือกับทางฝ่ายอำเภอ และตำรวจ ทั้งในการลาดตระเวนเวลากลางคืน และการจัด เวรยาม ซึ่งอาจมีความเป็นไปได้ในการใช้อาวุธ แต่โดยส่วนใหญ่จะเป็นการระวังป้องกันและให้ข่าว หรือสื่อสารกับหน่วยเหนือเพื่อดำเนินการในกรณีที่ต้องใช้กำลังอาวุธมากกว่าจะดำเนินการด้วยตนเอง

บทบาทสำคัญของผู้ใหญ่บ้าน และ ผรส. ที่ประชาชนยอมรับมักจะเป็นไปในลักษณะป้องปราม ป้องกันดังกล่าวมาแล้ว และเน้นหนักไปในทางการเป็นผู้นำในการป้องกันอุบัติภัยทางธรรมชาติ การบรรเทา สาธารณภัย และงานพัฒนาชุมชน เพื่อให้หมู่บ้านมีความเจริญ ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม ฉะนั้นการฝึกอบรมยุทธวิธีทางการทหารที่ให้ค่าน้ำหนักเกินกว่าร้อยละ 30 และผูกพันกับกองกำลังทางทหารอาจต้องมีการทบทวน อีกทั้งปัจจุบันปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญและทวีความรุนแรงมากขึ้น ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดจากทางตำรวจหน่วยปราบปรามยาเสพติด และตำรวจตระเวนชายแดน มีบทบาทสำคัญในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในปัจจุบัน จึงน่าจะนำมาทดแทนบทบาทของยุทธวิธีทางการทหาร และกองกำลังของตำรวจทั้งสองหน่วยดังกล่าว โดยเฉพาะตำรวจตระเวนชายแดนสามารถฝึกการใช้อาวุธแทนกองกำลังทางทหารได้ และการใช้กองกำลังของกรมตำรวจมาสนับสนุนแทนจะช่วยให้การฝึกเป็นเอกภาพในด้านหน่วยงานรับผิดชอบเป็นกระทรวงมหาดไทยเพียงกระทรวงเดียว อีกทั้งเป็นการลดภาพพจน์ของปัญหาลัทธิคอมมิวนิสต์ให้หมดไป เมื่อโครงการนี้ มีการปรับเปลี่ยนลักษณะของโครงการจากโครงการพิเศษซึ่งผูกพันกับกอ.รมน. มาเป็นแผนงานปกติของกระทรวงมหาดไทย

5. วัตถุประสงค์ของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

เมื่อพิจารณาเนื้อหาภาควิชาการและภาคปฏิบัติที่ศูนย์ฝึกอบรมมวลชนนำมาจัดเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม เห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เห็นการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ในสังคมเป็นหลัก (social interaction) โดยมุ่งพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มในสังคม ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขอย่างมีความสุข ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะเรียนรู้ขอบข่ายในการตัดสินใจในเรื่องราวต่าง ๆ โดยอาศัยหลักการทางการปกครองและกฎหมายเป็นแนวคิดในการแก้ปัญหาในเรื่องรายนั้น ๆ อย่างไรก็ดีตาม จากการสัมภาษณ์วิทยากรผู้บรรยาย พบว่าวัตถุประสงค์ดังกล่าวเป็นไปได้ยาก เนื่องมาจากข้อจำกัดของสภาพพื้นฐานของผู้เรียน ขนาดของชั้นเรียน ทำให้ยากต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม แนวทางหนึ่งซึ่งวิทยากรได้เสนอแนะคือการสร้างความเชื่อมั่น สรพธาคต่อการประพฤติ ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม โดยการปฏิบัติหน้าที่เต็มความสามารถ ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ ไม่ฝืนมโนธรรมแห่งตน ให้เกิดขึ้นกับผู้เข้ารับการอบรม โดยอาศัยแบบอย่างจากคุณธรรม จริยธรรมของวิทยากรเอง เพราะโดยปกติผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะมีความเชื่อถือในความรู้ความสามารถของวิทยากรเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว แต่เมื่อเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้มุ่งยึดปฏิสัมพันธ์ในสังคมเป็นหลักเน้นหนักให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชน เมื่อกลับไปปฏิบัติหน้าที่ วิทยากรที่บรรยายทุกคนที่กล่าว

อ้างถึงคุณธรรม จริยธรรมในการปกครองหรือการประพฤติปฏิบัติที่เป็นแบบอย่าง จะต้องมีความสมบัติดังกล่าวอย่างแท้จริง จึงจะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธา ไม่คลางแคลงใจ และพร้อมที่จะปฏิบัติตามแบบอย่างต่อไป ฉะนั้นการสรรหาวิทยากรในการบรรยายของศูนย์ฝึกอบรมมวลชน นอกจากจะพิจารณาถึงความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาการแล้ว ยังต้องคำนึงถึงคุณสมบัติเฉพาะตัวในด้านคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย และในการแนะนำตัววิทยากรในการบรรยายแต่ละครั้ง ควรมีการกล่าวถึงเกียรติประวัติ และชื่อเสียงของวิทยากรในด้านคุณงามความดีตามจรรยาบรรณวิชาชีพของวิทยากรแต่ละรายทุกครั้ง

6. สาระความรู้/เนื้อหาความรู้ทางวิชาการ

การสอบถามและสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชา วิทยากร และผู้ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับสาระความรู้หรือเนื้อหาในการบรรยาย ทุกกลุ่มเห็นว่าเนื้อหาสาระของความรู้ทางวิชาการ มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ในบทบาทของผู้นำชุมชน ดังที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผรส. กล่าวถึงเอกสารประกอบการบรรยาย ซึ่งศูนย์ฝึกอบรมมวลชนได้รวบรวมเนื้อหาสาระที่สำคัญในแต่ละหัวข้อการบรรยายของวิทยากร และจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มแจกให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรม สามารถนำมาเป็นคู่มือในการปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการระงับกรณีพิพาทต่าง ๆ หรือการให้คำแนะนำ คำปรึกษา เกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่ถูกต้อง ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ อีกทั้งเห็นว่า ถ้าสามารถเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้ให้กับประชาชนมีความรู้ความเข้าใจโดยทั่วถึงแล้ว นอกจากจะช่วยให้การดูแลการปกครองภายในหมู่บ้านเป็นไปโดยความราบรื่นแล้ว ยังเป็นการปูพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ของประชาชนในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและเอื้อต่อการที่ชุมชนจะปกครองและพึ่งตนเองได้เป็นอย่างดี เมื่อมีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นตามกรอบของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของวิทยากรที่เห็นว่าสาระความรู้ที่บรรยายนั้นเป็นสาระความรู้ที่จำเป็นมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนทุกคนไม่เฉพาะกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผรส.เท่านั้น จึงควรที่จะมีการเผยแพร่ความรู้เหล่านี้ไปยังประชาชนในชุมชนทุกระดับด้วยถ้าสามารถกระทำได้

การเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในภาควิชาการในชั้นเรียนที่ศูนย์ฝึกอบรมดำเนินการทุกรุ่นจะมีการถ่ายทอดโทรทัศน์วงจรปิดเพื่อกระจายไปสู่การรับรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกครั้ง ที่มีการบรรยาย ถ้าหากศูนย์ฝึกอบรมขออนุญาตวิทยากรทำการบันทึกเทปโทรทัศน์และจัดทำเป็นต้นฉบับ ซึ่งในระยะแรก ๆ อาจต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในด้านการจัดทำสื่อโทรทัศน์ช่วยดำเนินการเพื่อให้ได้ต้นฉบับที่สมบูรณ์ มีประสิทธิภาพเพียงพอในการที่จะนำไปเผยแพร่ต่อไป ซึ่งเทปโทรทัศน์

ต้นฉบับที่ได้ จะเป็นประโยชน์ต่อศูนย์อบรมมวลชน ในการที่จะพัฒนารูปแบบโครงการฝึกอบรม ให้มีประสิทธิภาพในโอกาสต่อไป เช่น ใช้ในการเตรียมตัวผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละรุ่น ใช้เป็น บทเรียนบททวน หรืออาจพัฒนาไปสู่การสอนทางไกลต่อไปได้ นอกจากนี้ศูนย์ฝึกอบรมยังสามารถ ลำเนาเทปโทรทัศน์เหล่านั้นแจกจ่ายให้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นำไปใช้ในการเผยแพร่ความรู้ให้กับ ประชาชนในหมู่บ้านผ่านทางหอกระจายข่าว หรือในวาระการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน ซึ่ง นอกจากจะเป็นการให้ความรู้กับประชาชนในเรื่องต่าง ๆ แล้ว ยังเป็นการปูพื้นฐานการปกครองแบบ ประชาธิปไตย และประชาสัมพันธ์ผลงานของศูนย์ฝึกอบรมมวลชนอีกด้วย

7. โปรแกรมการฝึกอบรม

การฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หลักสูตรการรักษาความสงบ เรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ที่ดำเนินการอยู่นี้ มีเพียงโปรแกรมเดียวโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในด้าน ภูมิหลังของกลุ่มเป้าหมาย โดยมุ่งไปที่ราษฎรซึ่งไม่มีพื้นฐานในด้านการปกครองท้องถิ่น พื้นฐานทาง การต่อสู้และการใช้อาวุธมาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร และกำหนดประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งในด้านเนื้อหาสาระทางวิชาการ และวิธีการ ข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้จำแนกประเภทของกลุ่มเป้าหมายที่เข้ารับการอบรมตามพื้นฐานด้านการปกครองท้องถิ่น และพื้นฐานทางการต่อสู้เชิงยุทธวิธีได้ ดังนี้

7.1 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และราษฎรที่ไม่มีพื้นฐานทั้งสองด้านดังกล่าว

7.2 ราษฎรที่มีพื้นฐานการต่อสู้เรื่องยุทธวิธีมาก่อน เช่น เคยได้รับการฝึกหลักสูตร ทส.ปช., อพป.ทหารพราน อาสาสมัครรักษาดินแดน หรือทหารเกณฑ์ แต่ไม่มีประสบการณ์ด้านการ ปกครองท้องถิ่น

7.3 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีประสบการณ์ในการปกครองท้องถิ่นที่เคยดำรงตำแหน่ง ดังกล่าวมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี หรือเคยเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านมาก่อน แต่ไม่เคยผ่านประสบการณ์ด้าน การต่อสู้ทางยุทธวิธี

7.4 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีประสบการณ์ในการปกครองท้องถิ่นและเคยผ่านหลักสูตร การต่อสู้ทางยุทธวิธีมาแล้ว

การดำเนินการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่ผ่านมาดำเนินการฝึกอบรมบนข้อสันนิษฐานว่ากลุ่มเป้าหมายมีพื้นฐานภูมิหลังอยู่ในกลุ่มที่ 1 เพียงกลุ่มเดียวโดยไม่ได้อำนาจกลุ่ม จึงก่อให้เกิดจุดด้อยในด้านประสิทธิภาพเชิงเทคนิค (technical efficiency) และประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจ (cost efficiency) ทั้งนี้เพราะถ้าพิจารณาจากพื้นฐานภูมิหลังของกลุ่มเป้าหมายแล้ว

กลุ่มเป้าหมายกลุ่มที่ 2, 3 และ 4 ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้นโยบาย สาธารณะ วิธีการ และเวลาเท่ากับกลุ่มเป้าหมายกลุ่มแรก โดยศูนย์ฝึกอบรมมวลชนอาจจัดทำโปรแกรมการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับพื้นฐานของแต่ละกลุ่ม เช่น กลุ่มที่ 2 เน้นเนื้อหาสาระทางวิชาการปกครองท้องถิ่น ส่วนยุทธวิธีเป็นเพียงการทบทวน กลุ่มที่ 3 เน้นยุทธศาสตร์ทางการเมือง และการทบทวนความรู้เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น โดยเน้นการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนเป็นหลัก สำหรับกลุ่มที่ 4 รูปแบบการฝึกอบรมควรเป็นไปในลักษณะการสัมมนาแลกเปลี่ยนความเห็นและ ประสบการณ์ในการบริหารและปกครองท้องถิ่น และฝึกทบทวนยุทธศาสตร์ทางการเมือง จะทำให้การฝึกอบรมในแต่ละโปรแกรม สอดคล้องเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมให้น้อยลงตามลำดับ นับเป็นการปรับปรุงประสิทธิภาพเชิงเทคนิคของการฝึกอบรม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการประหยัด ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมได้อีกจำนวนไม่น้อย อันแสดงถึงประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจ ทั้งนี้การดำเนินการเมื่อมีโปรแกรมการฝึกอบรมสำหรับแต่ละกลุ่มเป้าหมายที่สมบูรณ์แล้ว การคัดสรรบุคคลเข้ารับการฝึกอบรมจะสามารถกำหนดพื้นฐานคุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละรุ่น แต่ละโปรแกรมได้ตามความจำเป็น และความต้องการของกรมการปกครอง นอกจากนี้โปรแกรมสำหรับกลุ่มเป้าหมายกลุ่มที่ 4 สามารถนำมาใช้สำหรับการฝึกทบทวนผู้ที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมไปแล้วหลาย ๆ ปีอีกด้วย

การวิจัยเพื่อประเมินโครงการฝึกอบรมกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ระยะที่ 1-5 ปี พ.ศ. 2521 - 2539 ครั้งนี้ ดำเนินการประเมินบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรกลุ่มดังกล่าวภายใต้กรอบความคิดพื้นฐาน (frame of reference) ของการบริหารราชการแผ่นดิน ตามนโยบายของรัฐในปัจจุบัน ผลการประเมิน ข้อเสนอแนะ และข้อเสนอแนะจึงเหมาะสมกับเงื่อนไขของกรอบความคิดพื้นฐานดังกล่าว ถ้าหากกรอบความคิดพื้นฐานหรือนโยบายของรัฐในการบริหารราชการแผ่นดินเปลี่ยนไป ข้อเสนอแนะต่าง ๆ อาจไม่เหมาะสมหรือเป็นไปได้ยากในการนำมาปฏิบัติจริง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง. สำนักประสานงานมวลชน. (2539) เอกสารประกอบคำบรรยายหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.

_____. (2540) เอกสารประกอบคำบรรยายหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.

_____. (2539?). เอกสารประกอบการพิจารณาอนุมัติโครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ระยะที่ 6 ระหว่างปี 2540-2544. อุดรธานี.

American Telephone and Telegraph Company (1988). The Trainer's Library : Measurement and Evaluation. Massachusetts : Addison-Wesley Publishing Company, Inc.

Cronbach, Lee, J. and Others (1981) Toward Reform of Program Evaluation. San Francisco : Jossey-Bass Publishers.

Posavac, Emil J and Carey, Raymond G. (1989). Program Evaluation : Methods and Case Studies. Englewood Cliffs, New Jersey . Prentice Hall,

The Joint Committee on Standards for Educational Evaluation. (1994). The Program Evaluation Standards : How to Assess Evaluations of Educational Program 2nd ed. California : Sage Publication, Inc ,.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์วิทยากร

1. ชื่อ.....ตำแหน่ง.....
สังกัด.....วุฒิ.....
2. บรรยายวิชา.....ตั้งแต่ปี (รุ่น).....
3. ได้รับการติดต่อ/ทาบทามก่อนบรรยาย.....วัน
4. มีการพูดคุยกับ Staff ของโครงการในเรื่องต่อไปนี้ หรือไม่

ข้อ	เรื่อง	มี	ไม่มี
4.1	จุดประสงค์ของโครงการ		
4.2	จุดประสงค์ของวิชา		
4.3	รายละเอียดของเนื้อหา		
4.4	ความยากง่ายของเนื้อหา		
4.5	พื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม		
4.6	ระยะเวลาที่ใช้		
4.7	ความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม		
4.8	เอกสารประกอบการบรรยาย		
4.9	สื่อ/สิ่งอำนวยความสะดวกในการบรรยาย		
4.10	ลักษณะของห้องที่ใช้ในการอบรม		
4.11	จำนวนผู้เข้ารับการอบรม		

5. จากประสบการณ์การบรรยาย ท่านคิดว่าสิ่งต่อไปนี้ เป็นปัญหาต่อการที่จะทำให้โครงการบรรลุเป้าหมายหรือไม่ อย่างไร

ข้อ	เรื่อง	ไม่เป็น	เป็น(ลักษณะปัญหา)
5.1	คุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรม		
5.2	ความยากง่ายของเนื้อหา		
5.3	ลักษณะของห้องเรียน		
5.4	ขนาดของห้องเรียน		
5.5	สื่อ/สิ่งอำนวยความสะดวก		
5.6	เอกสาร		

6. ค่าตอบแทนมีความเหมาะสมหรือไม่

☐เหมาะสม ☐ไม่เหมาะสม ควรเป็น.....

7. ท่านมีความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงบางประการของโครงการในลักษณะต่าง ๆ ต่อไปนี้
อย่างไร

7.1 จัดการฝึกอบรมกระจายตามภูมิภาค

☐ เห็นด้วย เพราะ.....

☐ ไม่เห็นด้วย เพราะ.....

7.2 กำหนดคุณสมบัติพื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เช่น

7.2.1 ระดับการศึกษา ควรเป็น.....

7.2.2 อายุ ควรเป็น.....

7.2.3 ประสบการณ์ทางการทหาร ☐ จำเป็น ☐ ไม่จำเป็น

7.3 ปรับปรุงหลักสูตรสำหรับการบรรยาย

☐ บรรยายเฉพาะที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องการ

☐ บรรยายเฉพาะที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องใช้ปฏิบัติการจริงบ่อย ๆ

☐ ลดความเข้มข้นของการฝึกยุทธวิธีทางทหาร (เดิม 30 %)

☐ ระยะเวลาที่ฝึกควรสั้นลงกว่าเดิม (3 สัปดาห์)

8. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

.....

.....

.....

.....

**แบบสอบถามผู้เข้ารับการฝึกอบรม
หลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน**

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ต้องการรวบรวมข้อมูลย้อนกลับสำหรับศูนย์ฝึกอบรม
มวลชน(ศูนย์ฝึกสภามิตร) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดฝึกอบรม
ครั้งต่อไป
2. ความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับศูนย์ฝึก ฯ
ฉะนั้นจึงใคร่ขอให้ท่านตอบตามความเป็นจริงที่ท่านรู้สึกมากที่สุด
โดยท่าน ไม่ต้องลงชื่อ

.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ.... ปี
3. การศึกษา ☐ ประถมศึกษา
☐ มัธยมศึกษา
☐ สายอาชีพ (ต่ำกว่าปริญญาตรี)
☐ ปริญญาตรีขึ้นไป
4. ตำแหน่ง ☐ กำนัน
☐ ผู้ใหญ่บ้าน
☐ ราษฎร
5. อาชีพที่เป็นรายได้หลัก (ตอบได้กว่า 1 คำตอบ)
☐ เกษตรกรรม (ทำนา,ทำไร่,ทำสวน,เลี้ยงสัตว์,ประมง)
☐ ค้าขาย
☐ รับจ้าง
☐ อื่น ๆ (ระบุ).....
6. ลักษณะหมู่บ้านของท่าน
☐ หมู่บ้านปกติ ☐ หมู่บ้าน อพป. ☐ หมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง
☐ หมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน ☐ อื่น ๆ (ระบุ).
7. หมู่บ้านของท่านมีที่ตั้งห่างจากอำเภอ ระยะทาง.....กิโลเมตร
8. ถนนจากหมู่บ้านไปยังอำเภอมีลักษณะอย่างไร
☐ ถนนลาดยางไปถึง
☐ ถนนดิน/ลูกรัง เดินทางสะดวกตลอดปี
☐ ถนนดิน/ลูกรัง เดินทางไม่ได้บางฤดูกาล
☐ อื่น ๆ (ระบุ).....
9. จำนวนบ้านในหมู่บ้านของท่านมีกี่หลังคาเรือน
☐ ไม่ถึง 50 หลังคาเรือน ☐ 50 - 100 หลังคาเรือน
☐ 101 - 200 หลังคาเรือน ☐ 201 - 400 หลังคาเรือน ☐ มากกว่า 400 หลังคาเรือน
10. หมู่บ้านของท่านมีการฝึกอบรมหลักสูตรอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
☐ ลูกเสือชาวบ้าน (ลส.ชบ.) ☐ ไทยอาสาป้องกันชาติ(ทส.ปช.)
☐ อาสาพัฒนาป้องกันตนเอง(อพป.) ☐ อาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือน(อปพร.)
☐ หมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง

11. ท่านคิดว่าหมู่บ้านของท่านมีปัญหาต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด

ปัญหา	ระดับความรุนแรง		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. โจรผู้ร้าย			
2. การพนัน			
3. การค้ายาเสพติด/เสพยาเสพติด			
4. การก่อกวนชุมชน			
5. โสเภณี			
6. การก่อการร้ายทุกรูปแบบ			
7. อื่น ๆ (ระบุ).....			

12. ปัจจุบันหมู่บ้านของท่านมีการป้องกันและรักษาความสงบของหมู่บ้านดังต่อไปนี้ หรือไม่

การป้องกัน	มี	ไม่มี
1. การทำรั้วรอบหมู่บ้าน		
2. การทำสัญญาณเตือนภัย		
3. การสำรวจอาวุธ		
4. การจัดเวรยาม		
5. การฝึกซ้อมป้องกันหมู่บ้าน		
6. การหาข่าว		
7. อื่น ๆ (ระบุ).....		

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรม

1. ท่านมีวัตถุประสงค์ในการเข้ารับการฝึกอบรมอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- ☐ ต้องการทราบสิทธิ อำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน
- ☐ ต้องการพัฒนาความสามารถในการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในตำบล/หมู่บ้าน
- ☐ ต้องการพัฒนาความรู้ ความสามารถของตนเองให้มีลักษณะเป็นผู้นำหมู่บ้านที่ดีได้
- ☐ เพื่อสร้างโอกาสในการทำงานในตำแหน่งหน้าที่ที่มีบทบาทในการพัฒนาสังคม
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

3.3 สิ่งที่เป็นประโยชน์ในการฝึกอบรม

มาก ปานกลาง น้อย

- เอกสาร ☐ ☐ ☐
- เนื้อหาจากการฝึกอบรม ☐ ☐ ☐
- ความคิดเห็นจากสมาชิก ☐ ☐ ☐

3.4 บรรยากาศในการฝึกอบรม

☐ ดี ☐ พอใช้ ☐ ต้องแก้ไข

4. ผลที่ได้จากการฝึกอบรมคุ้มค่ากับการมา

ฝึกอบรม ครั้งนี้ระดับใด

4.1 ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาจากวิทยากร

4.2 ความรู้ความเข้าใจจากเอกสาร

4.3 ความรู้ความเข้าใจจากการประชุมกลุ่มย่อย

4.4 สารสำคัญที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อย

- มีความเป็นไปได้ มากน้อยเพียงไร

- สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการฝึกอบรม

อย่างไร

มาก	ปานกลาง	น้อย

5. ให้ท่านพิจารณาสภาพการฝึกอบรมโดยทั่วไปว่ามีลักษณะเช่นไร

สภาพโดยทั่วไป	มาก	ปานกลาง	น้อย
5.1 วิทยากร/ผู้สอนเป็นผู้มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน			
5.2 วิธีการถ่ายทอดกระตุ้นความสนใจ			
5.3 วิธีการถ่ายทอดช่วยให้ท่านเกิดการเรียนรู้			
5.4 สื่อที่ใช้ช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหา			
5.5 เอกสารประกอบคำบรรยายเป็นประโยชน์			
5.6 บรรยากาศโดยทั่วไปช่วยให้ท่านอยากเข้ารับการฝึกอบรม			

ท่านต้องการให้ศูนย์ฝึกอบรม ฯ ปรับปรุงเกี่ยวกับสภาพการฝึกอบรมด้านใดบ้าง

1.....โดย.....

2.....โดย.....

3.....โดย.....

6. ท่านคิดว่ากิจกรรมที่ทางศูนย์ฝึกอบรม ฯ จัดให้ท่านตามหลักสูตรนี้เป็นประโยชน์ต่อท่าน
มากน้อยเพียงใด

กิจกรรม	ประโยชน์		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
6.1 ความรู้ภาควิชาการ			
6.2 การบรรยายพิเศษ			
6.3 การฝึกยุทธวิธีภาคปฏิบัติ			
6.4 นันทนาการ			
6.5 แนะนำอาชีพ			
6.6 การฝึกพูด			
6.7 กิจกรรมทางศาสนา			

7. ท่านคิดว่าควรมีการแยกฝึกอบรมเฉพาะกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับกลุ่มราษฎรหรือไม่

☐ ควร เพราะ.....

☐ ไม่ควร เพราะ.....

8. เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแล้ว และท่านได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้นำหมู่บ้าน ท่านคิดจะ
ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกัน/รักษาความสงบเรียบร้อย ของหมู่บ้านในเรื่องใด

8.1 จัดเวรยาม เพราะ.....

8.2 สำรวจอาวุธในหมู่บ้าน เพราะ.....

8.3 ชักซ้อมการป้องกันหมู่บ้าน เพราะ.....

8.4 ส่งเสริมอาชีพ เพราะ.....

8.5 พัฒนาหมู่บ้าน เพราะ.....

8.6 ตั้งด่านตรวจคนแปลกหน้า เพราะ.....

8.7 ประชุมราษฎรในหมู่บ้านเป็นประจำทุกเดือน เกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ของหมู่บ้าน

เพราะ.....

8.8 อื่น ๆ (ระบุ).....

9. ท่านมีข้อเสนอแนะ หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรม ฯ นี้ อย่างไรบ้าง

.....

.....

..... ขอขอบคุณ

**แบบสอบถามผู้ผ่านการฝึกอบรม
หลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน**

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ต้องการรวบรวมข้อมูลย้อนกลับสำหรับศูนย์ฝึกอบรม
มวลชน(ศูนย์ฝึกสมานมิตร) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดฝึกอบรม
ครั้งต่อไป
 2. ความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับศูนย์ฝึก ฯ
ฉะนั้นจึงใคร่ขอให้ท่านตอบตามความเป็นจริงที่ท่านรู้สึกมากที่สุด
โดยท่านไม่ต้องลงชื่อ
-

โปรดกรอกแบบสอบถามแล้วพับใส่ซองจดหมายที่จัดส่งมา
พร้อมแบบสอบถามแล้วจัดส่งคืนมายังชื่อและที่อยู่หน้าซอง
ภายใน 7 วันหลังจากที่ได้รับแบบสอบถาม ขอขอบคุณ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ..... ปี เข้ารับการฝึกอบรมรุ่นที่.....
3. การศึกษา ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษา
☐ สายอาชีพ (ต่ำกว่าปริญญาตรี) ☐ ปริญญาตรีขึ้นไป
4. ตำแหน่ง
☐ กำนัน ☐ ราษฎร
☐ ผู้ใหญ่บ้าน ☐ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
5. อาชีพที่เป็นรายได้หลัก (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
☐ เกษตรกรรม (ทำนา,ทำไร่,ทำสวน,เลี้ยงสัตว์,ประมง)
☐ ค้าขาย
☐ รับจ้าง
☐ อื่น ๆ (ระบุ).....
6. ลักษณะหมู่บ้านของท่าน
☐ หมู่บ้านปกติ ☐ หมู่บ้าน อพป. ☐ หมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง
☐ หมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....
7. หมู่บ้านของท่านมีที่ตั้งห่างจากอำเภอ ระยะทาง.....กิโลเมตร
8. ถนนจากหมู่บ้านไปยังอำเภอมีลักษณะอย่างไร
☐ ถนนลาดยางไปถึง
☐ ถนนดิน/ลูกรัง เดินทางสะดวกตลอดปี
☐ ถนนดิน/ลูกรัง เดินทางไม่ได้บางฤดูกาล
☐ อื่น ๆ (ระบุ).....
9. จำนวนบ้านในหมู่บ้านของท่านมีกี่หลังคาเรือน
☐ ไม่ถึง 50 หลังคาเรือน ☐ 50 - 100 หลังคาเรือน
☐ 101 - 200 หลังคาเรือน ☐ 201 - 400 หลังคาเรือน ☐ มากกว่า 400 หลังคาเรือน
10. หมู่บ้านของท่านมีการฝึกอบรมหลักสูตรอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
☐ ลูกเสือชาวบ้าน (ลส.ชบ.) ☐ ไทยอาสาป้องกันชาติ(ทส.ปช.)
☐ อาสาพัฒนาป้องกันตนเอง(อพป) ☐ อาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือน(อปพร.)
☐ หมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง

11. ท่านคิดว่าหมู่บ้านของท่านมีปัญหาต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด

ปัญหา	ระดับความรุนแรง		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. โจรผู้ร้าย			
2. การพนัน			
3. การค้ายาเสพติด/เสพยาเสพติด			
4. การกดขี่ข่มเหง			
5. โสเภณี			
6. การก่อการร้ายทุกรูปแบบ			
7. อื่น ๆ (ระบุ).....			

12. ปัจจุบันหมู่บ้านของท่านมีการป้องกันและรักษาความสงบของหมู่บ้านดังต่อไปนี้ หรือไม่

การป้องกัน	มี	ไม่มี
1. การทำรั้วรอบหมู่บ้าน		
2. การทำสัญญาณเตือนภัย		
3. การสำรวจอาวุธ		
4. การจัดเวรยาม		
5. การฝึกซ้อมป้องกันหมู่บ้าน		
6. การหาข่าว		
7. อื่น ๆ (ระบุ).....		

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรม

1. ภายหลังการเข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตร ฯ ท่านมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่อไปนี้ อย่างไร

เรื่อง	การเปลี่ยนแปลง		
	เพิ่มมากขึ้น	เพิ่มเล็กน้อย	ไม่เปลี่ยนแปลง
1.1 การทราบสิทธิ อำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน			
1.2 ความสามารถในการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในตำบล/หมู่บ้าน			
1.3 การพัฒนาความรู้ ความสามารถของตนเองให้มีลักษณะเป็นผู้นำหมู่บ้านที่ดี			
1.4 โอกาสในการทำงานในตำแหน่งหน้าที่ที่มีบทบาทในการพัฒนาสังคม			

2 ท่านมีความเห็นต่อลักษณะทั่วไปของการฝึกอบรมอย่างไร

- 2.1 จุดมุ่งหมายของโครงการฝึกอบรม ☐ ชัดเจน ☐ ไม่ชัดเจน
- 2.2 การกำหนดตัวผู้เข้ารับการฝึกอบรม ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม
- 2.3 การเตรียมตัวของท่านในการเข้าร่วมฝึกอบรม ☐ พร้อม ☐ ไม่พร้อม
- 2.4 สถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม
- การประชุมใหญ่ ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม
 - การประชุมกลุ่มย่อย ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม
- 2.5 ระบบเสียง ☐ ดีแล้ว ☐ ควรแก้ไข
- 2.6 แสงสว่าง ☐ ดีแล้ว ☐ ควรแก้ไข
- 2.7 เนื้อหา(สาระ) ในการฝึกอบรม ☐ น่าสนใจ ☐ ไม่น่าสนใจ
- 2.8 รูปแบบทั่วไปของการฝึกอบรม ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม
- 2.9 การบริการด้านต่าง ๆ
- เอกสารประกอบการฝึกอบรม ☐ ดีแล้ว ☐ ควรแก้ไข
 - อาหาร ☐ ดีแล้ว ☐ ควรแก้ไข
 - ที่พัก ☐ ดีแล้ว ☐ ควรแก้ไข
 - ที่พักผ่อน ☐ ดีแล้ว ☐ ควรแก้ไข
 - การแนะนำอาชีพ ☐ ดีแล้ว ☐ ควรแก้ไข
 - การทัศนศึกษา ☐ ดีแล้ว ☐ ควรแก้ไข

3. ท่านมีความคิดเห็นต่อกระบวนการในการฝึกอบรม

3.1 รูปแบบของการฝึกอบรม

3.2 วิทยากรในการฝึกอบรมแต่ละเนื้อหา

- ความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่
- วิชาการเมืองและการพัฒนา
- วิชาความมั่นคงของชาติ
- ความรู้เสริมทักษะนักปกครอง
- ความรู้ที่เกี่ยวข้องทั่วไป
- การฝึกยิงปืน
- การฝึกภาคสนามทางยุทธวิธี
- การฝึกลาดตระเวนเวลากลางคืน
- การประชุมกลุ่มย่อย

เหมาะสม	ไม่เหมาะสม

3.3 สิ่งที่เป็นประโยชน์ในการฝึกอบรม

มาก ปานกลาง น้อย

- เอกสาร ☐ ☐ ☐
- เนื้อหาจากการฝึกอบรม ☐ ☐ ☐
- ความคิดเห็นจากสมาชิก ☐ ☐ ☐

3.4 บรรยากาศในการฝึกอบรม

☐ ดี ☐ พอใช้ ☐ ต้องแก้ไข4. ผลที่ได้จากการฝึกอบรมคุ้มค่ากับการเข้ารับ
ฝึกอบรม ระดับใด

4.1 ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาจากวิทยากร

4.2 ความรู้ความเข้าใจจากเอกสาร

4.3 ความรู้ความเข้าใจจากการประชุมกลุ่มย่อย

4.4 สาระสำคัญที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อย

- มีความเป็นไปได้ มากน้อยเพียงไร

- สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการฝึกอบรม
อย่างไร

มาก	ปานกลาง	น้อย

5. ให้ท่านพิจารณาสภาพการฝึกอบรมโดยทั่วไปว่ามีลักษณะเช่นไร

สภาพโดยทั่วไป	มาก	ปานกลาง	น้อย
5.1 วิทยากร/ผู้สอนเป็นผู้มีความรู้ในเนื้อหาวิชา ที่สอน			
5.2 วิธีการถ่ายทอดกระตุ้นความสนใจ			
5.3 วิธีการถ่ายทอดช่วยให้ท่านเกิดการเรียนรู้			
5.4 สื่อที่ใช้ช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหา			
5.5 เอกสารประกอบคำบรรยายเป็นประโยชน์			
5.6 บรรยากาศโดยทั่วไปช่วยให้ท่านอยากเข้ารับ การฝึกอบรม			

ท่านต้องการให้ศูนย์ฝึกอบรม ฯ ปรับปรุงเกี่ยวกับสภาพการฝึกอบรมด้านใดบ้าง

1..... โดย.....

2..... โดย.....

3..... โดย.....

6. ท่านคิดว่ากิจกรรมที่ทางศูนย์ฝึกอบรม ฯ จัดให้ท่านตามหลักสูตรนี้เป็นประโยชน์ต่อท่าน
มากน้อยเพียงใด

กิจกรรม	ประโยชน์		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
6.1 ความรู้ภาควิชาการ			
6.2 การบรรยายพิเศษ			
6.3 การฝึกยุทธวิธีภาคปฏิบัติ			
6.4 นันทนาการ			
6.5 แนะนำอาชีพ			
6.6 การฝึกพูด			
6.7 กิจกรรมทางศาสนา			

7. ท่านคิดว่าควรมีการแยกฝึกอบรมเฉพาะกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับกลุ่มราษฎรหรือไม่

☐ ควร เพราะ.....

☐ ไม่ควร เพราะ.....

คำชี้แจง ถ้าถามตั้งแต่ข้อ 8 เป็นต้นไปจะสอบถามเฉพาะผู้ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้นำหมู่บ้าน
เท่านั้น ถ้าท่านไม่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้นำหมู่บ้านไม่ต้องตอบ

8. ท่านได้ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกัน/รักษาความสงบเรียบร้อย ของหมู่บ้านในเรื่องใด

8.1 จัดเวรยาม เพราะ.....

8.2 ตำรวจอาวุธในหมู่บ้าน เพราะ.....

8.3 ชักซ้อมการป้องกันหมู่บ้าน เพราะ.....

8.4 ส่งเสริมอาชีพ เพราะ.....

8.5 พัฒนาหมู่บ้าน เพราะ.....

8.6 ตั้งด่านตรวจคนแปลกหน้า เพราะ.....

8.7 ประชุมราษฎรในหมู่บ้านเป็นประจำทุกเดือน เกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ของหมู่บ้าน
เพราะ.....

8.8 การหาข่าวและรายงานข่าวเกี่ยวกับ

8.8.1 โจรผู้ร้าย เพราะ.....

8.8.2 ผู้ก่อการร้าย เพราะ.....

8.8.3 ผู้มีอิทธิพล เพราะ.....

8.8.4 การตัดไม้ทำลายป่า เพราะ.....

8.8.5 ค้าของเถื่อน เพราะ.....

8.8.6 การพนัน เพราะ.....

8.8.7 ขนเสพติด เพราะ.....

8.8.8 คนแปลกหน้า เพราะ.....

8.8.9 การลักลอบเข้าเมือง เพราะ.....

8.8.10 อื่น(ระบุ).....

เพราะ.....

9. จากการปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ของท่าน ท่านมีความภาคภูมิใจในผลงานใดบ้าง
(โปรดระบุ)

1.....

เพราะ.....

2.....

เพราะ.....

3.....

เพราะ.....

10. ท่านพบปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติงานอย่างไร และท่านได้แก้ไขปัญหามาโดยวิธีใด
(ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

☐ 10.1 ทางราชการไม่สนับสนุน

แก้ไขโดย

☐ 10.2 ราษฎรไม่ร่วมมือ

แก้ไขโดย

☐ 10.3 มีภาระครอบครัวยาก

แก้ไขโดย

☐ 10.4 ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ไม่เพียงพอ

แก้ไขโดย

☐ 10.5 ไม่เชื่อมั่นในตนเอง

แก้ไขโดย

11. ท่านคิดว่าผู้ที่ผ่านการฝึกอบรม ผรศ. มาแล้วระยะหนึ่งควรได้รับการฝึกทบทวนหรือไม่

☐ ควร เพราะ.....

☐ ไม่ควร เพราะ.....

12. จากคำถามข้อ 11 ถ้าท่านตอบว่าควรฝึกทบทวน ผู้ที่สมควรเข้ารับการฝึกทบทวน ควรผ่านการฝึกอบรมมาแล้ว กี่ปี

☐ 3 ปี ☐ 5 ปี ☐ 10 ปี ☐ อื่น ๆ (ระบุ)..... ปี

13. จากคำถามข้อ 11 ถ้าท่านตอบว่าควรฝึกทบทวน การฝึกทบทวน ควรมีระยะเวลากี่วัน

☐ 3 วัน ☐ 5 วัน

☐ 10 วัน ☐ 15 วัน

☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

14. จากคำถามข้อ 11 ถ้าท่านตอบว่าควรฝึกทบทวน หลักสูตรการฝึกทบทวนควรเน้นในเรื่องใด

☐ การข่าว ☐ ระเบียบ

☐ ยุทธวิธี ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

15. ท่านคิดว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกคนควรผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน นี้ หรือไม่

☐ ควร

เพราะ.....

☐ ไม่ควร

เพราะ.....

16. ท่านมีข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นต่อโครงการฝึกอบรมหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน นี้ อย่างไรบ้าง

ขอขอบคุณ

**แบบสอบถามผู้บังคับบัญชา
ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
หลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน**

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ต้องการรวบรวมข้อมูลย้อนกลับสำหรับศูนย์ฝึกอบรม
มวลชน(ศูนย์ฝึกสमानมิตร) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดฝึกอบรม
ครั้งต่อไป และเป็นประโยชน์สำหรับการปรับปรุงโครงการฝึกอบรม
กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ของส่วนกิจการมวลชน
สำนักประสานงานมวลชน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
 2. ความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับศูนย์ฝึก ฯ
และสำนักประสานงานมวลชน กรมการปกครอง กระทรวง
มหาดไทย ฉะนั้นจึงใคร่ขอให้ท่านตอบตามความเป็นจริง
ที่ท่านรู้สึกมากที่สุด โดยท่านไม่ต้องลงชื่อ
-

โปรดกรอกแบบสอบถาม แล้วพับใส่ซองจดหมายที่จัดส่งมา
พร้อมแบบสอบถาม แล้วจัดส่งคืนมายังชื่อและที่อยู่หน้าซอง
ภายใน 7 วัน หลังจากที่ได้รับแบบสอบถาม ขอขอบคุณ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

1. ตำแหน่งของท่าน

☐ รองผู้ว่าราชการจังหวัด	☐ ปลัดจังหวัด
☐ ป้องกันจังหวัด	☐ นายอำเภอ/ปลัดอำเภอ.หน กิ่ง อ.
☐ ปลัดอำเภองานป้องกัน	

2. ท่านปฏิบัติราชการในจังหวัด/อำเภอนี้ เป็นเวลานานเท่าใด

☐ น้อยกว่า 1 ปี	☐ 1-3 ปี
☐ 3-5 ปี	☐ 5 ปีขึ้นไป

3. จังหวัด/อำเภอที่ท่านดำรงตำแหน่งปัจจุบันเป็นพื้นที่

☐ ปกติ ไม่ติดชายแดน
☐ ติดชายแดน (ประเทศ.....)
☐ ไม่ติดชายแดน แต่มีปัญหาความมั่นคง

4. จังหวัด/อำเภอที่ท่านดำรงตำแหน่งอยู่นี้มีปัญหาสำคัญ ๆ คือ (โปรดใส่เลขหมายเรียงตามลำดับความรุนแรง 1,2,3.....)

- โจรผู้ร้าย
- การพนัน
- การค้ายาเสพติด/เสพยาเสพติด
- การก่อกวน/จู่โจม
- โสเภณี
- การก่อการร้ายทุกรูปแบบ
- อื่น ๆ (ระบุ).....

5. ในอำเภอของท่านมีหน่วยงานของรัฐที่จัดเป็นกองกำลังติดอาวุธอื่น นอกเหนือจากตำรวจ (สภอ.) หรือไม่

☐ ไม่มี
☐ มี (ระบุ เช่น ทหารพราน ดชด ฯลฯ).....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร

ท่านมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านในด้านต่อไปนี้อย่างไร
ในการฝึกอบรม กำนันผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

เรื่อง	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม ควรเป็น(ระบุ)
<u>1. จุดมุ่งหมายของโครงการ</u>		
1.1 เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความสามารถ ในการป้องกันปราบปรามโจรผู้ร้าย และรักษาความสงบเรียบร้อยภายในตำบล หมู่บ้านของตน		
1.2 เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย		
1.3 เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวม ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยเฉพาะ การวางรากฐานและการสร้างสรรค์ความเจริญ ในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม		
1.4 เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้พัฒนา ลักษณะการเป็นผู้นำ		
1.5 เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้พัฒนา อาชีพเสริม และสามารถนำไปประกอบอาชีพใน หมู่บ้านได้		
<u>2. เนื้อหาความรู้ในการฝึกอบรม</u>		
2.1 ความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่กำนันผู้ใหญ่บ้าน		
2.2 วิชาการเมืองและการพัฒนา		
2.3 วิชาความมั่นคงของชาติ		
2.4 ความรู้เสริมทักษะนักปกครอง		
2.5 ความรู้ที่เกี่ยวข้องทั่วไป		
2.6 การฝึกยิงปืน		
2.7 การฝึกภาคสนามทางยุทธวิธี		
2.8 การฝึกลาดตระเวนเวลากลางคืน		
2.9 การประชุมกลุ่มย่อย		

เรื่อง	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม ควรเป็น(ระบุ)
3. การใช้หลักสูตร		
3.1 มีเอกสารประกอบคำบรรยายทุกเนื้อหา		
3.2 การคัดเลือกผู้สอน(ผู้ฝึกอบรม)		
- มีวิทยากรประจำเนื้อหาสำหรับศูนย์ฝึก		
- เชิญวิทยากรจากหน่วยงานอื่นที่เป็นผู้รู้		
3.3 รูปแบบการสอนเน้นการฝึกภาคปฏิบัติ		
3.4 มีการประเมินผลทางวิชาการก่อนและหลังการฝึกอบรม		
3.5 การพัฒนาการศึกษาเพื่อแนะแนวอาชีพ		

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อการทำงานของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน

1. ภายหลังจากที่ ท่าน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผรส. หรือจังหวัดของท่าน ได้เข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการฝึกอบรม ท่าน ผู้ใหญ่บ้าน จากศูนย์ฝึกสภามิตรแล้ว ท่าน เห็นว่าผลการปฏิบัติงานของบุคคลเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

รายการ	ดีขึ้น	เหมือนเดิม	ต้องปรับปรุง
1.1 การรักษาความปลอดภัยของตำบล/หมู่บ้าน	☐	☐	☐
1.2 การเมืองและการปฏิบัติการจิตวิทยา	☐	☐	☐
1.3 การรายงานข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ	☐	☐	☐
1.4 การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม (ยาเสพติด โจรผู้ร้าย การพนัน ฯลฯ)	☐	☐	☐
1.5 การป้องกันและต่อต้านการก่อการร้าย	☐	☐	☐
1.6 การพัฒนาท้องถิ่น	☐	☐	☐
1.7 การให้ความร่วมมือต่อทางราชการ	☐	☐	☐
1.8 ความกระตือรือร้นและการเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมาย	☐	☐	☐
1.9 ความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่	☐	☐	☐
1.10 ความคิดริเริ่มจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ	☐	☐	☐
1.11 การระงับคดีความและข้อพิพาทต่าง ๆ	☐	☐	☐
1.12 ความถูกต้องและเรียบร้อยของงานที่ปฏิบัติ	☐	☐	☐
1.13 การให้บริการแก่ประชาชน	☐	☐	☐
1.14 การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ภาครัฐและเอกชน ในการพัฒนาท้องถิ่น	☐	☐	☐

2. กรณีที่ท่านเห็นว่าจะต้องปรับปรุง ในข้อ 1 ท่านคิดว่าต้องปรับปรุงแก้ไข อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าในแต่ละหมู่บ้านควรมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อยเพิ่มขึ้นจากผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองทุกหมู่บ้านหรือไม่

☐ ควร เพราะ.....

☐ ไม่ควร เพราะ.....

4. กรณีที่หมู่บ้านได้รับการคัดเลือกให้มี ผรส. ควรจัดส่ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เข้าร่วมการฝึกอบรมหรือไม่

☐ ควร ทุกคน เพราะ.....

☐ ควรเข้ารับการอบรมเฉพาะบางพื้นที่ ที่มีปัญหาความมั่นคง เพราะ.....

☐ ไม่จำเป็นต้องเข้ารับการฝึกอบรม เพราะ.....

5. ท่านคิดว่าเงื่อนไขการแต่งตั้ง ผรส. จะต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อย ยังมีความจำเป็นหรือไม่

☐ จำเป็น เพราะ.....

☐ ไม่จำเป็น เพราะ.....

ขอขอบคุณ

ตารางการฝึกอบรมตามโครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
หลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน รุ่นที่ 7/2539
ระหว่างวันที่ 28 มิถุนายน - 26 กรกฎาคม 2539
ประกอบด้วยจังหวัดตรัง นครศรีธรรมราช กระบี่ ภูเก็ต และจังหวัดระนอง

วันพฤหัสบดีที่ 27 มิถุนายน 2539	
เวลา	รายการ
03.00-09.00	ผู้เข้ารับการฝึกอบรมรายงานตัวลงทะเบียน
09.10-10.00	ผู้เข้ารับการฝึกฯ เข้าประจำหมวดปกครอง (กองร้อย) ที่ 1-6 (ง.ปค.) - การจัดระบบผสมผสานผู้เข้ารับการฝึกทุกจังหวัดในแต่ละหมวด - ครูปกครองรับมอบตัวผู้เข้ารับการฝึกเข้าประจำหมวด (มว.ปค.)
10.00-12.00	หมวดปกครองดำเนินงานด้านธุรการ - กำหนดเลขหมายประจำตัว (รหัส) - แจกวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม (เครื่องแบบชุดฝึก ชุดกีฬา แฟ้ม ปากกา กระดาษ ฯลฯ)
12.00-13.00	พักกลางวัน รับประทานอาหาร
13.10-14.00	หมวดปกครองชี้แจงทำความเข้าใจระเบียบ แนวทางปฏิบัติเบื้องต้น
14.10-17.00	(พิธี) ปฐมนิเทศผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตร รสบ. - ประธานกล่าวต้อนรับ แนะนำศูนย์ฝึกฯ และข้าราชการ เจ้าหน้าที่ (หน.ศูนย์) - ชุดครูฝึกทหาร แนะนำภารกิจฝึก

วันศุกร์ที่ 28 มิถุนายน 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-10.00	1-6	แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง	วิโชติ ศรีเกิด
10.10-12.00	1-6	การบริหารตำบล หมู่บ้าน	ประพันธ์ ทิพย์างกูร
13.10-17.00	1-6	การฝึกยุทธวิธี	ชุดครูฝึกทหาร

วันเสาร์ที่ 29 มิถุนายน 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-10.00	1-6	สังคมจิตวิทยาและการสร้าง มนุษยสัมพันธ์	ณัฐภัทร พลอยสุภา
10.10-12.00	1-6	การรักษาความสงบเรียบร้อย ภายในหมู่บ้าน	จรูญ ชูจันทร์
13.10-17.00	1-6	การฝึกยุทธวิธี	ชุดครูฝึกทหาร

วันอาทิตย์ที่ 30 มิถุนายน 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-17.00	1-6	การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	

วันจันทร์ที่ 1 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-10.00	1-6	ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์	วิทยากรพิเศษ (สาธารณสุข จว. ปจ.)
10.10-12.00	1-6	ความรู้เกี่ยวกับการสาธารณสุข ขั้นมูลฐาน	วิทยากรพิเศษ (สาธารณสุข จว. ปจ.)
13.10-15.00	1-6	ภาวะมลพิษและสิ่งแวดล้อม	วิทยากรพิเศษ (สาธารณสุข จว. ปจ.)
15.10-17.00	1-6	การฝึกยุทธวิธี	ชุดครูฝึกทหาร

วันอังคารที่ 2 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-12.00	1-6	การบริหารสภาตำบลและ อบต.	วิทยากรพิเศษ (รสด.)
13.10-17.00	1-6	การฝึกยุทธวิธี	ชุดครูฝึกทหาร

วันพุธที่ 3 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-10.00	1-6	การปกครองในระบอบประชาธิปไตย	สมเกียรติ คูปต์กาญจนากุล
10.10-12.00	1-6	การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม	วิทยากรพิเศษ (กก.ตร.จว.ปช.)
13.10-15.00	1-6	การพัฒนาชนบท	วิทยากรพิเศษ (พัฒนาการ จว.ปช.)
15.10-17.00	1-6	การฝึกยุทธวิธี	ชุดครูฝึกทหาร
19.00-22.00	1-6	บุคคลทำการรบในเวลากลางคืน	ชุดครูฝึกทหาร

วันพฤหัสบดีที่ 4 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-12.00	1-6	อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	วิทยากรพิเศษ (สน.ปท.)
13.10-15.00	1-6	การพัฒนาแหล่งน้ำ	วิทยากรพิเศษ (สน ปท.)
15.10-17.00	1-6	การฝึกยุทธวิธี	ชุดครูฝึกทหาร

วันศุกร์ที่ 5 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-10.00	1-6	สัมมนาประเด็นปัญหาการเมืองเศรษฐกิจฯ	สุรินทร์ คำขำ
10.10-12.00	1-6	ภาวะผู้นำและคุณธรรมนักปกครอง	วิทยากรพิเศษ (ปลัดจังหวัด จว. ปข.)
13.10-15.00	1-6	การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	วิทยากรพิเศษ (ป่าไม้ จว.ปข.)
15.10-17.00	1-6	การฝึกยุทธวิธี	ชุดครูฝึกทหาร

วันเสาร์ที่ 6 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-10.00	1-6	ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย	ธนิตย์ พูลเผ่า
10.10-12.00	1-6	การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน	ปราโมทย์ ปานอุรัง
13.10-17.00	1-6	กีฬา	ง.อก.
19.00-22.00	1-6	นันทนาการ	มว.ปชส./ปจว.

วันอาทิตย์ที่ 7 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-17.30	1-6	การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	

วันจันทร์ที่ 8 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-09.00	1-6	กิจการสภาอากาศไทย	วิทยากรพิเศษ (รพ.ปช.)
09.10-12.00	1-6	การบริจาคโลหิต	สภาอากาศไทย ปช.
13.10-15.00	1-5	กฎหมายจราจร	วิทยากรพิเศษ (ทางหลวง ปช.)
15.10-17.00	1-6	การทดสอบความรู้ภาควิชาการ (ครั้งที่ 1)	จ.วช.

วันอังคารที่ 9 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-15.00	1-6	กฎหมายแพ่งและพาณิชย์	วิทยากรพิเศษ (สนก.)
15.10-17.00	1-6	การฝึกยุทธวิธี	ชุดครูฝึกทหาร

วันพุธที่ 10 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-15.00	1-6	กฎหมายอาญา	วิทยากรพิเศษ (สนก.)
15.10-17.00	1-6	การพูดในที่ชุมชน	วิทยากรพิเศษ (เสกสรร สุก แสง)

วันพฤหัสบดีที่ 11 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-10.00	1-6	ความรู้เกี่ยวกับการสหกรณ์	วิทยากรพิเศษ สหกรณ์ อ.ทับสะแก)
10.10-17.00	1-6	กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	วิทยากรพิเศษ (สนก.)

วันศุกร์ที่ 12 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
07.00-08.00	1-6	กิจกรรม พรส. ถ่ายรูป	คณะกรรมการ พรส.
08.10-12.00	1-6	กฎหมายที่ดิน	วิทยากรพิเศษ (ที่ดิน จว.ปข.)
13.10-15.00	1-6	การข่าว	วิทยากรพิเศษ (สสม.)
15.10-17.00	1-6	กิจกรรม มว.สวัสดิการ	ง.อก. (มว.สวัสดิการ)

วันเสาร์ที่ 13 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-12.00	1-6	การฝึกยุทธวิธี	ชุดครูฝึกทหาร
13.10-17.00	1-6	กีฬา	ง.อก.
19.00-22.00	1-6	นันทนาการ	มว.ปชส./ปจว.

วันอาทิตย์ที่ 14 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-17.00	1-6	การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	

วันจันทร์ที่ 15 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-10.00	1-6	กฎหมายแรงงาน	วิทยากรพิเศษ (สวัสดิการและ คุ้มครองแรงงาน จว.ปข.)
10.10-12.00	1-6	การพัฒนาฝีมือแรงงาน	วิทยากรพิเศษ (จัดหางาน จว. ปข.)
13.10-15.00	1-6	การไปติดต่อราชการที่ทำการ ศาล	วิทยากรพิเศษ (ศาล จว.ปข.)
15.10-17.00	1-6	การฝึกยุทธวิธี	ชุดครูฝึกทหาร
19.00-22.00	1-6	การชุ่มใจดีในเวลากลางคืน	ชุดครูฝึกทหาร

วันอังคารที่ 16 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-10.00	1-6	ความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคม	วิทยากรพิเศษ (ประกันสังคม จว.ปจ.)
10.10-12.00	1-6	การดับเพลิงเบื้องต้น	วิทยากรพิเศษ (เทศบาลตำบลหัวหิน)
13.10-15.00	1-6	การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	วิทยากรพิเศษ (ปพร.)
15.10-17.00	1-6	การฝึกยุทธวิธี	ชุดครูฝึกทหาร

วันพุธที่ 17 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-12.00	1-6	งานทะเบียนราษฎร	วิทยากรพิเศษ (สน.บพ.)
13.10-15.00	1-6	ขั้นตอนกระบวนการยุติธรรม	วิทยากรพิเศษ (อัยการ จว.ปจ.)
15.10-17.00	1-6	การแข่งขันชิงตำแหน่งยอดนักพูดประจำรุ่น	จ.วช.
19.00-21.00	1-6	สัมมนาประเด็นปัญหาการเมืองเศรษฐกิจ	สุรินทร์ คำจำ

วันพฤหัสบดีที่ 18 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-12.00	1-6	ความมั่นคงของชาติ	วิทยากรพิเศษ (ทก.4)
13.10-15.00	1-6	ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร	วิทยากรพิเศษ (เกษตร จว.ปจ.)
15.10-17.00	1-6	การทดสอบความรู้ภาควิชาการ (ครั้งที่ 2)	จ.วช.

วันศุกร์ที่ 19 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-12.00	1-6	การป้องกันยาเสพติด	วิทยากรพิเศษ (รพ.ปช.)
13.10-17.00	1-6	ทัศนศึกษาดูงานนอกสถานที่	จ.วช. จ.อก. จ.ปค.

วันเสาร์ที่ 20 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
07.30-10.30	1-6	การยิงปืนด้วยกระสุนจริง	จ.ปค./ชุดครูฝึกทหาร
10.40-12.00	1-6	การทำความสะอาดอาวุธปืน	จ.ปค.
13.10-17.00	1-6	กิจกรรมสาธารณประโยชน์	จ.วช. จ.อก. จ.ปค.

วันอาทิตย์ที่ 21 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-10.30	1-6	กิจกรรมทางศาสนา	พระสงฆ์
10.40-12.00	1-6	รับเครื่องสนามและอาวุธ	จ.ปค. ผช.ครู
13.10-15.00	1-6	รับคำสั่งยุทธการและการจัดกำลังออกฝึกภาคสนาม	ชุดครูฝึกทหาร
15.10-17.00	1-6	การฝึกการวางกระโจมและการศึกษาภูมิประเทศ	ชุดครูฝึกทหาร

วันจันทร์ที่ 22 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
06.00-12.00	1-6	เดินทางเข้าฐานที่ตั้ง	ชุดครูฝึกทหาร
12.00-24.00	1-6	ฝึกภาคสนาม (วันที่ 1)	ชุดครูฝึกทหาร/จ.ปค.

วันอังคารที่ 23 กรกฎาคม 2539			
------------------------------	--	--	--

เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
24.00-12.00	1-6	ฝึกภาคสนาม (วันที่ 2)	ชุดครูฝึกทหาร/จ.ปค.
12.00-16.30	1-6	เล็กลอดหลบหนี/ระดับเข้ม เชิดชูเกียรติ	ชุดครูฝึกทหาร/จ.ปค.

วันพุธที่ 24 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-12.00	1-6	การถอดประกอบทำความ สะอาดอาวุธปืน	จ.ปค. ผช.ครู
13.10-17.00	1-6	การแข่งขันกีฬาประจำรุ่น	จ.อก.
19.00-22.00	1-6	นันทนาการ	มว.ปชส./ปจว.

วันพฤหัสบดีที่ 25 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-12.00	1-6	ซ้อมรับหนังสือสำคัญ/พิธีปิด	จ.ปค./ผช.ครู
13.10-16.30	1-6	ซ้อมพิธีสวนสนามปิดการฝึก อบรม	ชุดครูฝึกทหาร/ผช.ครู

วันศุกร์ที่ 26 กรกฎาคม 2539			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-10.00	1-6	พิธีปิดการฝึกอบรม/มอบวุฒิบัตรและวิธีทางศาสนา	จ.วช. จ.อก. จ.ปค.
10.10-12.00	1-6	สวนสนามและกล่าวคำปฏิญาณตน	จ.ปค.
13.10-15.00	1-6	มอบหมายภารกิจให้ผู้สำเร็จการฝึกอบรมนำไปปฏิบัติ	จ.ปค. จ.วช.
15.10-17.00	1-6	ส่งคืนอุปกรณ์เครื่องนอน/เครื่องสนาม	จ.อก. จ.ปค.

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เดินทางกลับภูมิลำเนา

ตารางการฝึกอบรมตามโครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

หลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน รุ่นที่ 7/2540

ระหว่างวันที่ 16 กรกฎาคม - 5 สิงหาคม 2540

ประกอบด้วยจังหวัดตรัง พัทลุง นราธิวาส ปัตตานี และยะลา

วันอังคารที่ 15 กรกฎาคม 2540	
เวลา	รายการ
03.00-09.00	ผู้เข้ารับการฝึกอบรมรายงานตัวลงทะเบียน
09.10-10.00	จัดผู้เข้ารับการฝึกฯ เข้าประจำหมวดปกครอง (กองร้อยที่ 1-6 ง.ปค.) - จัดระบบผสมผสานผู้เข้ารับการฝึกทุกจังหวัดในแต่ละหมวด - ครูปกครองรับมอบตัวผู้เข้ารับการฝึกเข้าประจำหมวด (มว.ปค.)
10.10-12.00	หมวดปกครองดำเนินงานด้านธุรการ - กำหนดเลขหมายประจำตัว (รหัส) - แจกวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม (เครื่องแบบชุดฝึก ชุดกีฬา เข็ม ปากกา กระดาษ ฯลฯ)
12.00-13.00	พักกลางวัน รับประทานอาหาร
13.10-14.00	หมวดปกครองชี้แจงทำความเข้าใจระเบียบ แนวทางปฏิบัติเบื้องต้น
14.00-17.00	(พิธี) ปฐมนิเทศผู้เข้ารับการฝึกอบรม หลักสูตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน - ประธานกล่าวต้อนรับ แนะนำศูนย์ฝึกฯ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ (หน.ศูนย์) - ชุดครูฝึกทหารแนะนำภารกิจ

วันพุธที่ 16 กรกฎาคม 2540			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-10.00	1-6	การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน	ประพันธ์ ทิพยงกูร
10.10-12.00	1-6	งานประมวลและการแก้ไขปัญหาคความ	วิทยากรพิเศษ (ผอ. สกม.)
13.10-17.00	1-6	เค็ดร็อนของประชาชนการฝึกยุทธวิธี	ชุดครูฝึกทหาร

วันพฤหัสบดีที่ 17 กรกฎาคม 2540			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-10.00	1-6	การปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	วิทยากรพิเศษ (สน. ปท.)
10.10-12.00	1-6	สิทธิประโยชน์และสวัสดิการของกำนันผู้ใหญ่บ้าน	วิทยากรพิเศษ (สน. ปท.)
13.10-17.00	1-6	การฝึกยุทธวิธี	ชุดครูฝึกทหาร

วันศุกร์ที่ 18 กรกฎาคม 2540			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-10.00	1-6	ความรู้เกี่ยวกับสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล	วิทยากรพิเศษ (รสด.)
10.10-12.00	1-6	ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	วิทยากรพิเศษ (ป่าไม้ จว.ปจ.)
13.10-15.00	1-6	ความรู้เกี่ยวกับพรรคการเมือง	วิทยากรพิเศษ (สน.ปท.)
15.10-17.00	1-6	การฝึกยุทธวิธี	ชุดครูฝึกทหาร

วันเสาร์ที่ 19 กรกฎาคม 2540			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-10.00	1-6	การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย	สมเกียรติ คุปต์กาญจนากุล
10.10-12.00	1-6	การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของไทย	ภัทรภัทร พลอยสุภา
13.10-17.00	1-6	การฝึกยุทธวิธี	ชุดครูฝึกทหาร
19.00-22.00	1-6	นันทนาการ	มว.ปชส./ปจว.

วันอาทิตย์ที่ 20 กรกฎาคม 2540			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-17.00	1-6	การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	

วันจันทร์ที่ 21 กรกฎาคม 2540			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-12.00	1-6	ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป	วิทยากรพิเศษ (สนก.)
13.10-17.00	1-6	การฝึกยุทธวิธี	ชุดครูฝึกทหาร
19.00-21.00	1-5	การฝึกบุคคลทำการรบในเวลา กลางคืน	ชุดครูฝึกทหาร

วันอังคารที่ 22 กรกฎาคม 2540			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-12.00	1-6	การสอบสวนคดีอาญาในหน้าที่ ของฝ่ายปกครอง	วิทยากรพิเศษ (สนก.)
13.10-17.00	1-6	การฝึกยุทธวิธี	ชุดครูฝึกทหาร

วันพุธที่ 23 กรกฎาคม 2540			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-12.00	1-6	ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่ดิน และปัญหาที่ดินทำกิน	วิทยากรพิเศษ (ที่ดิน จว.ปจ.)
13.10-17.00	1-6	การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	วิทยากรพิเศษ (เทศบาลตำบล หัวหิน)

วันพฤหัสบดีที่ 24 กรกฎาคม 2540			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-10.00	1-6	การพัฒนาชนบท	วิทยากรพิเศษ (พัฒนาการ จว. ปข.)
10.10-12.00	1-6	งานอำเภอในหน้าที่ของฝ่ายปกครอง	วิทยากรพิเศษ (ปล.จว.)
13.10-16.00	1-6	การยิงปืนด้วยกระสุนจริง	ง.ปลค./ชุดครูฝึกทหาร
16.10-17.00	1-6	การทำความสะดวกอาวุธปืน	ชุดครูฝึกทหาร

วันศุกร์ที่ 25 กรกฎาคม 2540			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
07.00-08.00	1-6	กิจกรรม ผรส. ถ่ายรูป	คณะกรรมการ ผรส.
08.10-09.00	1-6	กิจการสภาอากาศไทย	วิทยากรพิเศษ (รพ.ปข.)
09.10-12.00	1-6	การบริจาคโลหิต	สภาอากาศไทย
13.10-15.00	1-6	การไปติดต่อราชการที่ศาล	วิทยากรพิเศษ (ศาล จว.ปข.)
15.10-17.00	1-6	การฝึกยุทธวิธี	ชุดครูฝึกทหาร

วันเสาร์ที่ 26 กรกฎาคม 2540			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-12.00	1-6	แนะแนวอาชีพ	วิทยากรพิเศษ (เกษตร จว.ปข.)
13.10-17.00	1-6	กีฬา	ง.อก.
19.00-22.00	1-6	นันทนาการ	มว.ปชส./ปจว.

วันอาทิตย์ที่ 27 กรกฎาคม 2540			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-17.30	1-6	การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	

วันจันทร์ที่ 28 กรกฎาคม 2540			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-10.00	1-6	การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม	วิทยากรพิเศษ (กก. ตร. ภ. จว. ปช.)
10.10-12.00	1-6	การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	วิทยากรพิเศษ (ดชด.ที่ 14)
13.10-15.00	1-6	ศูนย์ข่าวอำเภอและตำบล	วิทยากรพิเศษ (สทม.)
15.10-17.00	1-6	การฝึกยุทธวิธี	ชุดครูฝึกทหาร
19.00-21.00	1-6	ภาคปฏิบัติวิชาการข่าว	วิทยากรพิเศษ (สทม.)

วันอังคารที่ 29 กรกฎาคม 2540			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-10.00	1-6	กฎหมายจราจร	วิทยากรพิเศษ (ทางหลวง จว. ปช.)
10.10-12.00	1-6	การเสริมสร้างภาวะผู้นำ	วิทยากรพิเศษ (รอง ผวจ.ไพรัตน์ พงษ์ชนะชัย)
13.10-15.00	1-6	ขั้นตอนกระบวนการยุติธรรม	วิทยากรพิเศษ (อัยการ จว.ปช.)
15.10-17.00	1-6	การทดสอบความรู้ภาควิชาการ	จ.วช.

วันพุธที่ 30 กรกฎาคม 2540			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-10.00	1-6	ศิลปการพูดในที่ชุมชน	วิทยากรพิเศษ (เสกสรร สุภแสง)
10.10-12.00	1-6	การแข่งขันยอดคนักพูด	จ.วช.
13.10-17.00	1-6	การฝึกยุทธวิธี	ชุดครูฝึกทหาร
19.00-22.00	1-6	การซ้อมโจมตีในเวลากลางคืน	ชุดครูฝึกทหาร

วันพฤหัสบดีที่ 31 กรกฎาคม 2540			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-12.00	1-6	ความมั่นคงของชาติ	วิทยากรพิเศษ (ทก.)
13.10-17.00	1-6	ทัศนศึกษาดูงานนอกสถานที่	ง.วช. ง.ปค. ง.อก.

วันศุกร์ที่ 1 สิงหาคม 2540			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-10.00	1-6	กิจกรรมทางศาสนา	พระสงฆ์
10.10-12.00	1-6	รับเครื่องสนามและอาวุธ	ง.ปค./ผช.ครู
13.10-17.00	1-6	รับคำสั่งยุทธการและจัดกำลัง ออกฝึกภาคสนาม	ชุดครูฝึกทหาร

วันเสาร์ที่ 2 สิงหาคม 2540			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.00-24.00	1-6	การฝึกภาคสนาม	ชุดครูฝึกทหาร/ง. ปค.

วันอาทิตย์ที่ 3 สิงหาคม 2540			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
24.00-08.00	1-6	การฝึกภาคสนาม ประดับเข็ม เชิดชูเกียรติ	ชุดครูฝึกทหาร/ง.ปค. ผช.ครู
08.10-12.00	1-6	การถอดประกอบทำความ สะอาดอาวุธปืน	ง.ปค./ผช.ครู
13.10-17.00	1-6	กิจกรรมสาธารณประโยชน์	ง.วช. ง.ปค. ง.อก.
19.00-22.00	1-6	นันทนาการ	มว ปชส./ปจว.

วันจันทร์ที่ 4 สิงหาคม 2540			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-11.00	1-6	ซ้อมรับหนังสือและพิธีปิด	จ.ปค./ผช.ครู
11.00-12.00	1-6	การประเมินผลการฝึกอบรม	จ.วช./จ.ปค.
13.00-17.00	1-6	ซ้อมพิธีเดินสวนสนามของผู้เข้ารับการฝึกอบรม	ชุดครูฝึกทหาร/ผช.ครู

วันอังคารที่ 5 สิงหาคม 2540			
เวลา	หมวดปกครอง	วิชา	ผู้บรรยาย
08.10-10.00	1-6	พิธีปิดการฝึกอบรม/มอบวุฒิบัตรและพิธีทางศาสนา	จ.วช. จ.ปค. จ.อก.
10.100-12.00	1-6	พิธีเดินสวนสนามของผู้เข้ารับการฝึกอบรม	ชุดครูฝึกทหาร/ผช.ครู
13.10-15.00	1-6	มอบหมายภารกิจให้ผู้สำเร็จการฝึกอบรมนำไปปฏิบัติ	จ.ปค. จ.วช.
15.10-17.00	1-6	ส่งคืนอุปกรณ์เครื่องนอน/เครื่องสนาม	จ.อก. จ.ปค.

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เดินทางกลับภูมิลำเนา